

МОНГОЛ УЛСАД ГЭМТ ХЭРГЭЭС
УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖЛЫГ
ЗОХИЦУУЛАХ ЗӨВЛӨЛ

ХҮН ХУДАЛДААЛАХ ГЭМТ ХЭРЭГТЭЙ ТЭМЦЭХ ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Судалгааны тайлан

Захиалагч: Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн
ажлын алба

Гүйцэтгэгч: “Эс Ай Си Эй” ХХК

СУДАЛГААНЫ БАГ

Энэхүү тайланг Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Хүн худалдаалахтай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр” - ийн хэрэгжилтийн үр дүн, үр нөлөөг судалж үнэлэлт, дүгнэлт өгөх, мөн цаашид энэ төрлийн бодлого, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд анхаарах асуудлын талаар санал, зөвлөмж боловсруулах үндсэн зорилгын хүрээнд гүйцэтгэв.

Судалгааны мэдээллийг ашиглахтай холбоотой бүх эрхийг “Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын зохицуулах зөвлөлийн ажлын алба” эзэмшинэ.

Судалгааны багийн ахлагч:

П.Цэрэнбазар (“Эс Ай Си Эй” ХХК-ийн Зөвлөх, доктор)

Судалгааны зөвлөх:

Г.Эрдэнэ (“Эс Ай Си Эй” ХХК-ийн Дэд захирал, докторант)

Т.Пүрэвхүү (“Эс Ай Си Эй” ХХК-ийн Үйл ажиллагааны газрын захирал, магистр)

Б.Сүндэръяа (“Эс Ай Си Эй” ХХК-ийн Зөвлөх, докторант)

Судлаачид:

Э.Должин (“Эс Ай Си Эй” ХХК-ийн Нийгэм, эдийн засгийн судалгааны хэлтсийн захирал, докторант)

Б.Батсүрэн (“Эс Ай Си Эй” ХХК-ийн Бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтийн хэлтсийн захирал)

Т.Амаржаргал (“Эс Ай Си Эй” ХХК-ийн Нийгэм, эдийн засгийн судалгааны хэлтсийн менежер)

Б. Сувд-Эрдэнэ (“Эс Ай Си Эй” ХХК-ийн Гэрээт судлаач)

ТАЛАРХАЛ

“Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн ажлын алба”-ны захиалгаар гүйцэтгэсэн “Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэн үндэсний хөтөлбөр”-ийн хэрэгжилтийн үнэлгээ хийх ажлыг гүйцэтгэхэд санхүүжилт олгосон, судалгааны арга зүйг нарийвчлахад зөвлөгөө өгсөн, судалгаанд хамрагдаж бидэнд мэдээлэл өгсөн бүх байгууллага, албан хаагчдад талархал илэрхийлье.

Та бүхний хичээл зүтгэлээр энэхүү судалгааны ажлын үндсэн мэдээлэл цуглуулж, тайлан бичих боломж бүрдсэн билээ.

Энэхүү судалгааны тайлан нь үндсэн 4 бүлэгтэй бөгөөд эхний бүлэгт судалгааны арга зүй, зохион байгуулалтын талаар, хоёрдугаар бүлэгт хүн худалдаалах гэмт хэрэг, түүний өнөөгийн нөхцөл байдлын талаар, гуравдугаар бүлэгт хөтөлбөрийн үйл ажиллагаа тус бүрийн хэрэгжилтийн үнэлгээг, дөрөвдүгээр бүлэгт үр нөлөөний талаар оруулсан. Харин төгсгөлд нь дүгнэлт, санал, зөвлөмж болон хавсралт материалыг орууллаа.

Судалгааны үр дүнтэй холбоотой санал хүсэлт, анхаарах асуудал байвал бидэнд мэдэгдэж, хамтран ажиллана гэдэгт итгэлтэй байна. Та бүхний санал бидний дараа дараагийн ажлуудад томоохон дэмжлэг болох юм.

АГУУЛГА

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ	5
ХҮСНЭГТ, ГРАФИК, ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	6
ШИГТГЭЭНИЙ ЖАГСААЛТ	7
НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ АРГА ЗҮЙ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ	9
1.1. Үнэлгээний зорилго, зорилт	9
1.2. Хамрах хүрээ.....	9
1.3. Арга зүй, аргачлал	9
1.4. Судалгааны төрөл, мэдээлэл цуглуулах арга зүй.....	12
1.5. Судалгааны хяналтын үе шатууд	14
1.6. Үнэлгээг хийхэд учирсан хүндрэл, бэрхшээл	14
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ХҮН ХУДАЛДААЛАХ ГЭМТ ХЭРГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ	17
2.1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой илрүүлсэн гэмт хэргийн мэдээлэл ...	17
2.2. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой ял эдэлж буй иргэдийн мэдээлэл .	19
2.3. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой дуудлага, мэдээлэл	22
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ҮНЭЛГЭЭ	24
3.1. Нэгдүгээр зорилтын үйл ажиллагаануудын үнэлгээ, үр дүн	25
3.2. Хоёрдугаар зорилтын үйл ажиллагаануудын үнэлгээ, үр дүн	42
3.3. Гуравдугаар зорилтын үйл ажиллагаануудын үнэлгээ, үр дүн.....	49
3.4. Дөрөвдүгээр зорилтын үйл ажиллагаануудын үнэлгээ, үр дүн	54
ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ҮР НӨЛӨӨ	59
4.1. Үндэсний хөтөлбөрийн зорилтот бүлгүүд.....	59
4.2. Эдийн засагт үзүүлсэн нөлөө	60
4.3. Нийгэмд үзүүлсэн нөлөө	61
4.4. Бодлогын хэрэгжилтийн явцад бий болсон хууль, эрх зүйн шинэчлэл.....	70
4.5. Үйл ажиллагаа явуулж байгаа байгууллагын тогтолцоонд үзүүлсэн нөлөө	70
4.6. Үр нөлөөний үнэлгээний үр дүн.....	72
4.7. Салбарын тулгамдаж буй асуудал буюу цаашид анхаарах зүйлс	74
ДҮГНЭЛТ	77
САНАЛ, ЗӨВЛӨМЖ	79
ХАВСРАЛТ МАТЕРИАЛ - ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТЭД ҮНЭЛГЭЭ ХИЙХ ЗӨВЛӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ АЖЛЫН ГАНЦААРЧИЛСАН ЯРИЛЦЛАГА СУДАЛГААНЫ ЧИГЛҮҮЛЭХ АСУУЛТУУД	80
Оролцогч тал 1: Цагдаагийн ерөнхий газар	80
Оролцогч тал 2: Олон улсын шилжилт хөдөлгөөний байгууллага	81
Оролцогч тал 3: Гадаадын иргэн, харьяатын газар	82
Оролцогч тал 4: Гэр бүл хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газар	83
Оролцогч тал 5: Тагнуулын ерөнхий газар.....	84
Оролцогч тал 6: Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар	85
Оролцогч тал 7: Хил хамгаалах ерөнхий газар	86
Оролцогч тал 8: Хүний эрхийн үндэсний комисс	87
Оролцогч тал 9: Монголын хуульчдын холбоо	88
Оролцогч тал 10: Хүйсийн тэгш эрхийн төв ТББ	89
Оролцогч тал 11: Өсвөр үе залуучуудын хөгжлийн дэмжих, халамж, нийгэмшүүлэх төв ТББ	90
Оролцогч тал 12: ЭКПАТ Байгууллага	91
Оролцогч тал 13: Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн ажлын алба.....	92

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

АНУ	Америкийн Нэгдсэн Улс
ААНБ	Аж ахуй нэгж байгууллага
БНИУ	Бүгд Найрамдах Итали Улс
БНХАУ	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс
БНКУ	Бүгд Найрамдах Конгконг Улс
БНСУ	Бүгд Найрамдах Солонгос Улс
ГБХЗХГ	Гэр бүл хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газар
ГССҮТ	Гэмтэл, согог судлалын үндэсний төв
ГХЯ	Гадаад харилцааны яам
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ИБУИНВУ	Их Британ Умард Ирландын Нэгдсэн Вант Улс
МУ	Монгол Улс
МСҮТ	Мэргэжил сургалт үйлдвэрлэлийн төв
НҮБ	Нэгдсэн үндэсний байгууллага
НЭМҮТ	Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
СБД	Сүхбаатар дүүрэг
СЭМҮТ	Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
ТББ	Төрийн бус байгууллага
ХХГХ	Хүн худалдаалах гэмт хэрэг
ХТЭТ	Хүйсийн тэгш эрхийн төв
ХБНГУ	Холбооны бүгд найрамдах герман улс
ЦЕГ	Цагдаагийн ерөнхий газар
ШШГЕГ	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар
ЭМТ	Эрүүл мэндийн төв

ХҮСНЭГТ, ГРАФИК, ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Баримт бичгийн зорилт, арга хэмжээний хүрсэн хэрэгжилтийн хувийг тодорхойлоход аргачлал	10
Хүснэгт 2. Зорилт, арга хэмжээний дундаж үнэлгээгээр бодлогын зорилго, зорилтын хэрэгжилтийг шилжүүлэх ангилал	10
Хүснэгт 3. Бодлогын баримт бичгийн үр нөлөөний үнэлгээ хийх аргачлал	11
Хүснэгт 4. Судалгааны түүвэр	13
Хүснэгт 5. Судалгаанд хамрагдсан байгууллагууд	13
Хүснэгт 6. Нэгдүгээр зорилтыг хүрээнд хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа, тэдгээрийн үнэлгээ	25
Хүснэгт 7. Хоёрдугаар зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа, тэдгээрийн үнэлгээ	42
Хүснэгт 8. Гуравдугаар зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа, тэдгээрийн үнэлгээ	50
Хүснэгт 9. Дөрөвдүгээр зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа, тэдгээрийн үнэлгээ	54
Хүснэгт 10. Үр нөлөөний үнэлгээ хийх хүрээ	59
Хүснэгт 11. Эдийн засгийн тооцоолол	60
Хүснэгт 12. Үр нөлөөний үнэлгээний үр дүн	72

График 1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо, Эрүүгийн хуулийн зүйл заалтаар	18
График 2. Эрүүгийн хуулийн 13.1 дүгээр заалт болон хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч, холбогдогчийн тоо	18
График 3. 2018-2021 онд бүртгэгдсэн хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчдын насны ангилал	19
График 4. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой хорих ял эдэлж байсан хүмүүсийн тоо, хүйсээр	19
График 5. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой хорих ял эдэлж байсан хүмүүсийн тоо, Эрүүгийн хуулийн зүйл ангиар	20
График 6. Бэлгийн мөлжлөгтэй холбоотой ял эдэлж байсан хүмүүсийн тоо, хүйсээр ..	21
График 7. Бэлгийн мөлжлөгтэй холбоотой ял эдэлж байсан хүмүүсийн тоо, Эрүүгийн хуулийн зүйл ангиар	21
График 8. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой хүүхдийн тусламжийн 108 утсанд ирсэн дуудлагын тоо	22
График 9. Хөтөлбөрийн ерөнхий үнэлгээ	25
График 10. Хөтөлбөрийн ерөнхий үнэлгээ, 2019 онтой харьцуулсан байдал	25
График 11. Хүн худалдаалах гэмт хэргээс хэрхэн урьдчилан сэргийлэх талаар сонсож байсан эсэхийг амьдарч буй байршилтай харьцуулсан байдал	66
График 12. Хүн худалдаалах гэмт хэргээс хэрхэн урьдчилан сэргийлэх талаар ямар нэг мэдээлэл сонсож, уншиж байсан эсэхийг хүйсээр харьцуулсан байдал	67
График 13. Мэдээллийн эх сурвалж, давхардсан тоогоор	67
График 14. Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үндэсний хөтөлбөрийн талаар сонсож байсан эсэхийг ач холбогдолтой харьцуулсан байдал	68
График 15. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хэр амжилттай хэрэгжсэн гэж бодож байгаа тухай	68

Зураг 1. Үнэлгээний шалгуур үзүүлэлтүүд	10
Зураг 2. Судалгааны төрөл, мэдээлэл цуглуулах арга	12
Зураг 3. Судалгааны хяналтын үе шатууд	14

ШИГТГЭЭНИЙ ЖАГСААЛТ

Шигтгээ 1. Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчийн эдийн засагт үзүүлсэн нөлөө..	60
Шигтгээ 2. Төрийн байгууллагын ажилтан, албан хаагчдад үзүүлсэн нөлөө, хохирогч илрүүлэх үйл ажиллагааны үр дүнгийн тухай.....	61
Шигтгээ 3. Төрийн байгууллагын албан хаагчдад үзүүлсэн нөлөө, хохирогч төвтэй хандлага төлөвшиж байгаа тухай.....	62
Шигтгээ 4. Төрийн байгууллагын албан хаагчдад үзүүлсэн нөлөө, байгууллагын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгах болсон тухай.....	62
Шигтгээ 5. Өмгөөлөгчдөд үзүүлсэн нөлөө.....	63
Шигтгээ 6. Сэтгүүлчдэд үзүүлсэн нөлөө.....	64
Шигтгээ 7. Хохирогчид үзүүлсэн нөлөө, гэмт хэргийн хохирогч гэдгээ мэдэж авдаг тухай.....	64
Шигтгээ 8. Хохирогчид үзүүлэн нөлөө, эрүүл мэндийн үйлчилгээ авсан тухай.....	65
Шигтгээ 9. Хохирогчид үзүүлсэн нөлөө, сэтгэл зүйн үйлчилгээ авсан тухай.....	65
Шигтгээ 10. Хохирогчийн гэр бүлд үзүүлсэн нөлөө.....	65
Шигтгээ 11. Олон нийтэд үзүүлсэн нөлөө, мэдээлэх үүргээ ухамсарласан тухай.....	66
Шигтгээ 12. Олон нийтэд үзүүлсэн нөлөө, уламжлалт хандлага өөрчлөгдөж байгаа тухай.....	66
Шигтгээ 14. Гэмт этгээдэд үзүүлсэн нөлөө, мэргэжил эзэмшиж болох тухай.....	70
Шигтгээ 15. Байгууллагын бүтцэд үзүүлсэн нөлөө.....	71
Шигтгээ 16. Байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд үзүүлсэн нөлөө.....	71
Шигтгээ 17. Судалгаанд оролцогчдын сэтгэгдэл.....	74
Шигтгээ 18. Судалгаанд оролцогчдын сэтгэгдэл.....	74
Шигтгээ 19. Судалгаанд оролцогчдын сэтгэгдэл.....	75
Шигтгээ 20. Судалгаанд оролцогчдын сэтгэгдэл.....	75
Шигтгээ 21. Судалгаанд оролцогчдын сэтгэгдэл.....	76

**НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ.
СУДАЛГААНЫ АРГА ЗҮЙ,
ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ**

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ АРГА ЗҮЙ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Энэхүү бүлэгт үнэлгээний ажлын зорилго, зорилт, хамрах хүрээ, мэдээлэл цуглуулалт болон боловсруулалтын арга зүй, үнэлгээ хийхэд учирсан хүндрэл, бэрхшээлийн талаар орууллаа.

1.1. Үнэлгээний зорилго, зорилт

Энэхүү зөвлөх үйлчилгээ нь “Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр” –ийн хэрэгжилтийн үнэлгээг Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хууль, Засгийн газрын 2020 оны 374 дүгээр тогтоолын хавсралтын 7.8 –д батлагдсан аргачлалаар хийж цаашдаа энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд анхаарах тодорхой санал, зөвлөмж дэвшүүлэх зорилготой юм.

Дараах зорилтуудын хүрээнд дараах зорилтыг төлөвлөн ажилласан. Үүнд:

- Тус үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлан болон судалгааны үр дүнд үндэслэн 4 зорилт, 26 үйл ажиллагаа тус бүрийн хэрэгжилтийг хувьчлан үнэлэх
- Хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаануудын үр нөлөөг үнэлэх
- Судалгаанд оролцогчдын үндэсний хөтөлбөр хэрэгжүүлсэн туршлага дээр үндэслэн цаашдаа авч хэрэгжүүлэх санал, зөвлөмж дэвшүүлэх

1.2. Хамрах хүрээ

Цаг хугацааны хувьд 2022 оны 06 дугаар сарын 09 –ний өдрөөс 09 дүгээр сарын 13 – ны өдрийг хүртэл зөвлөх үйлчилгээний ажлыг гүйцэтгэсэн.

Баримт бичгийн хувьд үндэсний хөтөлбөр болон түүний тайлан бусад холбогдох хууль, эрх зүй, бодлогын баримт бичиг, аргачлалыг ашигласан.

Судалгаанд оролцогч талуудын хувьд үндэсний хөтөлбөрийн үйл ажиллагаануудад оролцсон, гүйцэтгэсэн байгууллагуудын төлөөлөл болон олон нийт/иргэд байсан.

1.3. Арга зүй, аргачлал

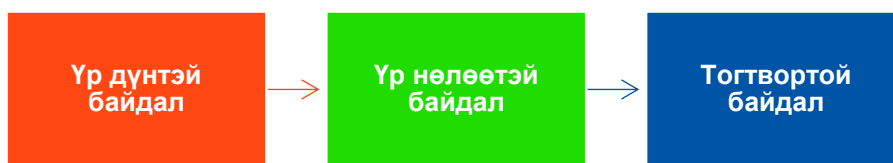
Үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд үнэлгээ хийх уг зөвлөх үйлчилгээний ажилд **бид үндсэн 3 төрлийн судалгааны ерөнхий загварыг хослуулан** ашигласан.

Загвар 1: Шалгуур үзүүлэлтүүд (OECD-DAC)

Үнэлгээг хийхдээ ЭЗХАХБ-аас гаргасан шалгуур үзүүлэлтүүдийг ашигласан.

- **Үр дүнтэй байдал:** Үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа зорилгодоо хүрч чадсан уу?
- **Үр нөлөөтэй байдал:** Үндэсний хөтөлбөр хэрэгжилт ямар өөрчлөлтийг бий болгосон бэ?
- **Тогтвортой байдал:** Үндэсний хөтөлбөрийн үр нөлөө урт хугацаандаа байх уу?

Зураг 1. Үнэлгээний шалгуур үзүүлэлтүүд

Загвар 2: Үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн дунд хугацааны үнэлгээг Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хууль, Засгийн газрын 2022 оны 374 дүгээр тогтоолын хавсралтын 7.8-д батлагдсан аргачлалыг үндэслэн Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор баталсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-ын 8 дугаар хавсралт Бодлогын баримт бичгийн үр нөлөөний үнэлгээний дүнг хийж гүйцэтгэв.

Бодлогын баримт бичгийн зорилт, арга хэмжээний **хүрсэн түвшинг** тоо болон чанараар илэрхийлэх боломжгүй байсан тул дараахь аргачлалаар тооцсон.

Хүснэгт 1. Баримт бичгийн зорилт, арга хэмжээний хүрсэн хэрэгжилтийн хувийг тодорхойлоход аргачлал

№	Шалгуур үзүүлэлт	Хэрэгжилтийн хувь	Ашигласан хувь
1	Зорилт, арга хэмжээний хүрэх түвшинд бүрэн хүрээгүй боловч зохион байгуулалтын арга хэмжээ бүрэн авагдсан, холбогдох байгууллагын шийдвэр гарсан, гол үр дүн нь гарч эхэлж байгаа бол	90	90-100
2	Тавьсан зорилт, арга хэмжээнд хүрэх зорилгоор өөрсдөөс хамаарах шийдвэрийг гаргасан, санхүүгийн асуудал шийдвэрлэгдсэн, дээд шатны байгууллагад өргөн барьсан буюу гүйцэтгэл нь тодорхой хэмжээгээр гарч эхэлж байгаа бол	70	70-89
3	Тухайн зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх бэлтгэл болон боловсруулалтын шатны ажил бүрэн хийгдсэн, ажил тодорхой хэмжээнд эхэлсэн бол	50	50-69
4	Тухайн зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажил хийгдэж дуусаад боловсруулалтын шатанд байгаа бол	30	30-49
5	Тухайн зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай тооцоо, судалгаа хийх, асуудал тодорхойлох зэрэг бэлтгэл хангахтай холбогдсон үйл ажиллагааг бавч эхэлж байгаа эсвэл хэрэгжүүлэх талаар ямар нэгэн ажил зохион байгуулаагүй бол	0	0-29

Бодлогын баримт бичгийн зорилт, арга хэмжээний **хэрэгжилтийг** дээрх аргачлалын дагуу тооцож, зорилт, арга хэмжээний дундаж үнэлгээгээр бодлогын зорилго, зорилтын хэрэгжилтийг дараах ангилалд шилжүүлэн тооцсон.

Хүснэгт 2. Зорилт, арга хэмжээний дундаж үнэлгээгээр бодлогын зорилго, зорилтын хэрэгжилтийг шилжүүлэх ангилал

№	Ангилал	Хувь
1	“Үр дүнтэй” - зорилт, арга хэмжээ нь оновчтой тодорхойлогдсон, шалгуур үзүүлэлт, зорилтот түвшиндээ бүрэн хүрсэн, удирдлага зохион байгуулалт сайн, үр дүн гарсан бол	100

2	“Тодорхой үр дүнд хүрсэн” - зорилт нь шалгуур үзүүлэлт, зорилтот түвшиндээ бүрэн хүрээгүй, тодорхой үр дүн гарч эхэлж байгаа, хэрэгжилт, үр дүнг нэмэгдүүлэх шаардлагатай бол	70-99
3	“Эрчимжүүлэх шаардлагатай” - зорилт нь шалгуур үзүүлэлт, зорилтот түвшиндээ хүрээгүй, удирдлага, зохион байгуулалт, хариуцлагыг сайжруулж, үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, зорилтод чиглэсэн арга хэмжээг сайжруулах шаардлагатай бол	31-69
4	“Үр дүнгүй” - зорилт, арга хэмжээг илүү сайн тодорхойлох шаардлагатай, шалгуур үзүүлэлт, зорилтот түвшиндээ хүрээгүй, төсөв хөрөнгийг үр дүнтэй зарцуулж чадаагүй, удирдлага зохион байгуулалт хангалтгүй бол	0-30

Загвар 3: Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журмын 8 дугаар хавсралтад тусгагдсан арга зүй

Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-д бодлогын үр нөлөөг дараах аргачлалын дагуу үнэлэхээр тусгасан ба энэхүү аргачлалыг ашигласан.

Хүснэгт 3. Бодлогын баримт бичгийн үр нөлөөний үнэлгээ хийх аргачлал

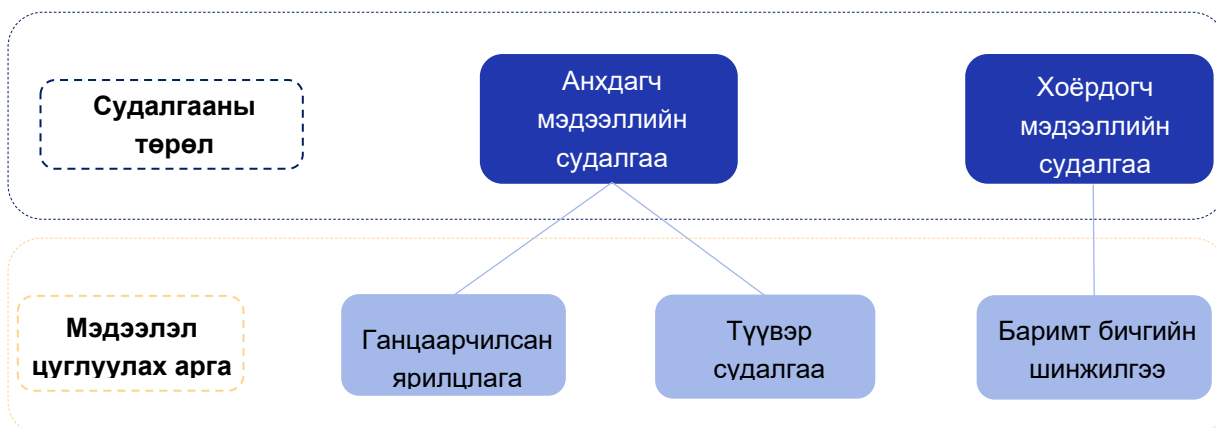
Эцсийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээгээр тодорхойлсон үр нөлөө	
А. Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр эдийн засгийн хөгжил, захиргааны үйл ажиллагаанд үзүүлсэн нөлөөлөл	
1. Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр нөлөө үзүүлсэн зорилтот бүлэг болон бусад бүлэг	Бодлогыг хэрэгжүүлснээр хууль ёсны эрх ашиг, санхүүгийн боломж, өнөөгийн нөхцөл байдалд нь шууд болон шууд бусаар нөлөөлсөн нийгмийн зорилтот бүлгийг тодорхойлно. Зорилтот бүлэг гэж бүлэг хувь хүмүүс, нийгмийн бүлэг, хуулийн этгээд (Засгийн газрын болон орон нутгийн удирдлагын байгууллага, түүний ажилчид) зэрэг тухайн бодлогыг хэрэгжүүлснээр эерэг болон сөрөг нөлөөнд өртсөн бүлгийг хэлнэ
2. Эдийн засгийн хөгжил болон захиргааны үйл ажиллагаанд үзүүлсэн нөлөө	1. Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр Монгол Улсын хөгжлийн үзэл баримтлалын шалгуур үзүүлэлтэд үзүүлсэн нөлөөллийг тодорхойлох
	2. Захиргааны үйл ажиллагаанд үзүүлсэн нөлөөллийг тооцоолох:
	2.1. захиргааны үйл ажиллагааны нөлөө хэвээр үлдсэн бол бодлогын хэрэгжилт, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ нь зорилтот бүлгийн эрх ашиг, хариуцлагыг хөндөөгүй гэдгийг тодорхойлон бичих; 2.2. захиргааны үйл ажиллагааны нөлөө буурч байгаа бол бодлогын хэрэгжилт, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнээс үр шим хүртэж байгаа нийгмийн бүлэг, байгууллага, аж ахуй, салбарыг тодорхойлон бичих; 2.3. захиргааны үйл ажиллагааны нөлөө нэмэгдэж байгаа бол бодлогын хэрэгжилт, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ нь нийгмийн ямар бүлэг, байгууллага, аж ахуй, салбарт үзүүлж байгаа ямар гол өөрчлөлтүүд бий болж байгааг тодорхойлон бичих
3. Бусад мэдээлэл	Энэхүү үр нөлөөний үнэлгээний "А"-гийн 1, 2 дахь хэсэгт дурдаагүй эдийн засгийн хөгжилд үзүүлсэн нөлөөллийн талаар энд бичиж болно.
Б. Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн нийгмийн хөгжилд үзүүлсэн нөлөөлөл	
1. Хэрэв тухайн бодлогын арга хэмжээг хэрэгжүүлснээр нийгмийн тодорхой бүлэгт чиглэсэн бол тухайн бүлэгт үзүүлсэн үр нөлөөг тодорхойлно. Үр нөлөөг тодорхойлохдоо тухайн бүлэгт үзүүлсэн нөлөөллийн хэмжээ, нөлөөлсөн магадлал, үр дүнгийн талаар байна. Тухайлбал, орон нутгийн захиргааны байгууллага, Засгийн газар, жижиг, дунд, том бизнес эрхлэгчид, импортлогчид, экспортлогчид, дотоодын зах зээлд бүтээгдэхүүн ханган нийлүүлэгчид, хэрэглэгчид, газар зүйн бүсүүд, нийгмийн бүлгүүд байна.	
2. Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр ямар нөлөө үзүүлэхийг дараах байдлаар тодорхойлсон байна:	
2.1. хүмүүсийн амьдралын хэв маягт үзүүлсэн нөлөөний талаар;	

2.2. хүмүүсийн соёлд ямар нөлөө үзүүлсэн (хамтын итгэл, зан үйл, үнэт зүйл, соёл гэх мэт);	
2.3. хүмүүсийн амьдардаг суурин болон нийгмийн бүлэгт ямар нөлөө үзүүлсэн (уялдаа, тогтвортой байдал, шинж чанар, үйлчилгээ, байгууламж);	
2.4. хүрээлэн буй орчинд ямар нөлөө үзүүлсэн (хүмүүсийн хэрэглэдэг ус, амьсгалдаг агаарын чанар, хүнсний бүтээгдэхүүний чанар, олдоц, аюул, эрсдэлийн түвшин, тоос, дуу чимээний хэмжээ, ариун цэврийн байгууламжийн хангамж, байгууламжийн аюулгүй байдал, нөөцөөс хүртэх боломж, нөөцөд хяналт тавих боломж).	
3. Бусад мэдээлэл	Энэхүү нөлөөллийн үнэлгээний "Б"-гийн 1, 2 дахь хэсэгт дурдаагүй нийгмийн хөгжилд үзүүлсэн нөлөөллийн талаар энд бичиж болно.
В. Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр дагаж мөрдөж байгаа хууль тогтоомж болон эрх зүйн тогтолцоонд үзүүлсэн нөлөө	
1.Бодлогыг хэрэгжүүлэх явцад бий болсон хууль, эрх зүйн шинэчлэл	Тухайн бодлогыг хэрэгжүүлэх явцад өөрчлөлт, эсхүл нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан, батлагдсан хууль тогтоомж, дүрэм, журмуудыг жагсаан бичнэ.
Г. Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр одоогийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа байгууллагын (институцийн) тогтолцоонд үзүүлсэн нөлөө	
1.Төрийн удирдлагын үйл ажиллагаа, бүтцэд үзүүлсэн	1. Бодлогыг хэрэгжүүлэх зорилгоор хэрэв төрийн удирдлагын үйл ажиллагаа, бүтцэд өөрчлөлт оруулсан бол энэ хэсэгт өөрчлөлтүүдийг оруулна. (шинээр бий болсон бүтэц, өнөөгийн институтийг татан буулгасан, эсхүл бүтцийг өөрчилсөн байгуулах)
2. Хүний нөөцөд	Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлэх үүрэг бүхий байгууллагын хүний нөөц, чадавхад гарсан бол өөрчлөлтийг бичнэ.

1.4. Судалгааны төрөл, мэдээлэл цуглуулах арга зүй

Мэдээллийн үнэн бодит тэнцвэртэй байдлыг хангаж, баталгаатай мэдээлэл авах зорилгоор судалгаанд анхдагч болох хоёрдогч мэдээллийн эх үүсвэр ашигласан. Анхдагч мэдээллийн судалгаанд ганцаарчилсан ярилцлага болон олон нийтийн судалгаа бол хоёрдогч мэдээллийн судалгаанд баримт бичгийн судалгаа хийлээ.

Зураг 2. Судалгааны төрөл, мэдээлэл цуглуулах арга

Ганцаарчилсан ярилцлагад хамрагдах байгууллага, албан хаагчдыг сонгохдоо дараах зарчмыг баримталсан. Үүнд:

1. Үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагааны хүрээнд оролцсон оролцооны цар хүрээг харгалзан үзсэн.
2. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн дэргэдэх “Хүн худалдаалахтай тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх дэд зөвлөл” –ийн бүрэлдэхүүн байгууллагуудын албан тушаалтан, албан хаагчдыг хамруулахаар зорьсон.

Хүснэгт 4. Судалгааны түүвэр

№	Судалгааны төрөл	Түүврийн нэгж	Хамрах хүрээ	Түүврийн хэмжээ
1	Ганцаарчилсан ярилцлага	Хүн худалдаалахтай тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх дэд зөвлөлийн бүрэлдэхүүн байгууллагуудын төлөөлөл Хөтөлбөрийн үйл ажиллагааны оролцогч талууд	Улаанбаатар хот	Уулзсан-16
				Утас-1
				Онлайн-2
3	Түүвэр судалгаа	Онлайнаар судалгаанд хамрагдах боломжтой иргэд	Монгол Улсын иргэд	50

Ганцаарчилсан ярилцлага судалгааны төлөвлөгөө болон биелэлтийг дараах хүснэгтэд харууллаа.

Хүснэгт 5. Судалгаанд хамрагдсан байгууллагууд

№	Судалгаанд хамрагдахаар төлөвлөгдсөн байгууллагууд	Төлөвлөгөө	Биелэлт
1	Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн ажлын алба	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
2	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
3	Гадаад харилцааны яам	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага
4	ЦЕГ Эрүүгийн цагдаагийн албаны Зохион байгуулалттай гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтсийн Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх тасаг	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
5	Гадаад иргэн, харьяатын газар	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
6	Хил хамгаалах ерөнхий газар	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
7	Гэр бүл, хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газар	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
8	Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
9	Улсын ерөнхий прокурорын газар	Ганцаарчилсан ярилцлага	Утсаар мэдээлэл авсан
10	Тагнуулын ерөнхий газар	Ганцаарчилсан ярилцлага	Онлайн асуулга бөглөсөн
11	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
12	Гаалийн ерөнхий газар	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
13	Монголын хуульчдын холбоо	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
14	Олон улсын шилжилт хөдөлгөөний байгууллага	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
15	Хүйсийн тэгш эрхийн төв ТББ	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
16	АНБАУНД ТББ	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
17	ЭКПАТ МОНГОЛ ТББ	Ганцаарчилсан ярилцлага	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
18	Эрүүл мэндийн яам	Онлайн асуулга	Онлайн асуулга явуулсан
19	Соёлын яам	Онлайн асуулга	Онлайн асуулга явуулсан

20	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	Онлайн асуулга	Онлайн асуулга явуулсан
21	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	Онлайн асуулга	Онлайн асуулга явуулсан
22	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам	Онлайн асуулга	Онлайн асуулга явуулсан
23	Сангийн яам	Онлайн асуулга	Онлайн асуулга явуулсан
24	Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэн	Онлайн асуулга	Ганцаарчилсан ярилцлага хийсэн
25	Дотоод хэргийн их сургууль	Онлайн асуулга	Онлайн асуулга явуулсан

1.5. Судалгааны хяналтын үе шатууд

Судалгааны мэдээлэл цуглуулах явцад мэдээллийн үнэн бодит байдлыг хангах үүднээс дараах хяналтуудыг хийсэн.

Зураг 3. Судалгааны хяналтын үе шатууд

АСУУЛГЫН ХУУДАСНЫ ХЯНАЛТ	МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАЛТЫН ХЯНАЛТ	МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАЛТЫН ДАРААХ ХЯНАЛТ	МЭДЭЭЛЭЛ ШИВЭЛТИЙН ХЯНАЛТ
<p>Асуулгын хуудсыг боловсруулж, багаараа хэлэлцэж эцэслэх</p> <p>АРГА ЗҮЙ</p> <p>Холбогдох мэдээллийн судалгаа хийх</p> <p>Асуулгын хуудасны анхны төслийг гаргах</p> <p>Зөвлөх болон судалгааны багийн гишүүдтэй хэлэлцэж, санал тусгах</p> <p>Асуулгын хуудсыг эцэслэх</p>	<p>Дуу хураагуур, утас ашиглах</p> <p>АРГА ЗҮЙ</p> <p>Өдөр бүр бичлэгүүдийг тулган сонсож хяналт тавих</p> <p>Тухай бүр ирсэн ярилцлагыг хөрвүүлэх</p> <p>Зорилтот оролцогч судалгаанд хамрагдаж буй</p>	<p>Судалгаанд оролцогчидтой утсаар холбогдон зарим хариултыг тодруулах</p> <p>АРГА ЗҮЙ</p> <p>Мэдээллийн логик алдааг шалгах</p> <p>Тодруулах шаардлагатай мэдээллийг дахин асуух</p>	<p>Шивэлтийн алдааг алдааны программ болон ярилцлага хийсэн судлаачаар уншуулж тулгаж шалгах</p> <p>АРГА ЗҮЙ</p> <p>Шивсэн дата мэдээллийг алдаа шалгагч программаар шалгах</p> <p>Ярилцлага хийсэн судлаачаар уншуулж, дуу хураагчийг дахин сонгож дурдсан санаа агуулга орхисон эсэхийг</p>

1.6. Үнэлгээг хийхэд учирсан хүндрэл, бэрхшээл

Энэхүү судалгааны ажлыг гүйцэтгэх хугацаанд дараах хүндрэл, бэрхшээлүүд тулгарсан бөгөөд захиалагч талын дэмжлэг болон “Эс Ай Си Эй” ХХК –ийн үнэлгээний багийн оновчтой зохион байгуулалтын үр дүнд амжилттай даван туулж чадсан.

- Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолоор баталсан “Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэн үндэсний хөтөлбөр” –ийн хэрэгжилтийн үнэлгээний гэрээний хугацаанд улсын баяр наадмын амралт, төрийн байгууллагуудын албан хаагчдын ээлжийн амралт гэх мэт урт хугацааны амралтууд таарсан нь судалгааны мэдээлэл цуглуулах үйл явцыг удаашруулах хүчин зүйл болсон.

-
- Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр ажилладаг байгууллагууд нь өндөр нууцлалтай үйл ажиллагаа явуулдаг учир хүссэн статистик тоо, мэдээлэл гаргаж өгөх, албан хаагчидтай холбогдох, уулзахад хүндрэлтэй байсан нь мэтээр мэдээлэл цуглуулах ажлыг удаашрахад нөлөөлсөн.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ХҮН ХУДАЛДААЛАХ ГЭМТ ХЭРГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ХҮН ХУДАЛДААЛАХ ГЭМТ ХЭРГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ

2.1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой илрүүлсэн гэмт хэргийн мэдээлэл

НҮБ –ийн 2020 онд гаргасан Дэлхийн хүн худалдаалах гэмт хэргийн тайланд дурдсанаар хамгийн сүүлийн байдлаар илэрсэн нийт 47,675 хохирогч байх бөгөөд тэдгээрийн 45 хувь нь насанд хүрсэн эмэгтэйчүүд, 20 хувь нь насанд хүрсэн эрэгтэйчүүд, 20 хувь нь насанд хүрээгүй охид, 15 хувь нь насанд хүрээгүй хөвгүүд байжээ. Мөн хүн худалдаалах гэмт хэрэг нь техник технологийн дэвшил, цар тахал гэх мэт хүчин зүйлстэй холбоотойгоор үйлдэгдэх хэлбэр, нөхцөл байдал нь хувьсан өөрчлөгдөж байгаа онц ноцтой гэмт хэргийн төрөл юм.

Монгол Улсын хувьд хүн худалдаалах гэмт хэргийг “Эрүүгийн хууль”-д төрөл тус бүрээр нь зүйлчлэн ангилсан байдаг. Цагдаагийн байгууллагад 2017-2021 оны хооронд хүн худалдаалах гэмт хэргийн нийт 76 хэрэг бүртгэгджээ. Үүнд:

- Эрүүгийн хуулийн 12.3-р зүйлд заасан “Бэлгийн мөлжлөг”-ийн гэмт хэрэг 2017-2021 оны хооронд нийт 21 хэрэг бүртгэгдсэн байна. Үүнээс 2018, 2019 онуудад хамгийн өндөр илрүүлэлттэй жил байсан бол 2020 онд Ковид-19 цар тахал гарснаас хойш энэ төрлийн гэмт хэргийн илрүүлэлт буурсан¹.
- Эрүүгийн хуулийн 13.1–р зүйлд заасан “Хүн худалдаалах”-ийн гэмт хэрэг 2017-2021 оны хооронд нийт 49 хэрэг бүртгэгдсэн байна. Үүнээс 2019 онд хамгийн олон буюу нийт 14 энэ төрлийн гэмт хэрэг бүртгэгджээ². Харин 2022 оны 08 дугаар сарын байдлаар тус зүйл ангиар нийт 8 хэрэг бүртгэгдсэн байна.
- Эрүүгийн хуулийн 13.13–р зүйлд заасан “Албадан хөдөлмөрлүүлэх” гэмт хэрэг 2017-2021 оны хооронд нийт 4 бүртгэгдсэн байна. Үүнээс 2019 онд хамгийн олон буюу энэ төрлийн нийт 2 гэмт хэрэг бүртгэгджээ³.
- Эрүүгийн хуулийн 15.3–р зүйлд заасан “Хүний цус, эс, эд, эрхтнийг хууль бусаар авах” гэмт хэрэг 2017-2021 оны хооронд нийт 2 бүртгэгдсэн байна. Тус хоёр гэмт хэрэг нь 2019 болон 2020 онд тус бүр нэг бүртгэгджээ⁴.

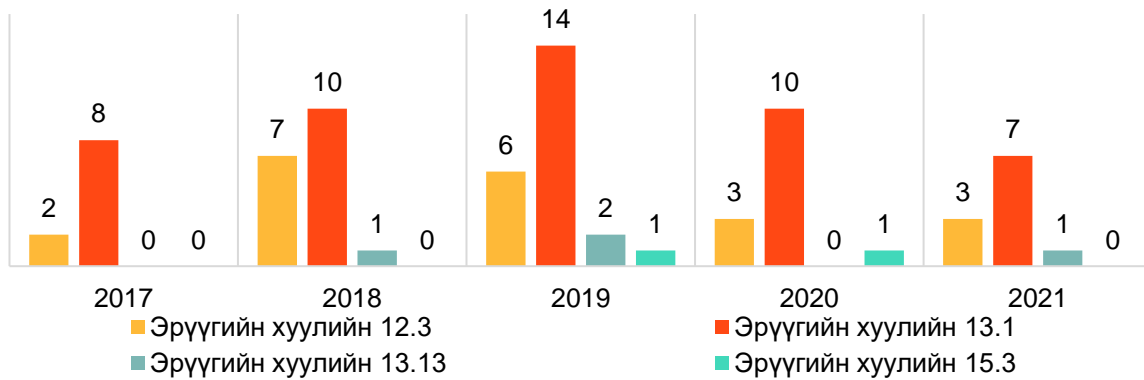
¹ Эрүүгийн хууль, 12.3 дугаар зүйл Бэлгийн мөлжлөг

² Эрүүгийн хууль, 13.1 дүгээр зүйл Хүн худалдаалах

³ Эрүүгийн хууль, 13.13 дугаар зүйл Албадан хөдөлмөрлүүлэх

⁴ Эрүүгийн хууль, 15.3 дугаар зүйл Хүний цус, эс, эд, эрхтнийг хууль бусаар авах

График 1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо, Эрүүгийн хуулийн зүйл заалтаар

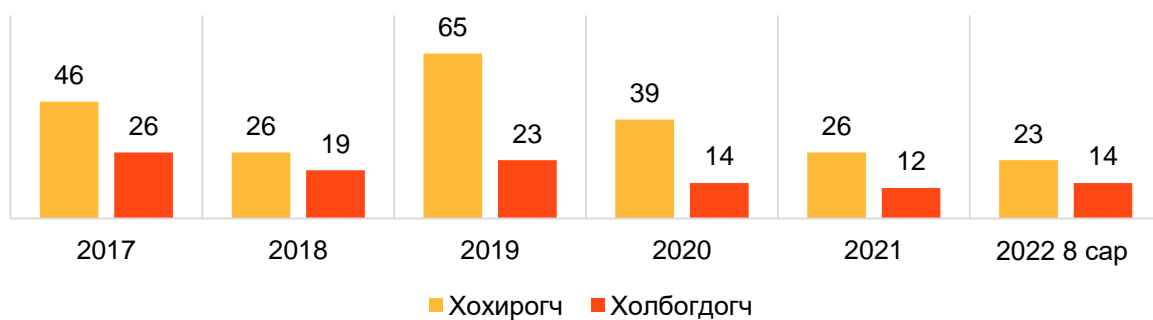

Эх сурвалж: Цагдаагийн ерөнхий газар

Цагдаагийн ерөнхий газрын Эрүүгийн цагдаагийн албаны Зохион байгуулалттай гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтсийн Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх тасагт 2017-2022 оны 08 дугаар сарын байдлаар Эрүүгийн хуулийн 31.1 дүгээр зүйл ангиар нийт 225 хохирогч, 108 холбогдогчтой нийт 59 гэмт хэрэгт бүртгэгдсэн байна.

Үүнээс 2019 онд хамгийн олон буюу нийт 65 хохирогч бүхий гэмт хэрэг илрүүлсэн бөгөөд 2020 оноос эхлэн буурсан нь Ковид-19 цар тахлын улмаас тогтоосон хөл хориотой холбоотой гэмт хэргийн илрүүлэлт багассан. Энэ оны 08 дугаар сарын байдлаар нийт 23 хохирогч, 14 холбогдогч бүхий гэмт хэрэг бүртгэгдсэн байгаа нь энэ төрлийн гэмт хэргийн илрүүлэлт нэмэгдэж байгааг харуулж байна.

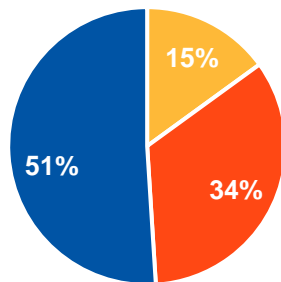
График 2. Эрүүгийн хуулийн 13.1 дүгээр заалт болон хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч, холбогдогчийн тоо

Эх сурвалж: Цагдаагийн ерөнхий газар

2018-2021 онд хүн худалдаалах гэмт хэргийн нийт 156 хохирогчийн 15 хувь нь 15–аас доош настай, 34 хувь нь 16 настай, 51 хувь нь 17 насны хүүхдүүд байсан. Монгол Улсын хувьд хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчдын ихэнх нь 18–аас доош насны охид байдаг нь онцлог юм.

График 3. 2018-2021 онд бүртгээгдсэн хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчдын насны ангилал

■ 15 -аас доош настай ■ 16 настай ■ 17 настай

2.2. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой ял эдэлж буй иргэдийн мэдээлэл

Эрүүгийн хуулийн 13.1 буюу хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой хорих ял эдэлж байгаа хүмүүсийн тоо сүүлийн жилүүдэд өссөн үзүүлэлттэй байна. 2021 оны 12 дугаар сарын байдлаар тус зүйл ангиар нийт 18 хэрэгтэн ял эдэлж байсан. Энэ нь 2017 онтой харьцуулахад 3 дахин өссөн үзүүлэлт юм.

Ял эдэлж байсан хүмүүсийг хүйсээр нь харьцуулан харвал 2017, 2019, 2020 онуудад ял эдэлж байсан этгээдүүдийн ихэнх нь эрэгтэй хүмүүс байсан бол 2018 онд ял эдэлж байсан этгээдүүдийн ихэнх нь эмэгтэйчүүд болсон нь анхаарал татахуйц үр дүн юм. Харин 2021 онд ял эдэлж байсан этгээдүүдийн эрэгтэй, эмэгтэй хүйсийн харьцаа тэнцүү буюу тус бүр 9 байна.

График 4. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой хорих ял эдэлж байсан хүмүүсийн тоо, хүйсээр

Эх сурвалж: Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар

Хүн худалдаалах гэмт хэргийн улмаас хорих ял эдэлсэн этгээдүүдийг Эрүүгийн хуулийн зүйл ангиар нь ангилан харвал 13.1.1 дүгээр зүйл ангиар хорих ял авч байсан

этгээд 2017 онд байхгүй байсан бол 2018 онд 1, 2019 онд 11 гэх мэтээр өссөн үзүүлэлттэй харагдаж байна.⁵

Харин 13.1.2 дугаар зүйл ангиар ял эдэлж байсан этгээдүүдийн хувьд жил бүр тодорхой тоонд байсан бөгөөд 2020 болон 2021 онуудад хамгийн олон хүн энэ зүйл ангиар ял эдэлж байсан байна.⁶

Зохион байгуулалттай, байнга тогтвортой хүн худалдаалах гэмт хэрэг үйлдэж байсан нийт 7 этгээдийг 2020, 2021 онуудад Эрүүгийн хуулийн 13.1.3 дугаар зүйл ангиар хорих ял шийтгүүлсэн байна. Энэхүү зүйл ангиар өмнөх онуудад нь хорих ял шийтгүүлж байсан этгээд байхгүй байна.⁷

График 5. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой хорих ял эдэлж байсан хүмүүсийн тоо, Эрүүгийн хуулийн зүйл ангиар

Эх сурвалж: Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар

Эрүүгийн хуулийн 12.3 дугаар зүйл болох бэлгийн мөлжлөгийн гэмт хэрэгтэй холбоотой ял эдэлж байсан этгээдүүдийн тоо жил тутам тогтмол нэмэгдсэн үзүүлэлтэй байна. 2017 оны 12 дугаар сард тус зүйл ангиар ял эдэлж байсан этгээд байхгүй байсан бол 2021 оны 12 дугаар сарын байдлаар ял эдэлж байсан 3 этгээд байна. Тэднийг хүйсээр нь ангилан харвал, 2018 онд ял эдэлж байсан нэг этгээд эмэгтэй, 2019-2021 онуудад ял эдэлж байсан этгээдүүд бүгд эрэгтэй байв.

⁵ Эрүүгийн хууль, 13.1.Биеийг нь үнэлүүлэх, бусад хэлбэрээр бэлгийн мөлжлөг, хүчирхийлэлд оруулах, боолчлох, түүнтэй ижил төстэй нөхцөлд байлгах, эд, эрхтнийг авах, албадан хөдөлмөрлүүлж мөлжих зорилгоор хүч хэрэглэж, хүч хэрэглэхээр заналхийлж, хулгайлж, хууран мэхэлж, итгэл эвдэж, эрх мэдлээ урвуулан ашиглаж, эмзэг байдлыг нь далимдуулж, эсхүл хяналтдаа байлгаж байгаа хүнд төлбөр төлж, хахуульдаж хүнийг эрхшээлдээ оруулан элсүүлсэн; тээвэрлэсэн; орогнуулсан; дамжуулсан; хүлээн авсан бол хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

⁶ Эрүүгийн хууль, 13.1.2.Энэ гэмт хэргийг: 2.1.хүүхэд, жирэмсэн эмэгтэйд мэдсээр байж; 2.2.хоёр, түүнээс олон хүнийг худалдаалж; 2.3.Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлж үйлдсэн бол таван жилээс арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

⁷ Эрүүгийн хууль, 13.1.3.Энэ гэмт хэргийг: 3.1.байнга тогтвортой; 3.2.зохион байгуулалттай гэмт бүлэг үйлдсэн бол арван хоёр жилээс хорин жил хүртэл хугацаагаар, эсхүл бүх насаар хорих ял шийтгэнэ.

График 6. Бэлгийн мөлжлөгтэй холбоотой ял эдэлж байсан хүмүүсийн тоо, хүйсээр

Эх сурвалж: Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар

Эрүүгийн хуулийн 12.3 дугаар зүйл болон бэлгийн мөлжлөгтэй холбоотой гэмт хэргийг тус хуулийн зүйл ангиар нь харвал 12.3.1 дүгээр зүйлээр 2019-2021 онуудад 1 этгээд ял эдэлж байжээ.⁸

График 7. Бэлгийн мөлжлөгтэй холбоотой ял эдэлж байсан хүмүүсийн тоо, Эрүүгийн хуулийн зүйл ангиар

Эх сурвалж: Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар

Бэлгийн мөлжлөгтэй холбоотой гэмт хэргээр 2021 онд ял эдэлж байсан 3 этгээдийн 2 нь Эрүүгийн хуулийн 12.3.2. дугаар зүйл ангиар ял шийтгэгдсэн байсан. Дээрх графикаас харахад энэ зүйл ангиар өмнө нь ял шийтгүүлж байсан этгээд байхгүй байлаа.⁹

⁸ Эрүүгийн хууль, 12.3.1. Хохирогчид хүч хэрэглэж, хүч хэрэглэхээр заналхийлж; эд хөрөнгө, албан тушаал, бусад нөхцөл байдлын улмаас эрхшээлдээ байгаа байдлыг далимдуулан зорчих эрхийг хязгаарлахгүйгээр бусадтай бэлгийн харьцаанд албадан оруулсан бол нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

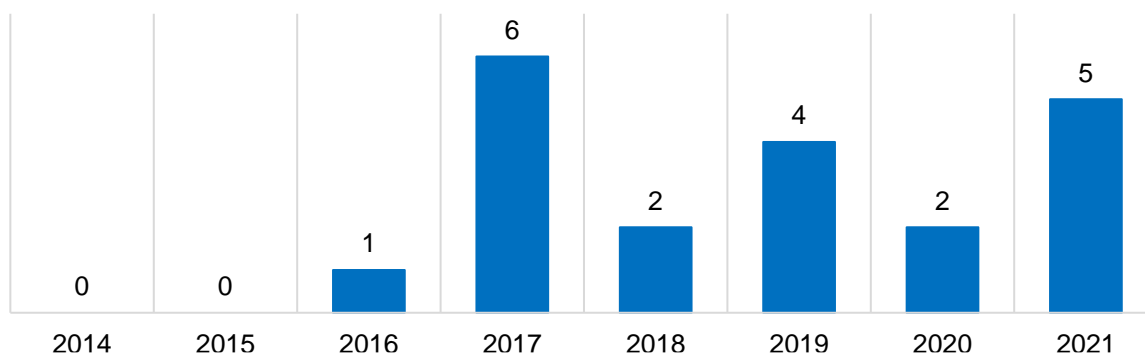
⁹ Эрүүгийн хууль, 12.3.2. Энэ гэмт хэргийг хохирогчийн биеийг үнэлүүлж ашиг олох зорилгоор 12.3.2.1, 12.3.2.2, 12.3.2.3, 12.3.2.4, 12.3.2.5, 12.3.2.6 дугаар зүйл заалтуудыг үйлдсэн бол хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

Эрүүгийн хуулийн 12.3.3. дугаар зүйл заалтаар 2018, 2020 онуудад тус бүр нэг этгээд ял эдэлж байсан байна.¹⁰

2.3. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой дуудлага, мэдээлэл

Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой дуудлага мэдээлэл сүүлийн жилүүдэд өссөн үзүүлэлттэй харагдаж байна. Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газрын дэргэдэх 108 тусгай утсанд 2016 онд хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой 1 дуудлага ирж байсан бол 2017 онд 6 болж өсжээ. Өнгөрсөн жил буюу 2021 онд тус гэмт хэрэгтэй холбоотой 5 дуудлага ирсэн байна.

График 8. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой хүүхдийн тусламжийн 108 утсанд ирсэн дуудлагын тоо

Эх сурвалж: Гэр бүл хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газар

¹⁰ Эрүүгийн хууль, 12.3.3. Энэ гэмт хэргийн улмаас: 3.1.ураг зулбасан; 3.2.арван зургаан насанд хүрээгүй хүнийг жирэмсэн болгосон бол таван жилээс арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

**ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ.
ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН
ХЭРЭГЖИЛТИЙН ҮНЭЛГЭЭ**

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ҮНЭЛГЭЭ

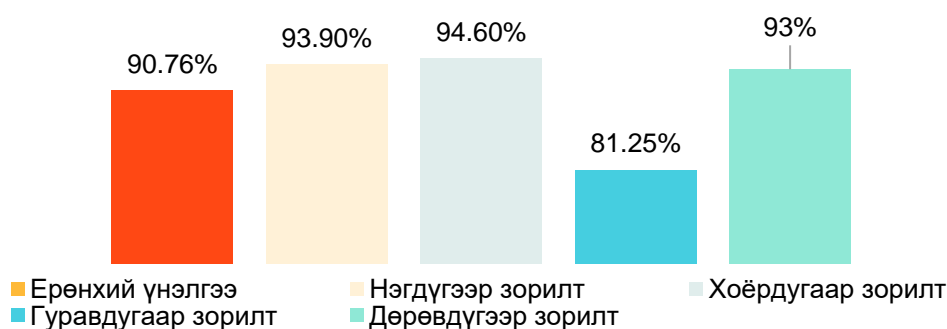
Монгол Улсын Их Хурлаас Хүн худалдаалахтай тэмцэх тухай хуулийг 2012 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдөр баталсан бөгөөд хуулийн хэрэгжилтийг хангах үүднээс Засгийн газрын 2017 оны 05 дугаар сарын 24-ны өдрийн 148 дугаар тогтоолоор Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийг баталсан байна.

Тус хөтөлбөрийн зорилго нь Хүн худалдаалахтай тэмцэх тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, гэмт хэргийн хохирогчийг хамгаалах цогц үйлчилгээг бий болгох, цаашид энэ төрлийн гэмт хэрэг гарахаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, таслан зогсоох чиглэлээр төрийн болон төрийн бус байгууллага, олон улсын байгууллагын хамтын ажиллагааг өргөжүүлэхэд энэхүү хөтөлбөрийн зорилго оршино.¹¹ Энэхүү үндсэн зорилгын хүрээнд 4 зорилт буюу нийт 26 үйл ажиллагааг 2017-2021 оны хугацаанд хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн **ерөнхий үнэлгээ 90.76 хувь**тай байна. Үүнийг зорилт тус бүрээр нь харвал **нэгдүгээр зорилт** болох Хүн худалдаалах гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөлийг судалсны үндсэн дээр уг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх ажлыг зохион байгуулах ажил **93.9 хувь**, **хоёрдугаар зорилт** болох Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчийг хамгаалах, хохирогчид эрүүл мэндийн болон сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх цогц арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх ажил **94.6 хувь**, **гуравдугаар зорилт** болох Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх чиг үүрэг бүхий төрийн байгууллагуудыг нэгдсэн удирдлага, зохион байгуулалт, зохицуулалтаар хангах, үйл ажиллагааны уялдаа холбоог сайжруулах ажил **81.25 хувь**, **дөрөвдүгээр зорилт** болох Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх чиглэлээр гадаад улс, олон улсын болон төрийн бус байгууллагатай хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх ажил **93.3 хувийн** биелэлттэй байна.

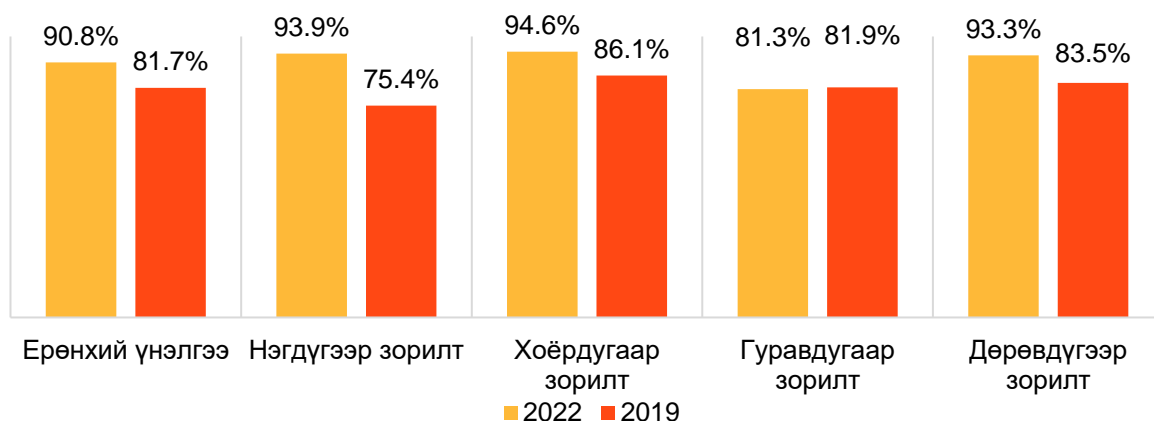
¹¹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 2.1 дэх заалт

График 9. Хөтөлбөрийн ерөнхий үнэлгээ¹²

Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн дунд хугацааны үнэлгээг 2019 онд хийсэн бөгөөд энэхүү үнэлгээнээс 9.1 пунктээр өссөн үзүүлэлттэй байна. Зорилт тус бүрээр харвал 1 дүгээр зорилтын үнэлгээ хамгийн өндөр буюу 18.5 пунктээр өссөн байна.

График 10. Хөтөлбөрийн ерөнхий үнэлгээ, 2019 онтой харьцуулсан байдал

3.1. Нэгдүгээр зорилтын үйл ажиллагаануудын үнэлгээ, үр дүн

Хүн худалдаалах гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөлийг судалсны үндсэн дээр уг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх ажлыг зохион байгуулах нэгдүгээр зорилтын хүрээнд дараах 9 үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

Хүснэгт 6. Нэгдүгээр зорилтыг хүрээнд хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа, тэдгээрийн үнэлгээ

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилтийн үнэлгээ	Ангилал
1	Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх хууль тогтоомж, хөтөлбөрийг сурталчлах, энэ төрлийн гэмт хэргийн талаар мэдээллийн санг бий болгох;	100 хувь	Үр дүнтэй
2	Хүн худалдаалах гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөлийн талаар судалгаа хийж, судалгааны үр дүнд суурилсан	100 хувь	Үр дүнтэй

¹² Тус үнэлгээг гаргахдаа Монгол Улсын Засгийн газрын 2021 оны 206 дугаар тогтоолоор баталсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-ыг баримталсан болно.

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилтийн үнэлгээ	Ангилал
	гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, сурталчилгааны ажлын агуулга, хэлбэрийг тодорхойлох;		
3	Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хор уршиг, түүнээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр иргэдийн мэдлэгийг нэмэгдүүлэх зорилго бүхий сургалтын гарын авлага бэлтгэх, сургалт, сурталчилгааны ажлыг тогтмол зохион байгуулах;	100 хувь	Үр дүнтэй
4	Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр зохион байгуулсан арга хэмжээнд дүн шинжилгээ хийж үнэлгээ өгөх;	100 хувь	Үр дүнтэй
5	Хүн худалдаалах гэмт хэрэгт хүүхэд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:	90 хувь	Тодорхой үр дүнд хүрсэн
5.1	Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, өөрийгөө хамгаалах, энэ төрлийн гэмт хэргийн сэжиг илэрсэн тохиолдолд хандах байгууллагын талаар мэдлэг олгох, тухайлбал, уг гэмт хэргийн хор уршгийн талаар хүүхдийн нас, сэтгэхүйн онцлогт тохирсон хүүхэлдэйн кино, нэвтрүүлэг, цахим хичээл, зөвлөмж, сэрэмжлүүлэг бүхий зурагт хуудас, сургалтын гарын авлага, сурталчилгааны материал зэргийг бэлтгэж, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр нэвтрүүлэх, цахим орчин, сургууль, олон нийтийн газраар түгээх;	100 хувь	Үр дүнтэй
5.2	Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хүүхэд, залуучуудад зориулсан сургалт явуулах, сургагч багш нарыг бэлтгэх тогтолцоог бүрдүүлэн сургууль, хүүхдийн асрамжийн төвүүдэд сургагч багш нарыг бэлтгэх;	100 хувь	Үр дүнтэй
5.3	Эцэг эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, бүх шатны боловсролын байгууллагын нийгмийн ажилтан, хүүхдийн байгууллага, төрийн бус байгууллагын ажилтнуудыг хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх сургалтад хамруулах, хүүхдийг хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болохоос урьдчилан сэргийлэхийн тулд эцэг, эхтэй хамтран ажиллах;	100 хувь	Үр дүнтэй
5.4	Нийгмийн хариуцлагаа хэрэгжүүлэх хүрээнд хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжүүдийг хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд татан оролцуулах.	60 хувь	Эрчимжүүлэх шаардлагатай
6	Бэлгийн мөлжлөгөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд зорилтот бүлгийг тодорхойлж, тэдгээрт чиглэсэн дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:	90 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
6.1	Жил тутам зорилтот бүлгийн 20 –оос доошгүй иргэнийг мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвд суралцуулан мэргэжил эзэмшүүлэх, ажлын байраар хангах;	100 хувь	Үр дүнтэй
6.2	Оролцоонд суурилсан бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, семинар, арга хэмжээг зохион байгуулах;	80 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
7	Хөдөлмөрийн мөлжлөгийг таслан зогсоох, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хөдөлмөрийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд дүн шинжилгээ хийж, үр дүнд суурилсан арга хэмжээ зохион байгуулах;	88 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
8	Хүний эд эрхтнийг хууль бусаар авах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр дараах арга хэмжээг авч	77.5 хувь	Тодорхой үр дүнтэй

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилтийн үнэлгээ	Ангилал
	хэрэгжүүлнэ:		
8.1	Хил хяналтын болон эрүүл мэндийн байгууллагын ажилтнуудыг сургалтад хамруулах;	100 хувь	Үр дүнтэй
8.2	Хүний эд эрхтэн, ялангуяа эхэс, ураг худалдах, худалдах зорилгоор тээх гэмт хэрэгтэй тэмцэх, таслан зогсоох чиглэлээр олон улсын туршлагыг судлах, мэргэжилтэн бэлтгэх;	30 хувь	Үр дүнгүй
8.3	Хилийн хяналтын байгууллагуудыг орчин үеийн техник хэрэгслээр хангах;	100 хувь	Үр дүнтэй
8.4	Зорилтот бүлгийн иргэдийг эрүүл мэндийн үзлэг, оношилгоонд хамруулах, энэ чиглэлээр эрүүл мэндийн байгууллагуудтай мэдээлэл солилцон хамтран ажиллах.	80 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
9	Хүүхэд хууль бусаар үрчлэх гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох зорилгоор хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, хүүхэд үрчлэлт, гадаадын иргэн Монгол Улсын харьяат хүүхдийг үрчлэн авах ажилд тавих хяналтыг сайжруулах.	100 хувь	Үр дүнтэй
Дундаж үнэлгээ		93.9 хувь	Тодорхой үр дүнтэй

Үйл ажиллагаа 1:¹³ Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль, журам, хөтөлбөрийг сурталчлах, энэ төрлийн гэмт хэргийн талаарх мэдээллийн санг бий болгох үйл ажиллагааны хүрээнд “**үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад цагдаагийн байгууллагаас Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх цахим санд 2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч, холбогдогч, энэ төрлийн гэмт хэрэгт өртөж болзошгүй давхардсан байдлаар 1700 орчим хүний талаарх мэдээллийг оруулсан байснаас давхцалыг арилгаж, 1520 хүний талаарх мэдээллийг оруулсан байна. Мөн тус цахим санг хөгжүүлэх чиглэлээр тээврийн хэрэгсэл, гэр бүлийн байдал, жолооны үнэмлэх, үл хөдлөх хөрөнгө, нийгмийн даатгал, хилийн лавлагаа, ял шийтгэл зэрэг дамжуулах серверүүдийг байршуулсан “Хур” системтэй холбосон байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндсэн чиг үүрэг бүхий Цагдаагийн ерөнхий газрын эрүүгийн цагдаагийн алба нь дотоод бүртгэлийн цахим сантай болсон бөгөөд тус сан нь энэ төрлийн гэмт хэргийн холбогдогч талуудын бүхий л мэдээллийг бүртгэдэг юм. 2022 оны 9 дүгээр сарын байдлаар нийт 1870 иргэний мэдээлэл тус цахим мэдээллийн санд бүртгэгдсэн байна.

Ийнхүү хүн худалдаалах гэмт хэргийн холбогдогч талуудыг бүртгэх цахим сантай болж өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа ашиглаж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

¹³ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.1 дэх заалт

Үйл ажиллагаа 2:¹⁴ Хүн худалдаалах гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөлийн талаар судалгаа хийж, судалгааны үр дүнд суурилсан гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, сурталчилгааны ажлын агуулга, хэлбэрийг тодорхойлох үйл ажиллагааны хүрээнд “**үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад дээрх үйл ажиллагааны хүрээнд дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн байна.

- Олон улсын шилжилт хөдөлгөөний байгууллагын санхүүжилтээр судалгааны (IRIM) компани “Хүн худалдаалахтай тэмцэх тухай хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээ хийж, хэрэгжилтэд тулгарч буй асуудлыг тодорхойлох” суурь судалгааг хийсэн;
- ДХИС-аас “Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд үнэлгээ өгөх” ажлын хэсгийг байгуулж Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлөөс хэрэгжүүлж буй “Үндэстэн дамнасан гэмт хэрэгтэй хийх тэмцэл”, “Цахим мөнгөний олон улсын зах зээл, түүнтэй холбоотой болзошгүй эрсдэлүүд, баримтлах стратеги”, “Терроризмтой хийх тэмцэл”, “Мансууруулах бодистой хийх тэмцэл”, “Үндэстэн дамнасан гэмт хэрэг”, “Хүний наймаатай хийх тэмцэл” -үүдийн судалгааг гүйцэтгэж, холбогдох байгууллагуудад танилцуулах, санал авах, эцэслэх ажил хүлээгдэж байна;
- НҮБ-ын Хүүхдийн сангийн санхүүжилтээр “Цахим орчин дахь хүүхдийн эсрэг гэмт явдлын шалтгаан, нөхцөл, урьдчилан сэргийлэх арга зам” сэдэвт судалгааны ажлыг гүйцэтгэсэн;
- “Монгол Улс дахь эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, хохирогчдод туслалцаа үзүүлэх” төслийн хүрээнд “Эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, бэлгийн мөлжлөгийн зорилгоор хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, хохирогчдод туслалцаа үзүүлэх хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх нь” сэдэвт цахим хэлэлцүүлгийг зохион байгуулсан
- Хүн худалдаалах гэмт хэрэг, бэлгийн мөлжлөг, биеэ үнэлэлтээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх үйл ажиллагаанд эрдэмтэн, судлаачдын дуу хоолойг сонсох, энэ асуудлаарх бодлого, хөтөлбөр боловсруулах үйл ажиллагаанд оролцох оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор хуульч, нийгмийн салбарын ажилтнуудын дунд эсээ бичлэгийн уралдааныг зохион байгуулсан
- “Цахилгаан халаагуур бүхий сауны газар болон цахилгаан халаагуур бүхий саунтай аж ахуй нэгж, байгууллагын үйлчилгээнд тавих нийтлэг шаардлага” MNS 5164:20010 -ын 9.3 дахь заалтыг хангаж тодорхойлолт өгсөн.
- "Монгол Улс дахь хүн худалдаалах гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөл, хүний наймаанд өртөмтгий болон тэсвэртэй байдлын суурь судалгаа"-г гүйцэтгэсэн.
- Азийн сан, Хүйсийн тэгш эрхийн төв ТББ “Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх хохирогч төвтэй аргачлалыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой Монгол Улсын хууль

¹⁴ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.2 дахь заалт

тогтоомж болон сургалтын гарын авлага харьцуулах, албан хаагчдын чадавхыг үнэлэх судалгаа” -ны тайлан;

- Азийн эмэгтэйчүүдийн сан, Хүйсийн тэгш эрхийн төв ТББ, Хууль зүйн дүн шинжилгээ – Жендерт суурилсан хүчирхийлэлтэй холбоотой эрүүгийн хэрэг;
- Монголын Хуульчдын холбооны Хөдөлмөрийн эрх зүйн дэд хороо, Европын холбооны дэмжлэгтэйгээр “Олон улсын Хөдөлмөрийн байгууллагын “Албадан хөдөлмөрийн тухай” 29 дүгээр протоколд Монгол Улс нэгдэн орсноор гарах үр дагавар хэрэгцээ шаардлагын талаар судалгаа”;
- Бадамлянхуа сангийн санхүүжилттэй Азийн сан олон улсын байгууллагын “Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчдод туслалцаа үзүүлэх үндэсний механизмын зураглал”;
- “Хүүхэд хамгааллын компакт гэрээ”-ний төслийн суурь судалгаа;
- “Гэмт хэрэг, зөрчил, урьдчилан сэргийлэх ажлын талаарх хүн амын ойлголт, хандлага” судалгаа;
- 2020-2022 оны эхний 9 сарын байдлаар цахим орчинд биеэ үнэлэхийг зохион байгуулж буй нийт 243 фейсбүүк групп, чат, вэб хуудас /мессеж зар/ -ийг илрүүлж, шалган домэйн хаягийг хандалтыг хязгаарласан байна. Тодруулбал, 2020 онд 120, 2021 онд 45, 2022 оны эхний 9 сарын байдлаар 78 хаягт хязгаарлалт тавьсан байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулалт зөвлөлийн ажлын албанаас жил бүр “Гэмт хэргийн цагаан ном”-ыг гаргадаг бөгөөд тухайн номын нэг бүлэг нь хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой суурь судалгааны үзүүлэлтүүд байдаг байна. Мөн хөтөлбөрийн хүрээнд оролцогч талууд суурь болон хавсарга судалгааны ажлуудыг гүйцэтгэж, судалгааны үр дүнд суурилан ажлаа төлөвлөж, өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа ашиглаж байгаа талаар дурдсан юм. Жишээ нь Олон улсын шилжилт хөдөлгөөний байгууллагын санхүүжилтээр “Монгол Улс дахь хүн худалдаалах гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөл, хүн худалдаалах гэмт хэрэгт өртөмтгий болон тэсвэртэй байдлын суурь судалгаа” 2022 онд хэвлэгдэн гарсан байна. Мөн Хүйсийн тэгш эрхийн төв Азийн сангийн санхүүжилтээр “Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчдод туслалцаа үзүүлэх үндэсний механизмын зураглал” судалгааны тайланг 2021 онд боловсруулсан бөгөөд дээрх судалгааны тайлан олон албан хаагчийн ширээний ном болон ашиглагдаж байна.

Ийнхүү суурь, хавсарга судалгааны ажлууд хийгдэж, судалгаа шинжилгээний үр дүнд суурилсан төлөвлөгөөний дагуу ажиллаж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 3:¹⁵ Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хор уршиг, түүнээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр иргэдийн мэдлэгийг нэмэгдүүлэх зорилго бүхий сургалтын гарын авлага бэлтгэх, сургалт, сурталчилгааны ажлыг тогтмол зохион байгуулах үйл ажиллагааны хүрээнд “**үр дүнтэй**” байна.

¹⁵ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.3 дахь заалт

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад сургалт, нөлөөллийн ажлуудыг дараах байдлаар хийж гүйцэтгэсэн байна. БНСУ-ын Жендерийн тэгш эрх, гэр бүлийн яамнаас боловсруулсан “Бэлгийн мөлжлөгийн хохирогчийн хүний эрхийн хамгааллын тухай” гарын авлагыг Монгол хэл рүү орчуулсан. Уг гарын авлагын загвар дээр үндэслэн Монгол Улс дахь бэлгийн мөлжлөгийн хохирогчийг таньж тогтоох, илрүүлэх гарын авлагын төслийг боловсруулж, танилцуулан холбогдох мэргэжилтнүүдээс санал авч нэгтгэсэн. АНУ-ын төрийн департаментасанхүүжүүлсэн Азийн сангийн хэрэгжүүлсэн “Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч төвтэй хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа, алба хаагчдыг чадавхжуулах нь” төслийн хүрээнд хийгдсэн 320 ширхэг сургалтын номыг тараасан. “Хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэгт мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах арга зүй” хэрэг бүртгэгч, мөрдөгчдөд зориулсан цахим гарын авлагыг боловсруулсан. Дээрх гарын авлага, сургалтын материалыг үндэслэн хил гааль болон онлайн ард иргэдийн энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогч болохоос хамгаалсан нөлөөллийн ажлуудыг төрийн бус байгууллагууд болон холбогдох төрийн байгууллагууд хамтран гүйцэтгэж байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад холбогдох байгууллагын төлөөллүүд хүн худалдаалах гэмт хэргийн талаарх мэдээ, мэдээллийг иргэдэд маш сайн хүргэж байгаа талаар дурдсан. Жишээ нь энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх мэдээ, мэдээлэл түгээх зорилготой “Миний хотод биш”, “Мөрөөдлийн шүхэр” гэх мэт нөлөөллийн ажлуудыг зохион байгуулсан байна. Түүнчлэн хил хамгаалах байгууллагатай хамтран хилээр нэвтэрч буй иргэдэд мэдээ, мэдээлэл түгээх, ажиглалт хийж иргэдэд мэдээлэл түгээсэн байна. Тус ажилтай холбоотой 2017, 2018 онуудад энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогч байх магадлалтай, мөн өртөх эрсдэл бүхий 3600 хүнтэй ярилцаж мэдээлэл өгсөн байна.

Мөн судалгаанд хамрагдсан төлөөллүүдийн хувьд энэ төрлийн гэмт хэргийн холбогдогч /гэрч, хохирогч гм/ талаас ирэх дуудлага, мэдээллийн хандалт нэмэгдсэн нь нөлөөллийн ажлын үр дүн хэмээн харж байна. Түүнчлэн хилээр нэвтэрч буй иргэдэд тараасан гадаад дахь Монголын дипломат, төлөөлөгчийн газар, төрийн бус байгууллагуудтай холбогдох утасны дугаар, холбоо барих мэдээлэл агуулсан “Паспортны хавчуурга”-аар дамжуулан энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогч болж байсан иргэнд туслалцаа үзүүлж чадсан гэх мэт үр дүнг оролцогч талууд дурджээ.

Ийнхүү холбогдох гарын авлага сургалтын материалуудыг боловсруулсан төдийгүй нөлөөллийн ажлуудыг төрийн төрийн бус байгууллагууд хамтран хийж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байн.

Үйл ажиллагаа 4:¹⁶ Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр зохион байгуулсан арга хэмжээнд дүн шинжилгээ хийж үнэлгээ өгөх үйл ажиллагааны хүрээнд “**тодорхой үр дүнтэй**” байна.

¹⁶ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.4 дэх заалт

Тодруулбал: Охид, эмэгтэйчүүдийг хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх агуулга бүхий “Мөрөөдлийн шүхэр” мэдээллийн аяныг 2021 оны 03 дугаар сарын 05-ны өдрөөс 21 хоногийн хугацаанд зохион байгуулсан. Мэдээллийн аяны турш иргэд, олон нийтэд хүргэсэн урьдчилан сэргийлэх агуулга бүхий сэрэмжлүүлэг нь давхардсан тоогоор нийт 26 сая хүнд хүрсэн бөгөөд мэдээллийн аяны дараа үр дүнгийн үнэлгээг “KAP: Knowledge, Attitute, Practice” аргачлалаар хийж иргэд, олон нийтийн мэдлэг, хандлага, ойлголтын өөрчлөлтийг үнэлсэн байна. Энэхүү үнэлгээгээр иргэд, олон нийтийн ойлголт, хандлага 5 хувийн өсөлттэй гэж дүгнэгдсэн болно.

Мөн энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, олон нийтэд мэдлэг мэдээлэл өгөх, хохирогчдын буруутгах хандлагыг өөрчлөх зорилгоор бодит хохирогчид тохиолдсон явдал дээр үндэслэсэн баримтат киног Эрхэст энтертейнмент ХХК-ийн хамтран бүтээж, 201 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрөөс эхлэн өргөн нэвтрүүлгийн телевиз болон цахим сүлжээгээр цацаж олон нийтэд хүргэсэн тул дээрх үйл ажиллагааг “тодорхой үр дүнд хүрсэн” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 5:¹⁷ Хүн худалдаалах гэмт хэрэгт хүүхэд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэл чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүдийн хүрээнд “**тодорхой үр дүнтэй**” байна.

Үйл ажиллагаа 5.1:¹⁸ Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, өөрийгөө хамгаалах, энэ төрлийн гэмт хэргийн сэжиг илэрсэн тохиолдолд хандах байгууллагын талаар мэдлэг олгох, тухайлбал, уг гэмт хэргийн хор уршгийн талаар хүүхдийн нас, сэтгэхүйн онцлогт тохирсон хүүхэлдэйн кино, нэвтрүүлэг, цахим хичээл, зөвлөмж, сэрэмжлүүлэг бүхий зурагт хуудас, сургалтын гарын авлага, сурталчилгааны материал зэргийг бэлтгэж, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр нэвтрүүлэх, цахим орчин, сургууль, олон нийтийн газраар түгээх үйл ажиллагааны хүрээнд “**үр дүнтэй**” байна

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харвал дараах ажлуудыг хийсэн байна.

- 2020.04 сараас нийгмийн сүлжээгээр хүн худалдаалах гэмт хэрэг, бэлгийн мөлжлөгт өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх агуулга бүхий 4 төрлийн сурталчилгааг цахим сүлжээнд байгууллагын нэрийн хуудсаар түгээж, 871,578 хүнд хүрсэн байна.
- “Аюулгүй амьдрах ухааны хөтөлбөр”-ийг сургуулийн өмнөх, бага, суурь, бүрэн дунд боловсролын түвшинд:
 - Ахуйн орчны аюулгүй байдал,
 - Нийгмийн орчны аюулгүй байдал,
 - Байгаль, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл,
 - Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой аюулт үзэгдэл гэсэн 4 бүлэг агуулгын хүрээнд орж байна.

¹⁷ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.5 дахь заалт

¹⁸ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.5.1 дэх заалт

- “Ерөнхий боловсролын сургуулийн орчин дахь Хүүхэд хамгааллын бодлого”-ыг хэрэгжүүлэх “Ерөнхий боловсролын сургуулийн хүүхэд хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлэх зөвлөмж” гарын авлагыг боловсруулж, “Цахим сургалт” зохион байгуулсан.
- Цэцэрлэг, сургуулийн насны хүүхэд эрсдэлд өртөх нөхцөл байдал үүсэхээс урьдчилан сэргийлэхийн тулд цэцэрлэг, сургууль, эцэг эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч хэн нь юу хийх, ямар үүрэг хүлээхийг тодорхой болгох, хүүхдийн эрхийг хангах чиглэлээр хамтын ажиллагааг сайжруулах шаардлага үүссэнтэй холбоотойгоор “Цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургууль хүүхдийн эцэг эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчтэй байгуулах гэрээний үлгэрчилсэн загвар”-ыг баталсан бөгөөд хэрэгжилтийг ерөнхий боловсролын сургууль бүр ханган ажиллаж байна.
- Номын сангуудад “Гэмт хэрэг, зөрчил, урьдчилан сэргийлэх ажлын талаарх хүн амын ойлголт, хандлага” судалгааны тайланг, их, дээд болон ерөнхий боловсролын сургуулийн номын санд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх агуулга бүхий тараах материалыг тус тус тараасан.
- Цагдаагийн байгууллагаас хүн худалдаалах, бэлгийн болон хөдөлмөрийн мөлжлөгөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр гарын авлага 9, зурагт хуудас 40, санамж, сэрэмжлүүлэг, зөвлөмж 20, нийт 4047 ширхгийг, нисэх буудал болон олон улсын чанартай хилийн боомтууд, төмөр зам, автобусны буудал, томоохон худалдаа үйлчилгээний иргэд, олон нийтэд тарааж сурталчилсан.
- “Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх” чиглэлээр “Not in my city” /Миний хотод биш/ нөлөөллийн аяны хүрээнд хийгдсэн 3 төрлийн видео шторкийг 3 удаа, Цагдаагийн ерөнхий газрын цахим хаяг, олон нийтийн цахим хуудаст байршуулж, “Амрыг эрье” нэвтрүүлгээр 2 удаа цацсан.
- Цагдаагийн байгууллагаас хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр нийт 21 удаа, 96 минутын хугацаатай нэвтрүүлэг, ярилцлага, сэрэмжлүүлэг, мэдээ, мэдээллээр 31 удаагийн давталттайгаар иргэд, олон нийтэд хүргэжээ. Радиоогоор 1 удаа, 10 минутын хугацаатай ухуулга, сурталчилгааг 2 удаагийн давтамжтайгаар нэвтрүүлсэн. Цахим хуудсаар: Нийт 599 мэдээ, мэдээллийг цахим хуудаснууд болон олон нийтийн сүлжээнд байршуулсныг давхардсан тоогоор 2.037.288 иргэн үзэж, сэтгэгдэл бичжээ.
- Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэг бүхий богино хэмжээний нэвтрүүлэг, шторк бэлтгэн хүргүүлсэн
- 96 их, дээд болон ерөнхий боловсролын сургуулийн нийгмийн ажилтнуудтай сургуулийн орчинд үйлдэгдэж байгаа гэмт хэргийн талаар жишээ баримттай уулзалт хийж, сурагчдад мэдээлэл өгч, 915 санамжийг сургуулийн мэдээллийн самбарт байрлуулсан .
- Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр санамж, сэрэмжлүүлэг тарааж, зөвлөгөө өгч ажилласан
- “Гэр бүлийн радио 104.5” хамтран 5 удаагийн 2 минутын хугацаатай ухуулга, сурталчилгааг 15 удаагийн давтамжтайгаар нэвтрүүлж ажилласан байна

- ЕБС -ийн Сурагчдыг хууль, эрх зүйн мэдлэг, чадвартай болгох, гэмт хэрэг, хүчирхийлэл, тэдгээрийн хор уршгийг таньж мэдэх, хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэхэд чиглэсэн сурагчдын сайн дурын клубүүдийг ажиллуулж, мэдээлэл сурталчилгааг тогтмол өгсөн
- Дунд, ахлах ангийн нийгмийн ухааны хичээлийн хөтөлбөрт “Хувь хүн ба нийгэм”, “Нийгмийн харилцаа, хувь хүн” “Хувь хүн ба соёл”, “Хүний эрх ба хууль” сэдвүүдийг багтаан хичээл орж байна.

Онлайн судалгааны дүнгээс харахад нийт судалгаанд хамрагдсан иргэдийн хувь нь хүн худалдаалах гэмт хэргээс хэрхэн урьдчилан сэргийлэх, ойрын хүмүүсээ хамгаалах талаар ямар нэг мэдээ мэдээлэл сонсож, уншиж байсан гэж хариулжээ. Мөн энэ төрлийн мэдээллийг ихэвчлэн интернэт орчин, телевиз, радиогоос, хэвлэмэл материалаас авсан байна. Зарим хүмүүс хичээл болон сургалт семинарт хамрагдаж авч байсан хэмээжээ. Түүнчлэн хүүхэд хамгааллын 108 утсанд хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой дуудлагын тоо нэмэгдсэн, тараасан брошур дээрх утасны дагуу холбогдож гэмт хэргийг таслан зогсоосон гэх мэт үр дүнгээс холбогдох байгууллагын төлөөллүүд дурдсан байна.

Ийнхүү хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх иргэд өөрийгөө болон бусдыг хамгаалах чиглэлийн нөлөөллийн ажлууд хийгдсэн төдийгүй тухайн ажлыг үр дүнгээр дуудлагын тоо нэмэгдсэн, брошур гэх мэт хэвлэмэл материалын тусламжтай энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчийг хамгаалсан гэх мэт үр дүнгүүд гарсан байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 5.2:¹⁹ Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хүүхэд, залуучуудад зориулсан сургалт явуулах, сургагч багш нарыг бэлтгэх тогтолцоог бүрдүүлэн сургууль, хүүхдийн асрамжийн төвүүдэд сургагч багш нарыг бэлтгэх үйл ажиллагааны хүрээнд **“тодорхой үр дүнтэй”** байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад

- Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас БНСУ-ын Жендерийн тэгш эрх, гэр бүлийн яамтай хамтран “Хүйсийн тэгш эрх төв” ТББ-ийн хэрэгжүүлж буй “Монгол Улс дахь эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, хохирогчдод туслалцаа үзүүлэх” төслийн хүрээнд “Эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэх, бэлгийн мөлжлөгийн хохирогчдод туслалцаа үзүүлэх” сэдэвт 19 удаагийн сургалтаар сургагч багш нарыг бэлдэж, иргэдэд зөвлөгөө мэдээлэл өгсөн.
- “Хүмүүжлийн эерэг арга”-ын сургагч багшаар ЕБС -ийн 353 бага ангийн багшийг бэлтгэсэн.
- Хуульчдад зориулсан сургагч багш бэлдэх ажлыг хүрээнд “Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа-Хохирогчтой төвтэй хандлага” сургалтыг зохион байгуулсан “Эрүүгийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн агуулга, үзэл баримтлал”, “Хүний

¹⁹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.5.2 дахь заалт

амьд явах эрхийн эсрэг гэмт хэрэг”, “Хүний халдашгүй, чөлөөтэй байх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг” сэдэвт сургалтуудыг зохион байгуулсан байна.

- Хүн худалдаалах гэмт хэрэг, бэлгийн мөлжлөгийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр “Мөрөөдлийн шүхэр” мэдээллийн аяныг 21 хоногийн хугацаанд орон даяар зохион байгууллаа. Аяны гол зорилго нь Улаанбаатар ба Дархан хотод оршин суудаг, эрсдэлд өртөх магадлал өндөртэй 18–27 насны залуу охид, эмэгтэйчүүд, тэдний эцэг эхчүүдэд мэдээлэл олгох замаар хүн худалдаалах гэмт хэрэг, бэлгийн мөлжлөгөөс урьдчилан сэргийлэх юм.
- Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, олон нийтэд мэдлэг мэдээлэл өгөх, хохирогчдын буруутгах хандлагыг өөрчлөх зорилгоор ХХГХ-ийн тухай бодит хохирогчид тохиолдсон явдал дээр үндэслэсэн баримтат кино /Даван туулагчийн түүх/ хийсэн.
- Хүн худалдаалахтай тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх талаар байгууллагын 90 албан хаагчид цахим сургалт зохион байгуулсан.
- ХТЭТ: Хүн худалдаалах гэмт хэргийн асуудлаар мэдээлэл, зөвлөгөө өгөх Итгэлийн утас 1800-1903-ийг сурталчилсан 7000 ширхэг балыг хэвлүүлсэн.
- Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх анхан шатны ойлголт, мэдээлэл өгөх зорилго бүхий хагас өдрийн сургалтыг цахим хэлбэрээр зохион байгуулсан.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад олон улсын, төрийн, төрийн бус байгууллагуудын зүгээс байгууллагын албан хаагчдад зориулсан сургалтыг жил бүр төлөвлөн зохион байгуулдаг байна. Сургалтууд нь байгууллагын бүх ажилтанд, эсхүл байгууллагын тодорхой тооны төлөөллүүдийг хамруулах гэх мэтээр ялгаатай зохион байгуулагддаг. Байгууллагын тодорхой төлөөллүүдэд зориулсан сургалтын хувьд байгууллага төлөөлөн сургалтад хамрагдсан албан хаагчид сургалтаар олж авсан мэдлэг, ур чадвараа цааш байгууллага дотроо түгээдэг эсэхийг тогтооход хүндрэлтэй байдаг гэж сургалт зохион байгуулагч тал үзэж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “тодорхой үр дүнд хүрсэн” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 5.3:²⁰ Эцэг эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, бүх шатны боловсролын байгууллагын нийгмийн ажилтан, хүүхдийн байгууллага, төрийн бус байгууллагын ажилтнуудыг хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх сургалтад хамруулах, хүүхдийг хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болохоос урьдчилан сэргийлэхийн тулд эцэг, эхтэй хамтран ажиллах үйл ажиллагааны хүрээнд “үр дүнтэй” байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад

- Цагдаа, хил хамгаалах байгууллагын албан хаагчдад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчийг илрүүлэх, хохирогч төвтэй арга барим ашиглах чиглэлээр сургалтууд зохион байгуулсан.
- Прокурор, цагдаагийн албан хаагчдад хүн худалдаалах гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг сайжруулах чиглэлээр сургалтууд зохион байгуулсан

²⁰ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.5.3 дахь заалт

- Орон нутгийн цагдаа нарт хүн худалдаалах, бэлгийн мөлжлөгийн мөрдөх арга зүйн талаар сургалтууд зохион байгуулсан.
- Гадаад улсад суух дипломат төлөөлөгчийн газрын алан хаагчдад энэ төрлийн гэмт хэргийн талаар мэдлэг мэдээлэл олгох чиглэлээр сургалтууд зохион байгуулсан.
- Хүүхэд, залуучуудын сургалт хүмүүжлийн тусгай цогцолбор, хүүхдийн асрамж халамжийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллагуудад энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр сургалтууд зохион байгуулсан.
- Сургууль, дотуур байрын орчинд суралцагчдыг аливаа болзошгүй эрсдэлт нөхцөлд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх, хүүхэд хамгааллын хариу үйлчилгээ үзүүлэх, хүүхэд хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлэхэд сургуулийн удирдах ажилтны чадавхыг бэхжүүлэх, арга зүйгээр хангах сургалтыг зохион байгуулсан.
- Сургалтын үйл ажиллагааг танхимаар зохион байгуулахтай холбогдуулан танхимын сургалтыг хэвийн хэмжээнд үргэлжлүүлэхийн тулд “Хүүхэдтэй боловсрол” нийгэм, сэтгэл зүйн нөлөөллийн 2 сарын аяныг гэр бүлд түшиглэн зохион байгуулсан.
- Нийгмийн ажилтнуудад “Ковид-19 цар тахлын үед иргэдийг болзошгүй эрсдэл хүчирхийлэл, хүний наймааны гэмт хэргээс ангид байлгахын тулд “Иргэдэд сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх, иргэдийн сэтгэл зүйн дархлааг дэмжих” сэдэвт сургалтыг зохион байгуулсан.
- “Хүмүүжлийн эерэг арга”-ын сургагч багшаар ЕБС -ийн 353 бага ангийн багшийг бэлтгэж, Хүмүүжлийн эерэг арга” сургалтыг эцэх эх, асран хамгаалагч, багш нарт орсон.
- Хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хорооны үйлчилгээнд хамрагдаж буй 413 хүүхдийн 425 эцэг, эхийг “Хүүхэд хүмүүжлийн эерэг арга”-ын сургалт, зөвлөгөөнд хамрагдсан.
- "Бага насны хүүхдийг алах болон хүчиндэх гэмт хэргийн нөхцөл байдал, чиг хандлага" "Бага насны хүүхдийг алах болон хүчиндэх гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөл, урьдчилан сэргийлэх арга зам" өгүүллийг сэтгүүлчдэд нийтлүүлэв Эцэг, эх, асран хамгаалагч нарт зохих мэдээлэл өгөх ажлыг зохион байгуулсан
- Энэ төрлийн гэмт хэргийн талаар болон хохирогчдын талаарх мэдээллийг олон нийтэд хүргэхэд анхаарах асуудал сэтгүүлчдэд зориулсан сургалт зохион байгуулсан.
- Хүн худалдаалах, бэлгийн мөлжлөгийн хохирогчийн эрхийг хамгаалах чиглэлээр хуульч, өмгөөлөгчдөд зориулсан сургалт зохион байгуулсан.
- Хамгаалах байрны ажилтан, албан хаагчдад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчдын онцлог, тэдэнд үзүүлэх үйлчилгээний тусгай шаардлагын талаар сургалтыг зохион байгуулж, мэдлэг, ур чадварыг нь дээшлүүлсэн байна. Гэх мэт холбогдох байгууллагуудын ажилтан, албан хаагчид болон эцэг эх, асран хамгаалагч нар луу чиглэсэн сургалт нөлөөллийн ажлуудыг хийсэн байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад холбогдох бүх байгууллагын албан хаагчид хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой мэдлэг мэдээлэл олгох сургалтад хамрагдаж байгаа бөгөөд энэ төрлийн ажил тогтворжих хандлагатай байгаа талаар дурдсан. Мөн хууль хүчний болон бусад байгууллагын анхан шатанд ажиллаж байгаа албан хаагчдын

хувьд хохирогч төвтэй хандлага хангалттай төлөвшөөгүй байгаа тул энэ чиглэлийн ажлыг илүүтэй хийх хэрэгтэй гэж холбогдох байгууллагын төлөөллүүд үзэж байна.

Ийнхүү хөтөлбөрийн хүрээнд байгууллагуудын албан хаагчдад мэдлэг мэдээлэл түгээх, тэднийг чадваржуулах ажил хүн худалдаалах гэмт хэрэгт холбогдох байгууллагуудад орж, сургалт мэдээлэл өгөх дараа дараагийн ажлыг холбогдох байгууллагууд төлөвлөж ажиллаж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 5.4:²¹ Нийгмийн хариуцлагаа хэрэгжүүлэх хүрээнд хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжүүдийг хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд татан оролцуулах үйл ажиллагааны хүрээнд “эрчимжүүлэх шаардлагатай” байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад хувийн хэвшлийн байгууллагуудын хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажилд татан оролцуулах чиглэлээр дараах ажлуудыг хийсэн байна.

- “Хүн худалдаалах гэмт хэрэг, бэлгийн мөлжлөг, албадан хөдөлмөр, хүүхдийн тэвчишгүй хөдөлмөрийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх нь, Хөдөлмөрийн харилцааны талаар ажил олгогчийн анхаарах асуудал” сэдэвт сургалтыг зохион байгуулсан.
- Зочид буудал, ресторан, караоке, баар, саун массажны үйлчилгээний газруудад хяналт шалгалт хийх ажлын хүрээнд нийт 49 хэсэгчилсэн арга хэмжээ зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 184 газрыг шалгаж, холбогдох хуулийн дагуу хариуцлага тооцсон.
- Монголын аялал жуулчлалын холбооноос 2020 онд шинээр гэрчилгээ авсан 80 аж ахуй нэгж, байгууллага, гэрчилгээ сунгуулсан 280 аж ахуй нэгж, байгууллагад зориулан гэмт хэргийг эрт илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх, мэдээллээр хангах ажлыг зохион байгуулсан.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад албан байгууллагуудын хувьд хөдөлмөрийн мөлжлөгийн асуудал хамгийн түгээмэл байх хандлагатай байдаг бөгөөд энэ чиглэлээр байгууллага болон албан хаагчдад тодорхой мэдээлэл түгээх сургалтыг орж байна хэмээжээ. Мөн хөдөлмөрийн, бэлгийн мөлжлөг үйлдэгдэх магадлал өндөртэй үйл ажиллагаа эрхэлдэг салбар болох зочид буудал, саун, массажны үйлчилгээ эрхэлдэг байгууллагууд нь хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор зохих тусгай зөвшөөрлийг авдаг байсан. Гэвч тусгай зөвшөөрөл авахыг 2021 онд болиулсантай холбоотой энэ төрлийн байгууллагуудыг хянах ажил зогссон гэж холбогдох байгууллагын төлөөллүүд үзэж байна.

Ийнхүү хувийн хэвшлийн байгууллага, аж ахуй нэгжүүдийн хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд татан оруулах ажил тодорхой хэмжээнд хийгдсэн боловч цаашид илүүтэй анхаарч ажиллах хэрэгцээ байна гэж үзэж буй тул дээрх үйл ажиллагааг “эрчимжүүлэх шаардлагатай” гэж үзэж байна.

²¹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.5.4 дахь заалт

Үйл ажиллагаа 6:²² Бэлгийн мөлжлөгөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд зорилтот бүлгийг тодорхойлж, тэдгээрт чиглэсэн үйл ажиллагааны хүрээнд **“тодорхой үр дүнтэй”** байна.

Үйл ажиллагаа 6.1:²³ Жил тутам зорилтот бүлгийн 20 –оос доошгүй иргэнийг мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвд суралцуулан мэргэжил эзэмшүүлэх, ажлын байраар хангах үйл ажиллагааны хүрээнд **“үр дүнтэй”** байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харвал зорилтот бүлгийн иргэдэд мэргэжил, боловсролын үйлчилгээг дараах байдлаар хүргэсэн байна.

- Хорих ял эдэлж байгаа болон суллагдсан 200 залуучуудад нийгмийн үйлчилгээг цогцоор үзүүлэн ажиллаж 10 залууг байнгын ажлын байранд 50 залууг боловсролын үйлчилгээнд холбон зуучилсан.
- Хүн худалдаалах гэмт хэргийн 10 хохирогчийг мэргэжлийн сургалтад хамруулсан.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчдод мэргэжлийн сургалт орох, мэргэшүүлэх ажлыг төрийн, төрийн бус байгууллагууд хамтран үр дүнг голчлон анхаарч хийдэг хэмээн дурсан байна. Нэг хүнд мэргэжил олгохдоо тухайн хүний суралцах хугацааны зардал, ажлын байраа олох, ажлын байранд гараад орлого олж эхлэх хүртэл нь хохирогч болон хохирогчийн ар гэрт дэмжлэг үзүүлэх гэх мэтээр хэвийн амьдралдаа ортол нь үйлчилгээ үзүүлж ажилладаг тухай дурдсан. Мөн энэ төрлийн гэмт хэрэг шийдвэрлэгдэх болон хохирогч нөхөн сэргээгдэх хугацаа нь харьцангуй урт байдагтай холбоотой хурдан хугацааны үр дүн гардаггүйг анхаарах хэрэгтэй.

Мөн Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар нь өөрийн мэргэжил сургалт, үйлдвэрлэлийн төвтэй бөгөөд тухайн төвд хорих ял шийтгүүлсэн иргэд мэргэжил эзэмшиж, хорих ял дуусаж суллагдахад нь Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газраас ажилд зуучилж өгдөг байна.

Ийнхүү хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болсон иргэдэд үйлчилгээ үзүүлж хэвийн амьдралдаа ороход нь туслалцаа үзүүлж, хохирогч бүр дээр анхаарч ажиллаж байх тул дээрх үйл ажиллагааг **“үр дүнтэй”** гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 6.2:²⁴ Оролцоонд суурилсан бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, семинар, арга хэмжээг зохион байгуулах үйл ажиллагааны хүрээнд **“тодорхой үр дүнтэй”** байна.

Тодруулбал: Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад 2017-2020 он хүртэл АНБАУНД ТББ –аас хил хамгаалах байгууллагатай хамтран “Замын-Үүд” боомт дээр дамжин өнгөрөх ажиглалт буюу бодит урьдчилан сэргийлэх ажлыг хийсэн байна. Тухайн үйл

²² Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.6 дахь заалт

²³ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.6.1 дэхь заалт

²⁴ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.6.2 дахь заалт

ажиллагаа нь хохирогчийг хил дээр таньж илрүүлэх зорилготой хийгдэж байсан тул нэг талаараа хохирогчийг илрүүлэх, нөгөө талаараа хилийн боомт дээр ажилладаг албан хаагчдыг чадваржуулахад томоохон нөлөө үзүүлсэн байна. Түүнчлэн АНУ –аас хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр ажилладаг мэргэжилтнүүд хүрэлцэн ирж оролцоонд суурилсан сургалт орсон нь үр дүнтэй байсан талаар холбогдох байгууллагуудын төлөөллүүд дурдсан. Гадаад улс руу туршлага судлах сургалтууд нь энэ чиглэлээр ажиллаж байгаа албан хаагчдыг чадваржуулахад томоохон дэмжлэг болж байгаа ч албан хаагчдын тогтвор суурьшилтай ажиллах асуудал хамгийн хүндрэлтэй байдаг байна. Жишээ нь ЦЕГ –аас хөтөлбөрийн хүрээнд хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр ажилладаг албан хаагчид 5 удаа туршлага солилцох сургалтад гадаад улс руу явж хамрагдсан байна. Гэвч тухайн сургалтуудад хамрагдсан хүмүүсээс одоогийн байдлаар хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээрээ ажиллаж байгаа албан хаагч байхгүй гэдгийг байгууллагын төлөөлөл дурдсан байна.

Ийнхүү оролцоонд суурилсан сургалтын үйл ажиллагаа хийгдсэн байх боловч ажилтан албан хаагчдын ажлын байрны тогтвортой байдал дээр анхаарах хэрэгтэй байгаа тул дээрх үйл ажиллагааг “тодорхой үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 7:²⁵ Хөдөлмөрийн мөлжлөгийг таслан зогсоох, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хөдөлмөрийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд дүн шинжилгээ хийж, үр дүнд суурилсан арга хэмжээ зохион байгуулах үйл ажиллагааны хүрээнд **“тодорхой үр дүнтэй”** байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад дээрх үйл ажиллагааны хүрээнд хүүхэд тэвчишгүй хөдөлмөр эрхэлж буй салбарууд болон хөдөлмөрийн мөлжлөг хийгдэх магадлал хамгийн өндөр салбаруудын байгууллагуудад хяналт шалгалт хийж ажилласан байна. Тухайлбал, Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн хүрээнд гадаадын хөрөнгө оруулалтай ААНБ, гадаадаас иргэдийн урьж авч ирж байгаа байгууллагуудад хяналт тавьж гадаадаас ирсэн иргэдийн хөдөлмөрийн мөлжлөгт өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлийн ажлыг хийж, хөдөлмөрийн мөлжлөгт өртөж байсан 3 гадаад иргэнийг тогтоож, эрх зүйн туслалцаа үзүүлэн эх оронд нь буцаасан. Аймаг, нийслэлийн хэмжээнд Үндэсний их баяр наадамд 13,519 хүүхдийн мэдээллийг ABLE мэдээллийн системд бүртгэж, давхардсан тоогоор 30,990 хүүхдэд “Үндэсний морин уралдааны уралдаанч хүүхдийн хамгаалалтын хувцас, морины хэрэгсэлд тавигдах шаардлага MNS 6264:2018” стандартын дагуу хяналтыг зохион байгуулсан байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад 2021 онд хөдөлмөрийн тухай хууль шинэчлэгдэн найруулагдаж, хүнд илүү ээлтэй болсон тухай. Түүнчлэн хүний хөдөлмөрийн мөлжиж байсан уламжлалт ажлууд болох айлд тавиулаар мал харах, хамаатны айлд амралтаараа байж хүүхэд харах, ажил хийх, морь унах гэх мэт ажлуудыг хүний эрхийн суурь зарчмын зөрчсөн үйл ажиллагаа юм байна гэж бүх нийтээрээ хардаг болсон нь энэ салбарт гарсан хамгийн том дэвшил гэж холбогдох байгууллагын

²⁵ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.7 дахь заалт

төлөөллүүд үзэж байна. Хэдий дэвшил гарч байгаа ч цаашид энэ салбарт хийх зүйлс чамгүй их байгаа талаар дурдсан юм. Жишээ нь унаач хүүхдийн асуудал дээр илүү анхаарч бага насны хүүхдийг морь унуулж ямар нэг байдлаар хохирол үүсэх юм бол эрүүгийн хариуцлага авах хүртэл арга хэмжээг авч энэ төрлийн хөдөлмөрийн мөлжлөгийг таслан зогсоох хэрэгтэй байна гэж холбогдох байгууллагын төлөөллүүд үзсэн байна.

Ийнхүү хөдөлмөрийн тухай хууль шинэчлэгдэж, холбогдох бусад дүрэм журам, стандартууд гарч энэ төрлийн асуудалд иргэд олон нийт илүүтэй анхаарах болсон байх тул дээрх үйл ажиллагааг “тодорхой үр дүнд хүрсэн” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 8:²⁶ Хүний эд эрхтнийг хууль бусаар авах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр авах арга хэмжээний хүрээнд “**тодорхой үр дүнтэй**” байна.

Үйл ажиллагаа 8.1:²⁷ Хил хяналтын болон эрүүл мэндийн байгууллагын ажилтнуудыг сургалтад хамруулах үйл ажиллагааны хүрээнд “**үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр хамтран ажилладаг холбогдох байгууллагын албан хаагчдын сургалтад хамруулсан байх бөгөөд тухайн сургалтын агуулгад хүний эд эрхтний наймаатай холбоотой агуулгыг багтаасан байдаг байна. Жишээ нь 9 дүүрэг, 21 аймгийн ГБХЗХГ, түр хамгаалах байр, Хүчирхийллийн эсрэг үндэсний төв, ГССҮТ болон СБД-ийн ЭМТ-ийн 100 гаруй эмч, сэтгэл зүйч нийгмийн ажилтнуудад сургалт зохион байгуулсан байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад холбогдох байгууллагын албан хаагчид өмнө нь хүн худалдаалах гэмт хэрэгт зөвхөн бэлгийн мөлжлөгийг хамааруулж ойлгодог байсан бол сургалт мэдээллийн ажил хийснээр хүн худалдаалах гэмт хэрэг гэдэг нь маш өргөн ойлголтыг агуулсан байдгийн мэддэг болсон гэж үзэж байна. Ийнхүү бэлгийн мөлжлөгөөс гадна хөдөлмөрийн мөлжлөг, хүний эд эрхний наймаа гэх мэт нь энэ төрлийн гэмт хэрэгт хамаардаг гэдгийг мэддэг болсон тул илүү сонор сэрэмжтэй байх болсон тухай холбогдох байгууллагын төлөөллүүд дурдсан байна.

Ийнхүү хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой сургалтыг хил гааль, эрүүл мэндийн байгууллагын ажилтан албан хаагчдад орж мэдлэгийг нь нэмэгдүүлсэн байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 8.2:²⁸ Хүний эд эрхтэн, ялангуяа эхэс, ураг худалдах, худалдах зорилгоор тээх гэмт хэрэгтэй тэмцэх, таслан зогсоох чиглэлээр олон улсын туршлагыг судлах, мэргэжилтэн бэлтгэх үйл ажиллагааг “**үр дүнгүй**” гэж үзэж байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн тайлангаас харахад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчийн нэр төр, аюулгүй байдлыг хангах талаар олон улсын туршлага судлах ажил

²⁶ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.8 дахь заалт

²⁷ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.8.1 дэх заалт

²⁸ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.8.2 дахь заалт

Ковид-19 цар тахалтай холбоотой хязгаарлалт болон бусад шалтгааны улмаас тодорхой бус хугацаагаар хойшилсон гэжээ.

Ийнхүү дээрх үйл ажиллагаа тодорхойгүй хугацаагаар хойшилсон байх тул “үр дүнгүй” гэх үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 8.3:²⁹ Хилийн хяналтын байгууллагуудыг орчин үеийн техник хэрэгслээр хангах үйл ажиллагааны хүрээнд “**үр дүнтэй**” байна.

Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор улсын хилээр нэвтэрч буй зорчигчдыг хүний биометр мэдээллээр бүртгэх ажилд 250 сая төгрөгийн санхүүжилтээр Чингис хаан боомтод шаардлагатай техник хэрэгслийг худалдан авч, суурилуулсан байна. Мөн хилийн Цагааннуур боомтод 74 сая төгрөгийн үнэ бүхий Дохиолол хяналт хамгаалалтын систем, Буянт-Ухаа, Алтанбулаг, Сүхбаатар, Замын-Үүд боомтод хяналтын камерын нэгдсэн систем нэвтрүүлсэн гэх мэтээр хүн худалдаалахаас урьдчилан сэргийлж, хилийн байгууллагуудыг шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг хэрэгжүүлсэн байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 8.4:³⁰ Зорилтот бүлгийн иргэдийг эрүүл мэндийн үзлэг, оношилгоонд хамруулах, энэ чиглэлээр эрүүл мэндийн байгууллагуудтай мэдээлэл солилцон хамтран ажиллах үйл ажиллагааны хүрээнд “**тодорхой үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн тайлангаас харахад Улаанбаатар хотын хэмжээнд 9 удаагийн нэгдсэн болон хэсэгчилсэн арга хэмжээг үе шаттай зохион явуулж саун, массаж ажиллуулах нэрээр халхавчилж бусдыг зохион байгуулалттай биеийг нь үнэлүүлж байсан давхардсан тоогоор нийт 11 газрын 33 удаагийн хууль бус үйлдлийг таслан зогсоож массажист нэрээр, караоке бааранд ширээний хүүхэн нэрээр биеэ үнэлж байсан 541 иргэнийг тогтоож цахим санд бүртгэж, эрүүл мэндийн үзлэгт үнэ төлбөргүй хамруулан, илэрсэн өвчинд үнэ төлбөргүй эмчилгээ хийлгэж харьяа дүүрэг дэх Цагдаагийн хэлтэст хүлээлгэн өгч холбогдох шалгалтын ажиллагааг хийлгүүлсэн байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болсон иргэдэд эрүүл мэндийн үзлэг оношилгоо үйлчилгээнд хамруулахад тодорхой хүндрэлүүд гардаг байна. Жишээ нь хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үнэ төлбөргүй үйлчилгээ үзүүлнэ гэдэг боловч заавал эрүүл мэндийн даатгал төлсөн байх ёстой гэдэг шаардлагыг тавьдаг гэх мэт хүндрэлтэй асуудал үүсдэг тухай холбогдох байгууллагуудын төлөөлөл дурдсан байна.

Ийнхүү хүний наймааны хохирогч болсон 188 иргэнд эрүүл мэндийн үзлэг үйлчилгээг үнэ төлбөргүй үзүүлсэн байх буюу зарим үед зохицуулалтын асуудал гардаг гэх тул дээрх үйл ажиллагааг “тодорхой үр дүнд хүрсэн” гэж үзэж байна.

²⁹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.8.3 дахь заалт

³⁰ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.8.4 дэх заалт

Үйл ажиллагаа 9:³¹ Хүүхэд хууль бусаар үрчлэх гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох зорилгоор хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, хүүхэд үрчлэлт, гадаадын иргэн Монгол Улсын харьяат хүүхдийг үрчлэн авах ажилд тавих хяналтыг сайжруулах үйл ажиллагааны хүрээнд “**үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад хүүхэд үрчлэлттэй холбоотой “Хүүхдийг хамгаалах ба улс хооронд үрчлэх асуудлаар хамтран ажиллах тухай” Гаагийн конвенцод 1998 онд нэгдэн орсноос хойш 273 хүүхдийг 17 орны иргэн, гэр бүлд үрчлүүлсэн. Үрчлэлтийн дараа хяналт тавих 2 ба 3 талт гэрээг “Хүүхдийн эрхийн тухай” конвенцын дагуу үрчлэгч эцэг эх, зуучлагч төрийн бус байгууллага болон ГХЯ хооронд байгуулдаг. Мөн дараах ажлуудыг хийсэн байна.

- Америкийн Нэгдсэн Улсын гэр бүлийн хүсэлтийг 2020 оны 12 дугаар сарын 24-ний өдрийн Мэргэжлийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж Олдохын Нарааг үрчлүүлж, 2021 оны 03 дугаар сарын 16-ны өдөр Үрчлэлтийн дараа хяналт тавих 2 талт гэрээг байгуулсан.
- ХБНГУ -д үрчлэгдсэн 16, БНИУ -д үрчлэгдсэн 3, ИБУИНВУ-д үрчлэгдсэн 1, АНУ-д үрчлэгдсэн 6 хүүхдийн нийт 26 тайланг хүлээн авч мэдээллийн санд бүртгэсэн.
- 2020 онд үрчлэлтийн дараа хяналт тавих тайлан ирүүлээгүй 59 хүүхдийн жагсаалтыг гаргаж Гадаад харилцааны яаманд хүргүүлсэн.
- Монгол Улсын харьяат Олдохын Эрдэнэт-Уулыг үрчлэх хүсэлт гаргасан Бүгд Найрамдах Итали Улсын гэр бүлийн хүсэлтийг хүлээн авч 2021 оны 12 дугаар сарын 21-ний өдөр “Монгол Улсын харьяат хүүхдийг үрчлэх хүсэлт гаргасан гадаадын иргэнтэй ярилцлага хийх журам”-ын дагуу ярилцлага хийсэн.
- Иргэний улсын бүртгэлийн газарт 2021 оны 11 сарын 15-ны байдлаар гадаадын иргэнд үрчлэгдсэн Монгол Улсын харьяат хүүхдийн нийт 11 бүртгэлийг хөтөлсөн. Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.1 дэх хэсэгт заасны дагуу иргэний улсын бүртгэлийн цахим мэдээллийн санд бүртгэгдсэн гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнтэй холбоотой төрсний, гэрлэсний, гэрлэлт дуусгавар болсны бүртгэлийн мэдээллийг холбогдох байгууллагад тухай бүр хүргүүлдэг.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад хүүхэд үрчлэх, гадаад иргэд Монгол Улсын харьяат хүүхэд үрчлэх асуудал дээр хяналт шалгалт тогтмол хийдэг, гуравласан гэрээг байгуулаад ажиллаж байгаа тухай холбогдох байгууллагын төлөөллүүд ярьсан байна.

Ийнхүү хүүхэд үрчлүүлэх асуудал дээр холбогдох хууль эрх зүйн дагуу хяналт шалгалт хэвийн үргэлжилж байгаа тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

³¹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.1.9 дэх заалт

3.2. Хоёрдугаар зорилтын үйл ажиллагаануудын үнэлгээ, үр дүн

“Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчийг хамгаалах, хохирогчид эрүүл мэндийн болон сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх цогц арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх” хоёрдугаар зорилтын хүрээнд дараах 6 үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр тусгаж ээ.

Хүснэгт 7. Хоёрдугаар зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа, тэдгээрийн үнэлгээ

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилтийн үнэлгээ	Ангилал
1	Хохирогч хамгаалах байр байгуулж, үйл ажиллагааг тогтмолжуулах	85 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
2	Хохирогчид эрүүл мэндийн болон сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх бүтцийг бий болгож, үйл ажиллагааг эхлүүлэх;	88 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
3	Хохирогчид хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйлчилгээг төрийн бус байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх	100 хувь	Үр дүнтэй
4	Гадаад улсад хохирогч болсон Монгол Улсын иргэнд туслалцаа үзүүлэх, эргүүлэн авчрах, Монгол Улсад хохирогч болсон гадаадын иргэнийг эх оронд нь буцахад туслалцаа үзүүлэх чиглэлээр олон улсын болон төрийн бус байгууллагатай хамтран ажиллах;	100 хувь	Үр дүнтэй
5	Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчдын 50 –аас доошгүй хувийг мэргэжлийн сургалтад хамруулж, ажлын байраар ханган нийгэмшүүлэх;	90 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
6	Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч хүүхдийг хамгаалах чиглэлээр дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:	95 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
6.1	Хүн худалдаалах гэмт хэрэгт, ялангуяа хөдөлмөрийн мөлжлөг (мал маллах, морь унах, айлын хүүхэд харах, гуйлга гуйх гэх мэт)-т өртсөн, өртөж болзошгүй хүүхдийн судалгааг гаргаж, дахин гэмт хэргийн хохирогч болохоос урьдчилан сэргийлэх;	80 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
6.2	Нийгмийн халамжийн болон хүүхэд хамгааллын чиглэлийн төсөл, хөтөлбөрт хүн худалдаалах гэмт хэрэгт өртсөн, өртөж болзошгүй хүүхдийг хамгаалахад чиглэсэн арга хэмжээг тусган хэрэгжүүлэх;	100 хувь	Үр дүнтэй
6.3	Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч хүүхдийг хамгаалалтад авч эрүүл мэндийн болон сэтгэл зүйн үйлчилгээнд хамруулах, шаардлагатай тохиолдолд асрамжийн газар байлгах;	100 хувь	Үр дүнтэй
6.4	Хохирогч хүүхдэд зөвлөгөө өгөх сэтгэл зүйч, хуульч, багш нарыг сургаж мэргэшүүлэх;	100 хувь	Үр дүнтэй
Дундаж үнэлгээ:		94.6 хувь	Тодорхой үр дүнтэй

Үйл ажиллагаа 1:³² Хохирогч хамгаалах байр байгуулж, үйл ажиллагааг тогтмолжуулах үйл ажиллагааны хүрээнд “**тодорхой үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харвал хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэх хамгааллын байх шинээр бариагүй ч энэ чиглэлээр мэргэжлийн үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагатай урт хугацааны гэрээ байгуулан хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэн

³² Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.2.1 дэх заалт

ажиллаж байна. Жишээ нь “Хүйсийн тэгш эрхийн төв” ТББ –тай 2019-2023 он хүртэлх урт хугацааны гэрээ байгуулан энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэн ажиллаж байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлж байгаа түр хамгаалах байрын хүрэлцээ дээр холбогдох байгууллага бүрийн төлөөлөл харилцан адилгүй саналтай байна. Зарим байгууллагын хувьд манай улсын хэмжээнд хүчирхийллийн хохирогчийг хамгаалах байрын тоон дээр үндэслэн хангалттай байна гэж үзэж байгаа бол шууд үйлчилгээ үзүүлдэг, хэрэг дээр ажилладаг холбогдох байгууллагуудын төлөөллийн хувьд хохирогчийг түр хамгаалах байрын хүрэлцээ муу байна гэж үзжээ. Учир нь хүн худалдаалах, бэлгийн мөлжлөгийн хохирогч болсон хүмүүсийг бусад төрлийн хүчирхийллийн хохирогч болсон хүмүүстэй нэг байранд байрлуулах нь тохиромжгүй байдаг. Тиймээс аль болох зөвхөн хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болсон иргэдийг байрлуулж, үйлчилгээ үзүүлдэг газрыг сонгон байрлуулахыг хичээдэг байна. Шаардлагатай үед бусад түр хамгаалах байруудад байрлуулдаг хэмээжээ. Гэвч бусад төрлийн түр хамгаалах байранд байрлуулах нь олон эрсдэлийг бий болгодог тухай дурдсан юм. Жишээ нь хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч өөр бусад хүмүүсийг уруу татаж энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчийн тоог нэмэх, энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчийн мэдээлэл хувийн нууцын асуудал задрах гэх мэт асуудал үүсдэг байна.

Ийнхүү хохирогчийн түр хамгаалах байр шинээр байгуулагдаагүй ч хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч иргэдэд үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагаа тогтвортой үргэлжилж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “тодорхой үр дүнд хүрсэн” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 2:³³ Хохирогчид эрүүл мэндийн болон сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх бүтцийг бий болгож, үйл ажиллагааг эхлүүлэх ажлын хүрээнд “**тодорхой үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Хүн худалдаалах гэмт хэргийн сэтгэлзүйн нөхөн сэргээх тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх журмын хэрэгжилтийг хангах хүрээнд дараах стандартуудыг мөрдөн ажиллаж байна.

- Айдас, эмгэгийн оношилгоо, эмчилгээ
- Биеийн хэлбэрийн өвчний оношилгоо, эмчилгээ
- Уй гашуу тохиолдох үеийн сэтгэлзүйн оношилгоо
- Өөрийгөө сургах дасгал /тайвшруулах буюу булчин сулруулах/

Мөн аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газруудыг хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэх тухай удирдлага арга зүйгээр хангаж ажилладаг буюу одоогийн байдлаар тус эрүүл мэндийн төвүүдэд хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч сэтгэл зүйн нөхөн сэргээх үйлчилгээ авсан тохиолдол гараагүй байна гэжээ. Мөн “Хүчирхийллийн хохирогч болон хүчирхийлэл үйлдэгчдэд сэтгэл заслын тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх арга техник” сургалтыг зохион байгуулж, боловсруулсан гарын

³³ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.2.2 дахь заалт

авлагыг хамрагдсан эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд тараан өгсөн байна. Хүн худалдаалахтай тэмцэх тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлд бэлгийн мөлжлөг, хүчирхийллийн хохирогч хүүхдэд нөхөн сэргээх үйлчилгээ үзүүлэх стандартыг мөрдөх тухай заалтыг тусгах саналыг өгсөн байна. Стандартын агуулгын хувьд: .

- Хэргийг шалгах, мэдүүлэг, байцаалт авах;
- Шүүх шинжилгээний дүгнэлт гаргах;
- Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ;
- Сэтгэл зүйн зөвлөгөө болон заслын үйлчилгээ үзүүлэх;
- Нийгмийн ажлын цогц үйлчилгээ үзүүлэх;
- Аюулгүй байдлыг хангах, түр хамгаалан байрлуулах;
- Хууль эрх зүйн зөвлөгөө, өмгөөллийн туслалцаа;
- Шүүх хуралдааны үед хүүхдийн эрхийг хангах;
- Боловсролын тасралтгүй байдлыг хангах;
- Хөгжлийн болон амьдрах ухааны чадамжуудыг эзэмшүүлэх;
- Гэр бүлтэй ажиллах гэсэн агуулгатай байхаар тогтоосон байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үзүүлэх биеийн эрүүл мэндийн үйлчилгээний хувьд бие махбодод үүссэн хохирлыг тооцоолж хэрэг үйлдэгч талаас бүрэн төлүүлж эмчилгээ үйлчилгээг үзүүлэх боломж бүрэн байдаг. Харин хохирогчийн сэтгэл зүйн хохирлын тооцох, тухайн хохирлыг хэрэг үйлдсэн талаар нөхөн төлүүлэх тогтолцоо Монгол Улсад хараахан бүрдээгүй байгаа нь сэтгэл зүйн нөхөн сэргээх үйлчилгээ үзүүлэхэд хамгийн том асуудал болдог гэж үзэж байна. Одоогийн байдлаар Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төвийн эмч нараар сэтгэл заслын үйлчилгээ хийлгэж байгаа хохирогчид байгаа бөгөөд тухайн үйлчилгээ нь үр дүнгээ өгч байгаа гэж холбогдох байгууллагын төлөөллүүд үзэж байна. Мөн Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төвийн эмч Гэр бүл, хүүхэд, залуучуулын хөгжлийн газарт ажиллаж хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлдэг тухай дурдсан.

Ийнхүү хохирогчид эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлэх чиглэлээр тодорхой дүрэм журам, стандартуудыг мөрдөн ажиллаж эмчилгээний тогтолцоог бүрдүүлж байгаа боловч сэтгэл зүйн гэмтлийн хэмжээг тогтоож, нөхөн төлбөр гаргуулах асуудал дээр хараахан төлөвшөөгүй байх тул дээрх үйл ажиллагааг **“тодорхой үр дүнд хүрсэн”** гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 3:³⁴ Хохирогчид хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйлчилгээг төрийн бус байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд **“үр дүнтэй”** байна.

Тухайлбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад хүүхдийн эсрэг бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийллийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, хохирогч хүүхдэд өмгөөллийн туслалцаа үзүүлэх, хохирогчийн амь нас, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хамгаалах үйлчилгээ, туслалцаа шуурхай үзүүлэх хамтын

³⁴ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.2.3 дахь заалт

ажиллагааны санамж бичиг байгуулж тус санамж бичгийн хүрээнд 2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийт 11 хэрэгт 7 өмгөөлөгчтэй эрх зүйн туслалцаа үзүүлэх гэрээ байгуулан хамтран ажилласан байна. Дээрх үйл ажиллагаанд нийт 12.840.000 төгрөгийг зарцуулжээ. 2022 оны 5 сарын байдлаар 2022 онд нийт 20 гаруй хохирогчтой 11 хэрэг дээр 3 өмгөөлөгчтэй гэрээ байгуулж ажиллаж байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид өмгөөлөл, хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагааг “Хүйсийн тэгш эрхийн төв” ТББ –тай хамтран хийдэг байна. Тус төв нь зарим үед өөрийн санхүүжилтээр зарим үед Хуульчдын холбоотой хамтран хохирогчид үнэ төлбөргүй өмгөөллийн үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулдаг байна. Хүн худалдаалах, бэлгийн мөлжлөгийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэх чиглэлээр мэргэшсэн өмгөөлөгчдийн хувьд өмгөөллийн үйлчилгээ үзүүлэх явцын урсгал зардлаас бусад санхүүжилт авахгүйгээр жилдээ нийгмийн сайн сайхны төлөө энэ төрлийн хохирогчид өмгөөллийн үйлчилгээ үнэгүй үзүүлэх боломж байдаг талаар дурдсан юм. Мөн өөрсдийн сайн дураар урсгал бүх зардлыг өөрөөсөө гаргаад өмгөөллийн үйлчилгээ үзүүлж байсан туршлагаасаа хуваалцсан байна.

Ийнхүү хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид өмгөөлөл, хууль зүйн туслалцаа үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагааг “Хүйсийн тэгш эрхийн төв” ТББ –тай хамтран гүйцэтгэж гарсан хэргүүдийг амжилттай шийдвэрлэж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 4:³⁵ Гадаад улсад хохирогч болсон Монгол Улсын иргэнд туслалцаа үзүүлэх, эргүүлэн авчрах, Монгол Улсад хохирогч болсон гадаадын иргэнийг эх оронд нь буцахад туслалцаа үзүүлэх чиглэлээр олон улсын болон төрийн бус байгууллагатай хамтран ажиллах үйл ажиллагааны хүрээнд **“үр дүнтэй”** байна.

Тодруулбал: Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болсон иргэдийн гадаад улсаас авч ирэх ажлыг Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн ажлын алба, Гадаад хэргийн яам, Олон улсын шилжилт хөдөлгөөний байгууллага, Хүйсийн тэгш эрхийн төв ТББ гэх мэт байгууллагуудтай хамтран амжилттай зохион байгуулж байна. Жишээ нь Малайз Улс, Тайландын Хаант Улсад хүний наймааны хохирогч болсон байж болзошгүй Монгол Улсын 18 иргэнийг тусгай үүргийн нислэгүүдээр эх оронд нь эргүүлэн авчирсан. Эдгээр иргэдийг эх оронд нь эргүүлэн авчрах, холбогдох үйлчилгээг үзүүлэхэд хамтрагч байгууллагуудын 70,200,000 төгрөгийн зардлыг гаргасан байна. Мөн Монгол Улсад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болсон байж болзошгүй Холбооны Бүгд Найрамдах Мьянмар Улсын нэр бүхий 3 иргэний талаарх гомдлыг хүлээн авч, шалгаж, “Хүйсийн тэгш эрх төв” ТББ-ын түр хамгаалах байранд байрлуулж, “Олон улсын шилжилт хөдөлгөөний байгууллагын санхүүгийн дэмжлэгтэйгээр эх оронд нь буцаасан байна. Түүнчлэн энэ төрлийн гэмт хэргийн

³⁵ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.2.4 дэх заалт

хохилогч болох эрсдэл бүхий Монгол Улсад оршин суугаа гадаад улсын иргэдэд зөвлөгөө мэдээлэл өгөх ажлыг зохион байгуулж байна гэжээ.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болсон иргэдийн гадаад улсаас авч ирэх ажлууд маш сайн хийгдэж байгаа төдийгүй тэдгээр хохирогчид эхнээсээ тусламж үйлчилгээгээ аваад, мэргэжил эзэмшиж нийгэмдээ эргэн нэгдсэн талаар холбогдох байгууллагын төлөөллүүд дурдсан. Түүнчлэн гадаад улсад хүн худалдаалаг гэмт хэргийн хохирогч болсон иргэн Монгол Улсын хилийн боомт дээр тараасан брошур дээрх утасны холбогдож тусламж үйлчилгээ авах эх орондоо ирсэн гэх мэт жишээ дурдсан байна.

Ийнхүү иргэдийг гадаад улсад хүний наймааны хохирогч болохоос хамгаалах, эх оронд нь авч ирэх, гадаадын хохирогч иргэдийг эх оронд нь буцаах ажлыг амжилтай зохион байгуулсан байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 5:³⁶ Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчдын 50 –аас доошгүй хувийг мэргэжлийн сургалтад хамруулж, ажлын байраар ханган нийгэмшүүлэх үйл ажиллагааны хүрээнд “**тодорхой үр дүнтэй**” байна.

Тухайлбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харвал "Монгол Улсад дахь эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх" төслийн хүрээнд "Хүйсийн тэгш эрхийн төв" ТББ-ын түр хамгаалах байранд нийт 43 хүнд зөвлөгөө, мэдээлэл өгсөн ба 34 үйлчлүүлэгч нь хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчоор тогтоогдсон байна. Үүнээс 33 нь дотооддоо бэлгийн мөлжлөгт өртсөн, үлдсэн нэг нь хилийн чанадад буюу Филиппин Улсад хүн худалдаалах гэмт хэргийн бэлгийн мөлжлөгт өртсөн хохирогч байсан байна. Тэдгээрээс нийт 10 хохирогчийг мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтад хамруулж, суралцах хугацаанд нь тэтгэлэг олгох ажлуудыг хийсэн байна. Сургалтын хугацаа нь 1-3 сараар үргэлжилж байгаа бөгөөд суралцагчдын дийлэнх хувь нь гоо сайхан, нягтлан, нярав, хүний нөөцийн менежерийн чиглэлээр суралцсан байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагаа нь маш урт хугацаанд үргэлжлэх бөгөөд тухайн хугацаанд олон талын хичээнгүй хамтын ажиллагааны үр дүнд хохирогч эргэн хэвийн амьдралдаа ордог байна. Сургалтад сууж мэргэжил эзэмшсэн иргэдийн хувьд маш сайн үр дүнтэй байгаа бөгөөд мэргэжлээрээ ажиллаж байгаа иргэдийн талаарх жишээ дурдан ярьсан юм.

Ийнхүү хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчийг мэргэжлийн сургалтад хамруулж ажлын байранд зуучлах үйл ажиллагаа хийгдэж 33 хохирогчоос 10 нь буюу 20 хувь нь мэргэжилтэй болсон байх тул дээрх үйл ажиллагааг “тодорхой үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

³⁶ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.2.5 дахь заалт

Үйл ажиллагаа 6:³⁷ Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч хүүхдийг хамгаалах чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд **“тодорхой үр дүнтэй”** байна.

Үйл ажиллагаа 6.1:³⁸ Хүн худалдаалах гэмт хэрэгт, ялангуяа хөдөлмөрийн мөлжлөг (мал маллах, морь унах, айлын хүүхэд харах, гуйлга гуйх гэх мэт)-т өртсөн, өртөж болзошгүй хүүхдийн судалгааг гаргаж, дахин гэмт хэргийн хохирогч болохоос урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд **“тодорхой үр дүнд хүрсэн”** байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харахад “Хөдөлмөр эрхлэгч хүүхдэд хүүхэд хамгааллын хариу үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагааны удирдамж”-ийг 21 аймаг, нийслэлийн Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газарт хүргүүлсэн. Удирдамжийн дагуу 21 аймаг, нийслэлийн хэмжээнд Цагдаагийн газар, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газартай хамтран хүүхдийн хөдөлмөрийн талаарх хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт шалгалт хийж, хүүхдийн хөдөлмөрийг илрүүлж, зөрчлийг арилгах, барагдуулах арга хэмжээг холбогдох хуулийн дагуу авч мэдээлэл, зөвлөмж өгсөн. Хяналт, шалгалтын явцад “Насанд хүрээгүй хүнийг ажиллуулахыг хориглосон ажлын байр”-нд ажиллаж байсан 18 хүүхдийг илрүүлж, Мэргэжлийн хяналтын хөдөлмөрийн улсын ахлах байцаагч 43 аж ахуй нэгж байгууллагад албан даалгавар, 1 аж ахуй нэгж байгууллагыг 1,5 сая төгрөгийн мөнгөн торгууль, Хүүхдийн эрхийн улсын байцаагч 2 аж ахуй нэгж байгууллагад 3,0 сая төгрөгийн мөнгөн торгуулийг тус тус ногдуулсан байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад насанд хүрээгүй хүн хөдөлмөрийн мөлжлөгт өртөх эрсдэлийн суурь судалгааг хөдөө аж ахуйн үйл ажиллагаанд суурилан гаргаж байгаа тухай холбогдох байгууллагын төлөөллүүд дурдсан бөгөөд тус судалгааны үр дүнд үндэслэн холбогдох арга хэмжээн авахаар төлөвлөж байгаа аж. Мөн хүүхдийн хөдөлмөрийн мөлжлөгийн таслах зогсоох чиглэлээр тодорхой дэвшлүүд гарч байна гэжээ. Жишээ нь хурдан морь унаач хүүхдүүдийн насны доод хязгаарыг тогтоосон, унаач хүүхдүүдийн хувцас хэрэглэлийн стандартыг тогтоосон, өмнө нь ард иргэд хүүхдийн хөдөлмөрийн мөлжлөгийн уламжлалт үйл ажиллагаа гэж хардаг байсан бол сүүлийн үед хөдөлмөрийн мөлжлөг гэх өнцгөөс харж эсэргүүцэх болсон гэх мэт дэвшлүүд гарч байна хэмээжээ. Цаашид харин энэ төрлийн хөдөлмөрийн мөлжлөгийг таслан зогсоохын тулд хууль эрх зүйн талаасаа, хяналт шалгалт ард иргэдэд мэдлэг мэдээлэл илүү сайн түгээх ажилд анхаарах хэрэгтэй талаар дурдсан юм.

Ийнхүү холбогдох зарим арга хэмжээ авагдаж, хөдөлмөрийн мөлжлөгт өртөж байсан хүүхдүүдийг илрүүлэх таслан зогсоох ажил тодорхой түшинд хийгдсэн байх тул дээрх үйл ажиллагааг “тодорхой үр дүнд хүрсэн” гэж үзэж байна.

³⁷ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.2.6 дахь заалт

³⁸ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.2.6.1 дэх заалт

Үйл ажиллагаа 6.2:³⁹ Нийгмийн халамжийн болон хүүхэд хамгааллын чиглэлийн төсөл, хөтөлбөрт хүн худалдаалах гэмт хэрэгт өртсөн, өртөж болзошгүй хүүхдийг хамгаалахад чиглэсэн арга хэмжээг тусган хэрэгжүүлэх “үр дүнтэй” байна.

Тодруулбал: Хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын яамнаас хэрэгжүүлсэн “Хүүхдийн хөгжим хамгааллын үндэсний хөтөлбөр” –ийн 4 болон 5 дугаар зорилтыг дараах байдлаар тодорхойлсон байна. 4 дүгээр зорилт: Нийгмийн бүх орчинд хүүхэд бүрийг үл хайхрах байдал, дарамт, хүчирхийлэл, мөлжлөгийн бүх хэлбэр, эрсдэлт нөхцөлд өртөхөөс хамгаална. 5 дугаар зорилт: Тэгш боломж олгох нийгмийн хамгааллыг дэмжих замаар хүүхдийн орлогын болон орлогын бус ядуурлыг бууруулна. Ийнхүү хүүхэд хамгааллын чиглэлээр хэрэгжсэн үндэсний хөтөлбөрийн 2 зорилт хүн худалдаалах гэмт хэргээс хүүхдийг хамгаалах, урьдчилан сэргийлэхэд шууд чиглэсэн байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас 2017-2021 онд хэрэгжүүлсэн “Хүүхдийн хөгжил хамгааллын үндэсний хөтөлбөр” –т хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, энэ чиглэлээр ажилтан албан хаагчдын чадавхжуулах үйл ажиллагаануудыг тусган хэрэгжүүлсэн тухай дурдсан. Түүнчлэн салбар дундын хамтарсан багаараа жил бүрийн төлөвлөгөөгөө хамтран хэлэлцэж баталгаажуулдаг тул нийгмийн халамж, хүүхэд хамгааллын чиглэлээр ажиллаж буй байгууллагуудын тухайн жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын тодорхой хэмжээгээр тусгагдаад явдаг байна.

Ийнхүү хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын яамны бодлого хөтөлбөрт хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болон хохирогч болох эрсдэлтэй иргэдийг хамгаалах чиглэлийн үйл ажиллагаа тусгагдан хэрэгжиж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 6.3:⁴⁰ Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч хүүхдийг хамгаалалтад авч эрүүл мэндийн болон сэтгэл зүйн үйлчилгээнд хамруулах, шаардлагатай тохиолдолд асрамжийн газар байлгах хүрээнд “үр дүнтэй” байна.

Тодруулбал: Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч хүүхдүүдийг “Хүйсийн тэгш эрхийн төв” ТББ болон Гэр бүл хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газрын хамгаалах байранд байршуулах шаардлагатай нийгэм, сэтгэл зүй, эрүүл мэнд, хууль эрх зүйн туслалцаа үйлчилгээ үзүүлж байна. Одоогийн байдлаар хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч хүүхдүүдийн дунд асрамж, халамжийн газар луу зуучлуулсан тохиолдол гараагүй байна. Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болсон хүүхдүүдийг асрамж халамжийн төв рүү зуучлах шаардлага үүсвэл Хүүхэд хамгааллын хуулийн хүрээнд дүүрэг, хороо, аймаг, сумын засаг даргын тогтоолд үндэслэх асрамж халамжийн газарт зуучлах боломж байдаг байна. Харин Хүн худалдаалахтай тэмцэх тухай хуульд энэ тухай тусгайлан заасан зүйл заалт байдаггүй тухай холбогдох байгууллагын төлөөллүүд дурдсан байна.

³⁹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.2.6.2 дахь заалт

⁴⁰ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.2.6.3 дахь заалт

Ийнхүү хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч хүүхдэд хамгаалалтад авч эрүүл мэнд, сэтгэл зүйн эмчилгээ үйлчилгээнд хамруулж байгаа бөгөөд зайлшгүй үед асрамж халамжийн төвд зуучлах эрх зүйн боломж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 6.4:⁴¹ Хохирогч хүүхдэд зөвлөгөө өгөх сэтгэл зүйч, хуульч, багш нарыг сургаж мэргэшүүлэх үйл ажиллагааны хүрээнд “үр дүнтэй” байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайланд дурдсанаар хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэх чиг үүрэг бүхий байгууллагын албан хаагчдад энэ чиглэлийн сургалт, сурталчилжээ, чадваржуулах ажлыг сэтгэл зүйч, нийгмийн ажилтан, хуульч, багш нар гэх мэт албан хаагчдад орж сургалтын гарын авлага тарааж байна. Тухайлбал, “Хүчирхийллийн хохирогч ба үйлдэгчдэд үзүүлэх сэтгэлзүйн тусламж, үйлчилгээ” эмнэлзүйн гарын авлагыг 5,200 ширхэг, хураангуй баримтын цомог хүчирхийлэл үйлдэгчдэд 1 бүлэг 500 ширхэг, хохирогчид 1 бүлэг 500 ширхэг, Хүчирхийллийн хохирогч хүүхдэд үзүүлэх сэтгэлзүйн тусламж, үйлчилгээ, Хүчирхийлэл үйлдэгчдэд үзүүлэх сэтгэлзүйн тусламж, үйлчилгээ баримтын цомгууд 3,000 ширхэг тус тус хэвлүүлж 15 аймаг нийслэлийн гэр бүл хүүхэд залуучуудын хөгжлийн хэлтэс тасгуудад тараасан. Жендерт суурилсан хүчирхийллийг таслан зогсооход эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх талаар эрүүл мэндийн удирдах ажилтан, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний мэдлэг, хандлагыг зөв төлөвшүүлэхэд чиглэсэн гарын авлагыг гаргасан. Хүүхдийн эсрэг бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийллийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, хохирогч хүүхдэд өмгөөллийн туслалцаа үзүүлэх, хохирогчийн бие амь нас, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хамгаалах үйлчилгээ, туслалцаа шуурхай үзүүлэхтэй холбоотой хамтын ажиллагааны санамж бичиг байгуулсан байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад салбар бүрийн төлөөлөл, ажилтан албан хаагчдад үе шаттайгаар жил бүр сургалтын төлөвлөгөө гарган мэдээ мэдээлэл түгээх чиглэлд анхаарч ажиллаж байна гэжээ. Жишээ нь “Хүйсийн тэгш эрхийн төв” ТББ, Олон улсын шилжилт хөдөлгөөний байгууллага, Цагдаагийн ерөнхий газар гэх мэт байгууллагууд хамтран хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчтой хэрхэн ажиллах талаар нийгмийн ажилтан, сэтгэл зүйчил хууль өмгөөлөгч, сэтгүүлчдэд сургалт ордог бөгөөд тухайн сургалтын үйл ажиллагаанууд нь жил бүр хийгддэг байна.

Ийнхүү нийгмийн ажилтан, сэтгэл зүйчид, хуульч, өмгөөлөгч, сэтгүүлчдэд сургалт мэдээллийн ажлыг хийх үйл ажиллагааг тогтмол хийгдэж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

3.3. Гуравдугаар зорилтын үйл ажиллагаануудын үнэлгээ, үр дүн

“Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх чиг үүрэг бүхий төрийн байгууллагуудыг нэгдсэн удирдлага, зохион байгуулалт, зохицуулалтаар хангах, үйл ажиллагааны уялдаа холбоог сайжруулах” гуравдугаар зорилтыг хүрээнд дараах 8 үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

⁴¹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.2.6.4 дахь заалт

Хүснэгт 8. Гуравдугаар зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа, тэдгээрийн үнэлгээ

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилтийн үнэлгээ	Ангилал
1	Хүн худалдаалах, биеэ үнэлэхийг зохион байгуулах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий бие даасан бүтцийг байгуулах;	100 хувь	Үр дүнтэй
2	Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр мэргэшсэн алба хаагчийг бэлтгэн нийслэл болон хүн худалдаалах гэмт хэргийн гаралт өндөртэй нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллагад ажиллуулах, цаашид тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх;	70 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
3	Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий төрийн байгууллагыг холбогдох бусад байгууллагатай мэдээллийн нэгдсэн сүлжээгээр холбож мэдээлэл солилцох боломжийг бүрдүүлэн шаардлагатай техник хэрэгслээр хангах, мэдээллийн нэгдсэн сүлжээний хэвийн ажиллагааг ханган ажиллах ажилтныг бэлтгэх;	50 хувь	Эрчимжүүлэх шаардлагатай
4	Хүн худалдаадах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий болон холбогдох бусад байгууллагын ажилтнуудад уг гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх мэдлэг олгох, гэмт хэргийг таслан зогсооход орчин үеийн техник, хэрэгслийг ашиглах ур чадвар эзэмшүүлэх, бусад орны хууль сахиулах байгууллагын үйл ажиллагаанаас туршлага судлах зэрэг сургалтад хамруулах;	80 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
5	Хүн худалдаалахтай тэмцэх хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай дүрэм, журам, стандартыг баталж, мөрдүүлэн байгууллага хоорондын уялдаа, ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх;	100 хувь	Үр дүнтэй
6	Хүн худалдаалахтай тэмцэх тухай хууль болон энэхүү хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг жил бүрийн улс болон орон нутгийн төсөвт тусган санхүүжүүлэх;	100 хувь	Үр дүнтэй
7	Хүн худалдаалах гэмт хэргийн талаар зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх төвийг байгуулах;	50 хувь	Эрчимжүүлэх шаардлагатай
8	Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах Дэд зөвлөлийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх.	100 хувь	Үр дүнтэй
Дундаж үнэлгээ:		81.25 хувь	Тодорхой үр дүнтэй

Үйл ажиллагаа 1:⁴² Хүн худалдаалах, биеэ үнэлэхийг зохион байгуулах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий бие даасан бүтцийг байгуулах ажлын хүрээнд “**үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Цагдаагийн ерөнхий газрын Эрүүгийн цагдаагийн албаны Зохион байгуулалттай гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтэс дэх Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх тасгийг 2 хүний бүрэлдэхүүнтэй байсныг 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй болгож өргөтгөн байгуулсан байна. Ийнхүү бие даасан тасгийн үйл ажиллагааг өргөтгөснөөр хүн худалдаалах гэмт хэргийг илрүүлэх, таслан зогсоох, урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах үйл ажиллагаанд ахиц дэвшил гарсан гэж холбогдох байгууллагын төлөөллүүд үзэж

⁴² Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.3.1 дэх заалт

байна. Гэвч энэхүү гэмт хэргийн цар хүрээтэй харьцуулахад дээрх 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй тасаг нь хүн хүчний хувьд багадаж байна гэж үзэж байна. Тодруулбал 2018 онд тус тасаг нэмэлтээр дээр дүүрэг, орон нутгаас албан хаагчид авч ирэн 9 бүлгийн 26 гэмт этгээдийг илрүүлэх ажлыг амжилттай зохион байгуулсан бөгөөд хэргийн илрүүлэлт мөрлөгчдийн тоотой шууд хамааралтай байдаг тухай холбогдох байгууллагын төлөөллүүд дурдсан байна.

Ийнхүү хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр ажиллах бие даасан тасаг бий болгох үйл ажиллагаа тогтмол явагдаж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 2:⁴³ Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр мэргэшсэн алба хаагчийг бэлтгэн нийслэл болон хүн худалдаалах гэмт хэргийн гаралт өндөртэй нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллагад ажиллуулах, цаашид тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх ажлын хүрээнд **“тодорхой үр дүнтэй”** байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайланд дурдсанаар хууль сахиулах байгууллагын үйл ажиллагаанд хохирогч төвтэй хандлагыг төлөвшүүлэх, энэ чиглэлээр мэргэшсэн албан хаагчдыг бэлдэх чиглэлээр дараах үйл ажиллагааг зохион байгуулсан байна.

- “Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны дахь хүний эрх, Эрүү шүүлт, ялгаварлан гадуурхахтай тэмцэх нь” сэдэвт 2 цагийн сургалт зохион байгуулсан.
- “Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх” сэдэвт хууль сахиулах байгууллагын алба хаагчдын ойлголт, мэдлэгийг нэмэгдүүлэх сургалт зохион байгуулсан.
- “Хүн худалдаалах гэмт хэргийн өнөөгийн нөхцөл байдал, энэ төрлийн гэмт хэрэгт мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулахад анхаарах асуудал” сэдэвт 40 минутын видео сургалтын материал бэлтгэн нутаг дэвсгэр хариуцсан цагдаагийн байгууллагуудад хүргүүлсэн байна.
- Дорноговь аймгийн Замын-Үүд, Сайншанд сумуудад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчийг илрүүлэх, туслалцаа үзүүлэх чиглэлээр цагдаагийн алба хаагч, хохирогчид шууд үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагуудын ажилтнуудад сургалт орсон. Улсын хилийн хаасантай холбогдуулан БНХАУ-ын цагдаагийн албан хаагчид болон тусламж үйлчилгээ үзүүлдэг байгууллагуудад тус сургалтыг БНХАУ дахь Олон улсын шилжилт хөдөлгөөний байгууллага ижил арга зүйгээр зохион байгуулсан.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр ажиллаж буй ЦЕГ-ийн Зохион байгуулалттай гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтсийн Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх тасагт ажиллаж буй албан хаагчдыг чадваржуулах чиглэлээр гадаад дотоодын байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, сургалтуудыг тогтмол орж байгаа талаар дурдсан. Тухайлбал хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр гадаад улс руу 5 удаагийн сургалтад албан хаагчдыг

⁴³ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.3.2 дахь заалт

хамруулсан байна. Гэвч тухайн албан хаагчдаас Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх тасагт ажиллаж байгаа хүн байхгүй буюу хамгийн удаан ажиллаж байгаа албан хаагч нь 2019 оноос хойш ажиллаж байгаа байна. Ийнхүү ажилтан албан хаагчдын тогтвортой байдлыг бий болгох чиглэлээр анхаарч ажиллах хэрэгцээ шаардлага байна гэж холбогдох байгууллагын төлөөллүүд үзэж байна.

Ийнхүү хууль сахиулах байгууллагуудын албан хаагчдад хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, хохирогч төвтэй хандлагыг бий болгох чиглэлийн сургалт нөлөөллийн ажлуудыг хийж мөн энэ чиглэлээр ажиллах ажилтан албан хаагчдыг бэлдэх ажлыг тодорхой хэмжээнд хийж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “тодорхой үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 3:⁴⁴ Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий төрийн байгууллагыг холбогдох бусад байгууллагатай мэдээллийн нэгдсэн сүлжээгээр холбож мэдээлэл солилцох боломжийг бүрдүүлэн шаардлагатай техник хэрэгслээр хангах, мэдээллийн нэгдсэн сүлжээний хэвийн ажиллагааг ханган ажиллах ажилтныг бэлтгэх хүрээнд “**эрчимжүүлэх шаардлагатай**” байна.

Тодруулбал: Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий холбогдох байгууллагуудын мэдээлэл солилцох боломжоор хангасан нэгдсэн бүртгэл мэдээллийн сан одоогийн байдлаар бий болоогүй байна. Чанарын судалгаанд оролцогчдын зүгээс байгууллага хооронд мэдээллээр хангах нэгдсэн сан бий болгохоор төлөвлөн ажиллаж байгаа талаар дурдсан.

Ийнхүү мэдээллийн нэгдсэн сан бий болгох ажлыг төлөвлөж байх тул дээрх үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх шаардлагатай гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 4:⁴⁵ Хүн худалдаадах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий болон холбогдох бусад байгууллагын ажилтнуудад уг гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх мэдлэг олгох, гэмт хэргийг таслан зогсооход орчин үеийн техник, хэрэгслийг ашиглах ур чадвар эзэмшүүлэх, бусад орны хууль сахиулах байгууллагын үйл ажиллагаанаас туршлага судлах зэрэг сургалтад хамруулах хүрээнд “**тодорхой үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий байгууллагын ажилтан албан хаагчдад шаардлагатай техник тоног төхөөрөмжөөр хангах, хэрхэн ажиллах заавар зөвлөгөө бүрхий сургалт мэдээллийн ажил хийгдэж байна. Мөн энэ чиглэлээр ажиллаж буй албан хаагчдыг гадаадын туршлага судлуулах сургалтад нийт 5 удаа хамруулсан боловч тухайн сургалтад суусан, туршлага солилцож ирсэн албан хаагчдаас одоогийн байдлаар ажиллаж буй хүн байхгүй байгаа талаар холбогдох байгууллагын төлөөлөл дурсан.

Ийнхүү хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий байгууллагын ажилтан албан хаагчдыг чадваржуулах, олон улсын туршлагаас суралцах боломжийг бий болгож,

⁴⁴ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.3.3 дахь заалт

⁴⁵ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.3.4 дэх заалт

холбогдох арга хэмжээг авсан боловч ажилтан албан хаагчдын тогтвортой байдалд анхаарах хэрэгтэй байх тул дээрх үйл ажиллагааг “тодорхой үр дүнд хүрсэн” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 5:⁴⁶ Хүн худалдаалахтай тэмцэх хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай дүрэм, журам, стандартыг баталж, мөрдүүлэн байгууллага хоорондын уялдаа, ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх хүрээнд “үр дүнтэй” байна.

Тодруулбал: Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр ажилладаг байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаа сайжирч байна гэж холбогдох байгууллагуудын төлөөллүүд үзэж байна. Тухайлбал хүн худалдаалахаас урьдчилан сэргийлэх дэд зөвлөлийн үйл ажиллагаа сайн байгаа бөгөөд дэд зөвлөл бий болсноор байгууллагын удирдлагуудын хамтын ажиллагаа сайжирч нэгдсэн төлөвлөлт төлөвлөгөөтэй болж байна гэж үзжээ. Мөн 2021 онд хүн худалдаалахтай тэмцэх, хүүхэд хамгааллын чиглэлээр хамтран ажиллах зорилго бүхий таван агентлагийн дарга нарын хамтарсан тушаал гарсан нь байгууллагуудын дүнд шатны менежерүүдийн хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх, идэвхжүүлэхэд томоохон дэмжлэг болсон гэж чанарын судалгаанд хамрагдсан байгууллагуудын төлөөллүүд үзэж байна.

Ийнхүү холбогдох байгууллагуудын хамтын ажиллагааг дээшлүүлэх чиглэлээр тухайлсан арга хэмжээг авч үр дүнд хүрсэн байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 6:⁴⁷ Хүн худалдаалахтай тэмцэх тухай хууль болон энэхүү хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг жил бүрийн улс болон орон нутгийн төсөвт тусган санхүүжүүлэх хүрээнд “үр дүнтэй” байна.

Тодруулбал: Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжүүлэхэд улсын төсвөөс 2018 онд 709 сая төгрөг, 2019 онд 506 сая төгрөг, 2020 онд 432 сая төгрөг, 2021 онд 432 сая төгрөг тус тус олгож ажилласан байна.

Ийнхүү хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлийн санхүүжилт жил бүр улсын төсөвт суулгах болсон байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 7:⁴⁸ Хүн худалдаалах гэмт хэргийн талаар зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх төвийг байгуулах хүрээнд “эрчимжүүлэх шаардлагатай” байна.

Тодруулбал: Хүн худалдаалах гэмт хэргийн талаар мэдээлэл өгөх тусгай төв байхгүй бөгөөд Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газрын 180 утас болон “Хүйсийн тэгш эрхийн төв” ТББ –ийн 1800-1903 утсаар энэ төрлийн гэмт хэргийн дуудлагын авч шаардлагатай мэдээллийг өгч холбон жуучлах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж байна.

⁴⁶ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.3.5 дахь заалт

⁴⁷ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.3.6 дахь заалт

⁴⁸ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.3.7 дахь заалт

Ийнхүү тусгай төв байгуулагдаагүй байх тул дээрх үйл ажиллагааг “эрчимжүүлэх шаардлагатай” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 8:⁴⁹ Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах Дэд зөвлөлийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх хүрээнд “**үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн дэргэдэх Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх дэд зөвлөлийг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2017 оны А/173 дугаар тушаалаар байгуулж, Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн 2021 оны оны 01 дүгээр тогтоолын гуравдугаар хавсралтаар бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн баталсан. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн 2021 оны оны 01 дугаар тогтоолын хоёрдугаар хавсралтаар баталсан Дэд зөвлөлийн ажиллах нийтлэг журмын дагуу дэд зөвлөл нь жилд 2–оос дээш удаа хуралдаж, энэ төрлийн гэмт хэргийн нөхцөл байдлын талаар сонсож, салбар дундын уялдаа, хамтын ажиллагааны талаар хэлэлцдэг.

Ийнхүү дэд зөвлөлийн үйл ажиллагааг тогтвортой үргэлжилж, холбогдох ажлуудаа идэвхтэй хийж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

3.4. Дөрөвдүгээр зорилтын үйл ажиллагаануудын үнэлгээ, үр дүн

“Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх чиглэлээр гадаад улс, олон улсын болон төрийн бус байгууллагатай хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх” дөрөвдүгээр зорилтын хүрээнд дараах 3 үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

Хүснэгт 9. Дөрөвдүгээр зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа, тэдгээрийн үнэлгээ

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжилтийн үнэлгээ	Ангилал
1	Монгол Улсад хүн худалдаалахтай тэмцэх талаар НҮБ-ын Хүний эрхийн зөвлөл болон олон улсын байгууллагаас ирүүлсэн зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлэх	100 хувь	Үр дүнтэй
2	Хүн худалдаалах гэмт хэргийн талаар зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх болон энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчид үзүүлэх зарим үйлчилгээг төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэх	100 хувь	Үр дүнтэй
3	Монгол Улсын иргэд ихээр зорчдог, хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болох эрсдэл бүхий улс орнуудтай хамтран ажиллах, тогтмол мэдээлэл солилцох сувгийг бий болгож, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх;	80 хувь	Тодорхой үр дүнтэй
Дундаж үнэлгээ:		93.3 хувь	Тодорхой үр дүнтэй

⁴⁹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.3.8 дахь заалт

Үйл ажиллагаа 1:⁵⁰ Монгол Улсад хүн худалдаалахтай тэмцэх талаар НҮБ-ын Хүний эрхийн зөвлөл болон олон улсын байгууллагаас ирүүлсэн зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлэх хүрээнд “**үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайланд дурдсанаар дээрх үйл ажиллагааны хүрээнд дараах ажлуудыг хийсэн байна. Үүнд:

- Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хуулийг сурталчлах, иргэд, олон нийтэд гэр бүлийн хүчирхийллийн хор уршгийг ойлгуулах, хөл хорионы үед гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор “Хайр өвтгөдөггүй” нэгдсэн арга хэмжээг 1 сарын хугацаатай зохион байгуулсан, тус арга хэмжээний хугацаанд соён гэгээрүүлэх агуулга бүхий 35 контент бэлтгэн хэвлэл мэдээлэл, олон нийтийн цахим сүлжээгээр түгээсэн нь 1,012,965 хүнд хүрсэн байна
- НҮБ-ын Жендерт суурилсан хүчирхийлэлтэй тэмцэх 16 хоногийн аяныг Өрх гэр, ажлын байр, олон нийтийн газарт Яг одоо жендерт суурилсан хүчирхийллийг цэглэе!” уриа доор зохион байгуулсан. Тус аяны хүрээнд 20 төрлийн постер, 5 төрлийн богино хэмжээний видеог бэлтгэсэн нь цахим орчинд давхардсан тоогоор 2,263,611 хүн хүрсэн байна
- “Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, Эрүүгийн эрх зүйн тогтолцооны НҮБ-ын XIV Их хурал”-ын Дээд түвшний уулзалт Япон Улсын Киото хотод зохион байгуулагдсан бөгөөд энэхүү уулзалтад Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд Х.Нямбаатар цахимаар оролцов. НҮБ-ын Үндэстэн дамнасан зохион байгуулалттай тэмцэх конвенцын нэгдүгээр хавсралт болох Палермо протокол болох Хүн худалдаалахтай тэмцэх чиглэлээр Монгол Улсын Засгийн газрын тайлан боловсруулж, хүргүүлэх талаар цахим хуралд оролцсон.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад Монгол Улсын хувьд хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр сүүлийн жилүүдэд НҮБ болон олон улсын байгууллагуудын зөвлөмжийн дагуу тодорхой арга хэмжээнүүдийг авч ажилласны үр дүнд саарал жагсаалтаас гарч олон улсын санхүүжилд авах нөхцөлийн бий болгосон байна. Ийнхүү хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр сайн ажиллаж буй тул “Хүүхэд хамгааллын түншлэлийн компакт төсөл” хүн худалдаалахаас хүүхдийг хамгаалах нь 2020-2024 онд хэрэгжих төслийн санхүүжилт авсан гэжээ. Мөн Монгол Улсын гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын зохицуулал зөвлөлийн ажлыг алба тогтмол НҮБ – ийн Хүний эрхийн зөвлөл рүү тайлан мэдээгээ тогтмол явуулж хамтран ажиллаж байгаа талаар дурсан.

Ийнхүү НҮБ болон олон улсын байгууллагаас ирүүлсэн зөвлөмжийн дагуу хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр амжилттай ажиллаж байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

⁵⁰ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.4.1 дахь заалт

Үйл ажиллагаа 2:⁵¹ Хүн худалдаалах гэмт хэргийн талаар зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх болон энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчид үзүүлэх зарим үйлчилгээг төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэх хүрээнд “**үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр мэргэшсэн Хүйсийн тэгш эрхийн төв ТББ –тай хамтын ажиллагааны урт хугацааны гэрээ байгуулсан. Гэрээний үр дүнд хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчийг хамгаалах шаардлагатай үйлчилгээ үзүүлэх, энэ чиглэлийн сургалтын үйл ажиллагааг албан хаагчдад зохион байгуулах, хүн худалдаалах гэмт хэргийн чиглэлээр зөвлөгөө мэдээлэл өгөх, мэдээлэл авах утсыг ажиллуулах гэх мэтээр хамтран ажиллаж байна.

Ийнхүү мэргэшсэн төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжих хамтран ажиллах байх тул дээрх үйл ажиллагааг “үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

Үйл ажиллагаа 3:⁵² Монгол Улсын иргэд ихээр зорчдог, хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болох эрсдэл бүхий улс орнуудтай хамтран ажиллах, тогтмол мэдээлэл солилцох сувгийг бий болгож, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх.хүрээнд “**тодорхой үр дүнтэй**” байна.

Тодруулбал: Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас харвал гадаад улсуудтай хамтран ажиллах, мэдээ мэдээлэл солилцох чиглэлээр дараах үйл ажиллагааг авч хэрэгжүүлээд байна. Үүнд:

- Монгол Улсын Засгийн газар болон АНУ-ийн Төрийн департамент хооронд байгуулсан Монгол Улсад хүүхдийг бэлгийн мөлжлөгийн зорилгоор худалдаалах, хүүхдийг албадан хөдөлмөр эрхлүүлэхтэй тэмцэхэд чиглэсэн Хүүхэд хамгааллын компакт гэрээг 2020 оны 04 дүгээр сарын 02-ны өдөр баталгаажуулж, 2020 оны 10 дугаар сарын 27-ны өдрөөс хэрэгжүүлж эхэлсэн төслийн хүрээнд хүн худалдаалах, бэлгийн мөлжлөгт өртсөн хүүхдийг эх оронд нь эгүүлэн авчрах, буцаах, нийгэм, хамгаалал, эрх зүйн цогц тусламж, үйлчилгээг үзүүлнэ;
- Олон улсын шилжилт хөдөлгөөний байгууллага нь эрх орондоо эргэж ирэх иргэдэд замын зардлын дэмжлэг үзүүлдэг бөгөөд салбар байгууллагуудаараа дамжуулан гадаадад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болсон иргэдэд тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, холбон зуучлан ажилладаг;
- Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас БНСУ-ын Жендерийн тэгш эрх, гэр бүлийн яамтай хамтран “Хүйсийн тэгш эрх төв” ТББ-ийн хэрэгжүүлж буй “Монгол Улс дахь эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, хохирогчдод туслалцаа үзүүлэх” төслийг хүрээнд энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчид нийгэм, хамгаалал, эрх зүйн цогц тусламж, үйлчилгээг үзүүлж байна.

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харвал үндэстэн дамнасан хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, Монгол Улсын иргэд ихээр зорчдог, энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогч

⁵¹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.4.2 дахь заалт

⁵² Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 148 дугаар тогтоолын хавсралт, Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, 3.4.3 дахь заалт

болох эрсдэл бүхий улс орнуудтай мэдээлэл солилцох хамтын ажиллагааг тогтмол хийж байна. Үүний үр дүнд гадаад улсад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болсон иргэдийг олж ирлүүлэх, эх оронд нь авч ирж мэргэжлийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байна хэмээн холбогдох байгууллагын төлөөллүүд дурдсан.

Хэдийгээр хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой гадаад хамтын ажиллагаа сайжирсан ч Ковид-19 цар тахлын улмаас тогтоосон улс, орны хил хаалттай байсан учраас хилээр нэвтрэх иргэдийн зорчих урсгал огцом буурсан тул дээрх үйл ажиллагааг “тодорхой үр дүнтэй” гэж үзэж байна.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ҮР НӨЛӨӨ

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ҮР НӨЛӨӨ

Улсын Их Хурлаас 2020 оны 05 дугаар сарын 07–ны өдөр шинэчлэн баталсан Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 21.4, Улсын Их Хурлын 2020 оны 45 дугаар тогтоолын 2, 5 дахь заалтыг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас 2020 оны 12 дугаар сарын 09-ний өдөр “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-ыг шинэчлэн баталсан. Тус журмын 8 дугаар хавсалт болох “Бодлогын баримт бичгийн үр нөлөөний үнэлгээний дүн” –г үндэслэн Засгийн газрын 2017 оны 05 дугаар сарын 24-ны өдрийн 148 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан аргачлалаар Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн үр нөлөөний үнэлгээг хийлээ.

Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр нь нийгэм, олон нийт болон зорилтот бүлгийн иргэд, төрийн, олон улсын, төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагаа, эдийн засагт хэрхэн нөлөөлж байгаа тухай энэхүү бүлэгт бичсэн болно.

Хүснэгт 10. Үр нөлөөний үнэлгээ хийх хүрээ

№	Нийгмийн нөлөөлөл	Үр нөлөөний үнэлгээ хийсэн хүрээ
1	Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр эдийн засгийн хөгжил, захиргааны үйл ажиллагаанд үзүүлсэн нөлөөлөл	Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр нөлөө үзүүлсэн зорилтот бүлгүүдийг тодорхойлсон Эдийн засагт үзүүлсэн нөлөө
2	Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн нийгмийн хөгжилд үзүүлсэн нөлөөлөл	Зорилтот бүлгүүдэд үзүүлсэн нөлөөг тодорхойлсон
3	Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр дагаж мөрдөж байгаа хууль тогтоомж болон эрх зүйн тогтолцоонд үзүүлсэн нөлөө	Бодлогыг хэрэгжүүлэх явцад бий болсон хууль, эрх зүйн шинэчлэлүүдийг оруулсан
4	Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр одоогийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа байгууллагын (институцийн) тогтолцоонд үзүүлсэн нөлөө	Төрийн удирдлагын үйл ажиллагаа, бүтцэд үзүүлсэн нөлөөний тухай бичсэн

4.1. Үндэсний хөтөлбөрийн зорилтот бүлгүүд

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолын 8 дугаар хавсралт болох Бодлогын баримт бичгийн үр нөлөөний үнэлгээний дүнгийн А буюу Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр эдийн засгийн хөгжил, захиргааны үйл ажиллагаанд үзүүлсэн нөлөөллийн нэгдүгээр хэсэгт тус хөгжлийн бодлогын үр нөлөө хүртсэн зорилтот бүлгийг тодорхойлохоор заасан билээ.

Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн үр нөлөөг хүртсэн зорилтот бүлгийг дараах байдлаар тодорхойллоо.

- Байгууллагын албан хаагчид /төрийн, иргэний нийгмийн байгууллага, хувийн байгууллага/
- Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид
- Иргэд, олон нийт
- Хүн худалдаалах гэмт хэрэг үйлдэж буй этгээдүүд

4.2. Эдийн засагт үзүүлсэн нөлөө

“Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр” хэрэгжсэнээр гэмт хэрэг илрүүлэх үйл ажиллагаа эрчимжиж, энэ төрлийн гэмт хэрэг хүрээгээ илүү тэлж хохирогчийн тоог нэмэгдүүлэхгүй байхаас урьдчилан сэргийлж чаджээ.

Хүснэгт 11. Эдийн засгийн тооцоолол

	2017	2018	2019	2020	2021
Хөтөлбөр хэрэгжсэн /Хохирогчийн тоо/	46	26	65	39	26
Эдийн засгийн бодит зардал /төгрөгөөр/	115,000,000	65,000,000	162,500,000	97,500,000	65,000,000
Хөтөлбөр хэрэгжээгүй байсан бол /Хохирогчийн тоо/	46	26	65	100	153
Эдийн засгийн зардал /төгрөгөөр/	115,000,000	65,000,000	162,500,000	249,048,913	381,694,530
Зөрүү	-	-	-	151,548,913	316,694,530

Нэг хүний дундаж зардлыг 2,500,000 төгрөгөөр тооцоолов

Хүн худалдаалах гэмт хэргийг хохирогчийг нөхөн сэргээх үйлчилгээний дундаж зардал 800-1000 ам.доллар байдаг аж. Үүнийг Монгол төгрөг лүү шилжүүлэн дунджаар нэг хүнийг нөхөн сэргээх зардлыг 2.5 сая төгрөгөөр тооцоолон дээрх эдийн засгийн тооцооллыг хийлээ. Дээрх тооцоололд нөхөн сэргээхээс бусад /тээвэр, өмгөөлөгч гм/ зардлыг тооцоогүй болно.

Хэрэв хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр хэрэгжээгүй байсан бол энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчдын тоо жилд дунджаар 53 хувиар өсөх хандлагатай байсан гэж таамагласан. Мөн хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болон тэдгээрийн өрхийн эдийн засагт дараах байдлаар нөлөөлсөн гэж таамаглалаа. Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлж, мэргэжлийн сургалтад хамруулснаар тухайн хүн, түүний гэр бүлийн орлого нэмэгдэхэд нөлөөлжээ. Цаашлаад ажлын байр нэмэгдэх, өөр бусдыг ажлын байраар хангах боломжийг бий болгодог тухай чанарын судалгаанд хамрагдсан байгууллагын төлөөллүүд дурдсан юм.

Шигтгээ 1. Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчийн эдийн засагт үзүүлсэн нөлөө

Манайхаас үйлчилгээ аваад мэргэжлийн сургалтад суусан хүүхдүүдээ ажлын байранд гараад эхний орлогоо олж эхлэх хүртэл нь дэмжихийг хичээж ажилладаг. Жишээ нь нэг хохирогч хумсны маникюр хийдэг боллоо эхний орлогоо олж эхлэх хүртэлх сургалт, сургалтад суух хугацааны урсгал зардал, ажлын байрын түрээс, эхний ээлжид ашиглах хэрэгслээр нь бүрэн хангадаг. Манайхаас үйлчилгээ аваад мэргэжилтэй болоод гарсан охидоос одоо зарим нь салонтой болчихсон доороо хүмүүс цалинжуулаад явж байгаа. Заримдаа ирж хамгаалах байрны хүүхдүүдэд хандив өгдөг.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

4.3. Нийгэмд үзүүлсэн нөлөө

4.2.1. Албан хаагчид

Төрийн байгууллагын ажилтан, албан хаагчдад энэ төрлийн мэдлэг мэдээллийг түгээх сургалт нь олон эерэг нөлөөллийг бий болгожээ. Тодруулбал ажилтан албан хаагчид сургалт, мэдээллийн ажилд оролцсоноор хүн худалдаалах гэмт хэрэг нь зөвхөн бэлгийн мөлжлөг биш бусад гэмт хэргүүдийг багтаасан өргөн ойлголт гэдгийг мэдэж авдаг байна. Түүнчлэн гэмт хэргийн хохирогчид илрэх шинж тэмдэг, хохирогчтой хэрхэн харьцах, үйлчилгээ үзүүлэх гэх мэт өргөн хүрээний мэдлэгийг олж авчээ.

Ийнхүү дээрх зүйлсийн мэддэг болсноор хил гааль болон бусад байгууллагууд хяналт, шалгалт хийхдээ илүү хянуур хийдэг болсон буюу хохирогчийг илрүүлэх ажил илүү үр дүнтэй явагдах болсон хэмээн үзэж байна.

Шигтгээ 2. Төрийн байгууллагын ажилтан, албан хаагчдад үзүүлсэн нөлөө, хохирогч илрүүлэх үйл ажиллагааны үр дүнгийн тухай

Сургагч багшийн сургалт маш үр дүнтэй байсан. Урьд нь хүн худалдаалах гэмт хэрэг гэхээр биеэ үнэлүүлэх хэлбэрээр л илэрдэг гэж боддог байсан бол сургалтад суугаад энэ асуудлыг харах өнцөг тэлсэн. Зөвхөн биеэ үнэлэлтээс гадна, хөдөлмөрийн мөлжлөг, эд эрхтнийг худалдаалах гэх мэт төрлүүдээр бас илэрдэг юм байна гэдгийг ойлгосон.

Хөдөлмөрийн улсын байцаагч нар бүгд өөр өөр мэргэжилтэй өөр өөр салбарын хүмүүс байдаг тул хүн худалдаалах, бэлгийн мөлжлөг, хөдөлмөрийн мөлжлөг гэх мэт ойлголтуудыг сайн ялгадаггүй. Тиймээс сургалт хийснээр мэргэжилтэн, албан хаагч байцаагч нар нэгдсэн нэг ойлголттой болж авдаг. Зөрчлүүдийг хэрхэн яаж ялгах хэрэгтэй, бид нар үүнийг юу гэж ойлгох юм, яаж оролцох юм гэх мэт мэдлэг мэдээллийг олж авсан нь хамгийн том давуу тал үүнийгээ өдөр тутмын ажил дээрээ ашиглаж байгаа.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

Түүнчлэн төрийн байгууллагын албан хаагчдад мэдлэг, мэдээлэл өгснөөр хохирогч төвтэй хандлага төлөвших суурь болсон байна. Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчийг өмнө нь хууль хүчний байгууллагын ажилтнууд гэм буруутан мэтээр харж хэргээ хаах үйл ажиллагаанд төвлөрдөг байсан бол сүүлийн үед энэ хандлага бага багаар өөрчлөгдөж илүү хүний эрхийг дээдэлсэн, хохирогч төвтэй хандлага бий болоход нөлөөлж байна гэж судалгаанд хамрагдсан төлөөллүүд дурдсан юм.

Шигтгээ 3. Төрийн байгууллагын албан хаагчдад үзүүлсэн нөлөө, хохирогч төвтэй хандлага төлөвшиж байгаа тухай

Хүний эрхийг хангаж ажиллах хандлага бий болж байна. Өмнө нь хэрэг шийдвэрлэлтэд түлхүү анхаардаг байсан бол одоо хэрэг хянан шалгах ажиллагааны явцад хүний эрх тал руугаа илүү анхаарч, хүмүүсээ чадавхжуулж байна. Ийнхүү чадавхжуулснаар хүний эрхийг дээдэлсэн үйлчилгээ үзүүлэхэд нөлөөлж байна.

...энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчид илүү анхаарч ядаад олон дахин сэтгэлийн шарх авахгүй байх талаас нь нүүр царайг нь ил гаргахгүй байх талаас нь илүү анхаардаг болсон юм шиг санагддаг.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

Мөн төрийн байгууллагын ажилтан, албан хаагчид тухайн үйл ажиллагаанд оролцох үүргээ ухамсарладаг болжээ. Хөтөлбөрийн хэрэгжих хугацаанд холбогдох байгууллагын удирдлагууд нэг баг болж ажилласан бөгөөд ийнхүү хамтран ажиллаж төлөвлөх үйл ажиллагаанд орсноороо хүн худалдаалахтай тэмцэх нь зөвхөн цагдаагийн эсвэл хууль сахиулах аль нэг байгууллагын чиг үүрэг бус төрийн болон төрийн бус, олон улсын олон байгууллагын оролцоо, хамтын ажиллагаа чухал гэдгийг илүүтэй ойлгодог болсон. Ийнхүү тухайн чиг үүргийг биелүүлэхийн тулд удирдлагууд нь манай байгууллага буюу миний зүгээс хэрхэн ажиллах боломжтой байна, байгууллагынхаа нэгдсэн төлөвлөгөөнд хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр юу хийж болох талаар өөрийн байгууллагын үндсэн чиг үүрэгтэйгээ холбож харан, төлөвлөгөөндөө оруулах талаар анхаардаг болсон байна.

Шигтгээ 4. Төрийн байгууллагын албан хаагчдад үзүүлсэн нөлөө, байгууллагын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгах болсон тухай

Төрийн байгууллагуудын хамтын ажиллагаа илүү сайжирч байна. Би өөрөө дэд зөвлөлд байдаг. Мөн он дуусахаас өмнө байгууллагынхаа дараа жилийн ажлыг төлөвлөнө. Тухайн төлөвлөгөөндөө хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлийн ажлуудыг оруулах бодолтой байгаа.

Хөтөлбөр хэрэгжсэнээр хуулиар хүлээсэн чиг үүргээ байгууллагууд ухамсарладаг юм байна лээ. Хөтөлбөрийн тайлан гаргах хэрэг гардаг болохоор үйл ажиллагааныхаа төлөвлөгөөнд хөтөлбөрийн хүрээнд хүлээсэн чиг үүргээсээ оруулаад биелүүлээд явдаг юм. Мөн байгууллагууд хоорондоо холбогдож, бие биенээсээ санаа авч ажиллаж болдог юм байна гэдгийг ойлгосон, хэн нэг хүн эсвэл байгууллага ажиллах биш бүгдээрээ ажиллах хэрэгтэй гэдгээ ойлгох цогц мэдээлэл авч байгаа юм.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

Өмгөөлөгч, сэтгүүлч, иргэний нийгмийн байгууллага, хувийн аж ахуйн нэгжүүд энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй ямар нэг байдлаар холбогдох боломжтой үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллагуудын албан хаагчдад нөлөөллийн ажлыг хийснээр хохирогчийн нийгэм, сэтгэл зүйн байдлыг илүүтэй ойлгож, хохирлын барагдуулах, сэтгэл зүйн гэмтлийг нь нэмэхгүй байх гэх мэт зүйлс дээр анхаарч мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэх чадвар нэмэгджээ.

Шигтгээ 5. Өмгөөлөгчдөд үзүүлсэн нөлөө

...бид нарыг сургалтад суулгаж байгаад дараа нь дүүргүүдийн Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хэлтэст хуваарилж бүртгээд зорилтот бүлэгт үнэ төлбөргүй өмгөөлөл үзүүлэх чиглэлээр зохицуулалт хийсэн. Тухайлбал аливаа төрлийн гэмт хэрэг хүчирхийллийн хохирогчид хорооныхоо цагдаад ханддаг, тухайн хорооны цагдаа нь Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хэлтэст хэргийн талаар мэдэгдэнэ, тухайн хохирогчийн хэрэгт өмгөөлөгч хэрэгтэй боллоо гэхэд өмгөөлөгч нарт хандаад Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хэлтсээс тодорхой санхүүжилт аваад үйлчилгээг үзүүлнэ гэсэн гуравласан үйл ажиллагаа хэрэгжүүлнэ гэсэн нь маш зөв санагдсан. Өмгөөлөгч нар жилдээ 2-3 хохирогчдыг цэвэр өөрөөсөө бүх зардлыг нь гаргаад өмгөөлөх тохиолдол байдаг ч 20-30 хүнийг үнэ төлбөргүй өмгөөлнө гэж байхгүй.

Өмгөөлөгч нарыг мэргэшүүлэх сургалтад хамруулдаг. Манайд үнэ төлбөргүй өмгөөллийн үйлчилгээ байдаггүй болохоор энэ орон зайг нөхөх сургалт зохион байгуулахад сургалтад суусан өмгөөлөгч нартайгаа хамтарч ажиллаад утас, унаа гэх мэт урсгал зардлыг нь гаргаад өмгөөллийн үйлчилгээг үнэгүй үзүүлдэг. Гол давуу тал нь энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй илүүтэй мэргэшчихдэг болохоор хэрэг дээрээ илүү сайн ажилладаг.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

Сэтгүүлчдийн хувьд илүү урт хугацааны туршид нөлөөллийн ажлыг хийж байгаа буюу сүүлийн 8 орчим жил сургалтад хамруулж хамтран ажиллаж байгаа хэмээн дурдсан. Эрэн сурвалжлах буюу гэмт хэрэгтэй холбоотой мэдээ, мэдээлэл бэлддэг сэтгүүлчдийн хувьд олон эх сурвалжаас мэдээлэл авдаг болжээ. Ийнхүү олон талын мэдээллийг хүргэснээр тухайн гэмт хэрэг зөвхөн цагдаа, хууль сахиулах байгууллагуудтай холбоотой бус нийгмийн ажилтан, хүүхэд хамгааллын байгууллагуудтай холбоотой юм байна гэсэн ойлголтыг олон нийтэд өгдөг байна. Түүнчлэн сэтгүүлчид хүний хувийн мэдээлэлд хүндэтгэлтэй ханддаг болсон бөгөөд асуудал, шийдэл рүү анхаардаг болсон төдийгүй редакцын соёл бага багаар бий болж байна гэж чанарын судалгаанд оролцсон төлөөллүүд дурджээ.

Шигтгээ 6. Сэтгүүлчдэд үзүүлсэн нөлөө

Бид нар сэтгүүлчдийг бэлддэг, бид нар сэтгүүлчдэд ямар шаардлага тавьдаг вэ гэхээр нэг ярилцлага авахдаа хамгийн багадаа 4-өөс доошгүй эх сурвалжаас мэдээлэл ав гэдэг. Ингэснээр нийгэмд хэргийн хянан шийдвэрлэх ажиллагаа, нийгэм хамгааллын үйлчилгээ үзүүлэгч талаар хүрэх мэдээлэл цогц болдог. Тэгээд хохирогч би энэ асуудлын тухай заавал цагдаа биш нийгмийн ажилтандаа ч хэлж болох юм байна гэдгийг олж мэддэг. Хүүхдээр гуйлга гуйлгуулаад байвал 108 руу хэлэх юм байна гэсэн мэдээллийг авч чаддаг. Энэ мэт мэдээлэл аль болох олон хүнд очих тусам хүмүүсийн оролцоог нэмэгдүүлж байгаа юм.

Сэтгүүлчдийн гаргаж байгаа мэдээллийг хараад байхаар зарчмын өөрчлөлтүүд маш их гарч байгаа. Өмнө нь гэмт хэрэг гарлаа гэхэд айлын гэр, хүний зураг, хаяг гэх мэтийг гаргаад л энд ийм зүйл болж ээ гээд ямар ч шүүлтүүргүй ханддаг байсан бол тийм мэдээллүүд багасаар асуудал руу, шийдэл рүү илүү анхаардаг мэргэшсэн сэтгүүлч бий болж байгаа. Өмнө нь ингэж сурсан сэтгүүлч цаг хугацааны явцад нэг редакц ахлаад явна. Үүнтэй холбоотой редакцын соёл гэдэг зүйл бий болж байгаа юм. Сэтгүүлчид хүний хувийн мэдээлэлд хүндэтгэлтэй ханддаг болсон.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

4.2.2. Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид

Хохирогчид үзүүлж байгаа хамгийн гол нөлөө бол тэдгээр хүмүүс өөрийгөө гэмт хэргийн хохирогч болсон гэдгээ мэдэх явдал байв. Тодруулбал хохирогч өөрийгөө гэмт хэргийн хохирогч болчихлоо, энэ төрлийн үйл ажиллагаа нь гэмт хэрэг, хууль зөрчсөн үйл ажиллагаа буюу өөрийнх нь эрхэд халдаад байгаа зүйл гэдгийг мэддэггүй байсан Харин үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хохирогчдыг илрүүлэх үйл ажиллагаа эрчимжсэнээр хохирогч гэмт хэргийг хохирогч болсноо мэдэж дараа дараагийн хамгааллын арга хэмжээг авч эхэлжээ.

Шигтгээ 7. Хохирогчид үзүүлсэн нөлөө, гэмт хэргийн хохирогч гэдгээ мэдэж авдаг тухай

Энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчийг илрүүлж авч ирээд та энэ гэмт хэргийг хохирогч болсон байна гэдэг. Гэтэл хохирогчид энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогч болсон гэдгээ мэддэггүй. Ямар гэмт хэрэг, би өөрөө л үйлдсэн шүү дээ гэдэг.

Хохирогч хүүхдүүд хэзээ ч өөрийгөө биеэ үнэлэгч гэж хэлэхгүй, бэлгийн мөлжлөгт өртсөн гэж ч хэлэхгүй. Анхан шатны бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хүүхэд тэрийгээ энгийн үзэгдэл шиг ойлгоод, нөхцөл байдалтай эвлэрчихсэн байдаг.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

Ийнхүү хохирогчийг хамгаалалтад авч үйлчилгээ үзүүлснээр нийгэм, сэтгэл зүйн болон эрүүл мэндийн үйлчилгээнд хамрагдаж хэвийн амьдралд ороход тусалж чадсан. Эрүүл мэндийн хувьд энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчид бэлгийн замын халдварт өвчин болон бусад төрлийн бие мах бодын хохирол авсан байдаг. Бэлгийн замаар дамжих халдварт өвчнийг эмчлүүлснээр энэ төрлийн өвчин цаашаа дамжих эрсдэлээс хамгаалж байна.

Шигтгээ 8. Хохирогчид үзүүлэн нөлөө, эрүүл мэндийн үйлчилгээ авсан тухай

Авч ирсэн хохирогчдын ихэнх нь тэмбүүтэй нэмээд бусад дайвар өвчинтэй байдаг. Хохирогч охид тэмбүүтэйгээ мэддэггүй, авч байгаа хүмүүс нь мөн цаанаа гэр бүлтэй гэх мэтээр бэлгийн замын халдварт өвчин бол замаа алдаж байгаа. Бид нар нэг ч болтугай хүний бэлгийн замаар дамжих өвчнийг илрүүлж эмчилснээрээ өөр олон хүнийг эрсдэлээс хамгаалж байгаа юм.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

Сэтгэл зүйн үйлчилгээний хувьд хохирогчид нөхөн сэргээх үйлчилгээг нийгмийн ажилтан, сэтгэл зүйчдээс гадна, Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төвийн эмч мэргэжилтнүүд үзүүлдэг байна. Ийнхүү сэтгэл зүйн эмчилгээ үйлчилгээ үзүүлснээр хүүхэд гэр бүлдээ эргэн нэгдэх, дахин гэмт хэрэгт өртөхгүй байх, өөр бусдыг гэмт хэрэгт татан оруулахгүй байх үндсийг бий болгосон байна.

Шигтгээ 9. Хохирогчид үзүүлсэн нөлөө, сэтгэл зүйн үйлчилгээ авсан тухай

...сэтгэл зүйн эрүүл мэндийн асуудал маш чухал. Хүн худалдаалахын хохирогч хүүхдүүдэд СЭМҮТ-ийн сэтгэлзүйн оношилгоонд оруулаад 5 хүүхдэд нь одоогоор мартаж үйлчилгээ үзүүлээд, удаан хугацааны эмчилгээнд оруулж байгаа. Нөхцөл байдалтай эвлэрээд байх л ёстой зүйл юм шиг хүлээж авдаг болчихсон байдлыг нь залруулаад хэлж тайлбарлаад үйлчилгээ үзүүлээд ирэхээр эргээд хүүхэд энэ нь байж болох нөхцөл байдал биш гэдэг ээ ойлгоод, гэр бүлдээ эргэн нэгдэх гэх мэтээр энэ үйлчилгээ үр дүн гэрдэг.

Цагдаагийн байгууллагатай хамтран ийм төрлийн гэмт хэргийн хохирогч хүүхдүүдэд үйлчилгээ үзүүлснээр дараа дараагийн хүүхдүүдэд нэг нэгнийгээ даган дуурайхгүй байх, уруу татахгүй байх, нэгнийгээ буруу зам руу оруулахгүй байхад нөлөөлж байгаа гэж үзэж байгаа.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

Түүнчлэн энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчдын гэр бүлийн асуудал хамгийн чухал байдаг бөгөөд нэг хохирогчид үр дүнтэй үйлчилгээ үзүүлэхийн тулд ар гэрт нь анхаарч мөн ижил үйлчилгээ үзүүлжээ. Энэ нь эргээд тухайн гэр бүлийн эрүүл харилцааг бий болгох, гэр бүлийн гишүүдийг бусад эрсдэлт нөхцөл байдлаас хамгаалах нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

Шигтгээ 10. Хохирогчийн гэр бүлд үзүүлсэн нөлөө

...хүүхдээр дамжуулаад дараа дараагийн гэр бүлийн асуудлаас урьдчилан сэргийлж, хамгаалж байгаа гэж харж байна.

Ар гэрийн нөхцөл байдал хүнд байвал ар гэрт нь давхар үйлчилгээ үзүүлээд явдаг.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

4.2.3. Олон нийт

Олон нийтэд чиглэсэн ажлын хүрээнд иргэд энэ төрлийн гэмт хэргийн талаар мэдээлэх үүргээ мэддэг болсон нь хамгийн эерэг үр нөлөө байв. Иргэд, олон нийт мэдээлэх үүргээ мэддэг болсноор энэ төрлийн гэмт хэргийн илрүүлэх болон холбогдох утсанд ирэх дуудлагын тоо нэмэгдэж байна хэмээн мэргэжилтнүүд үзэж байна.

Шигтгээ 11. Олон нийтэд үзүүлсэн нөлөө, мэдээлэх үүргээ ухамсарласан тухай

Урьд нь хүмүүс хүчирхийллийг мэдсэн ч мэдээгүй юм шиг өнгөрдөг, хэн нэгэнд ч юм уу, холбогдох байгууллагад мэдээлэх ёстойгоо мэддэггүй байсан. Сүүлийн жилүүдэд цахим орчин дахь мэдээллийн урсгал эрс идэвхтэй болж, ЦЕГ-аас иргэдэд энэ төрлийн мэдээллийг мэдээлэх ёстой шүү гэдгийг нь илүү таниулж, сурталчилж мэдээлэх болсон тул иргэд мэдээлэх үүргээ ухамсарладаг болсон. Үүнтэй холбоотой хүмүүс мэдээлэх ёстой гэдгээ ойлгодог болсон.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

Хөдөлмөрийн мөлжлөгтэй холбоотой нөлөөллийн ажлуудыг хийж, энэ чиглэлийн асуудалд анхаарах болсонтой холбоотой хүмүүсийн уламжлалт хандлага өөрчлөгдөж эхэлжээ. Ийнхүү иргэд хүүхдийн хөдөлмөр мөлжлөгтэй холбоотой асуудлууд дээр анхаарч дуу хоолойгоо нэгтгэдэг болсон байна. Жишээ нь хүүхдээр хурдан морь унуулах асуудал дээр анхаарах болсон бөгөөд хөдөлмөрийн тухай хууль дээр нэмэлт заалтууд орж, холбогдох стандарт дүрэм журам батлагджээ.

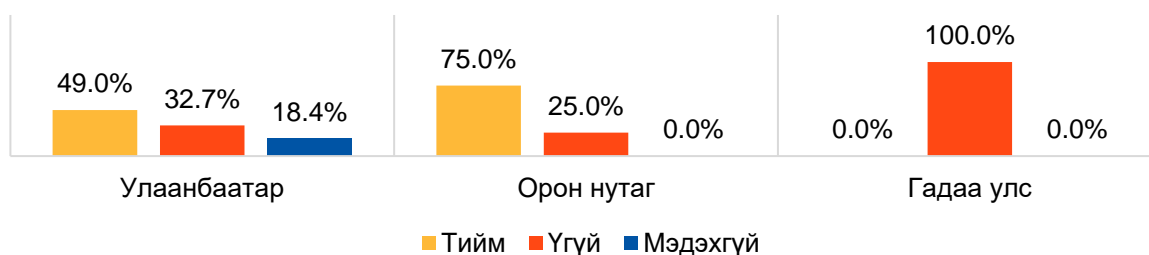
Шигтгээ 12. Олон нийтэд үзүүлсэн нөлөө, уламжлалт хандлага өөрчлөгдөж байгаа тухай

Олон нийтийн хувьд уламжлалт хандлагаар зөв мэт хардаг байсан зүйлс болох хүний эрхийн зөрчил, хөдөлмөрийн мөлжлөгийн асуудлуудыг нийгмээрээ анзаарч хардаг болсон. Тодруулбал, хамаатан айлдаа амралтаараа хүүхэд харах, хөдөө айлд очиж мал маллах, хүүхэд хурдан морь унах гэх мэт хүүхдийн хөдөлмөрийн мөлждөг байсан уламжлалт хандлагуудыг зөрчил гэж хардаг болсон.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

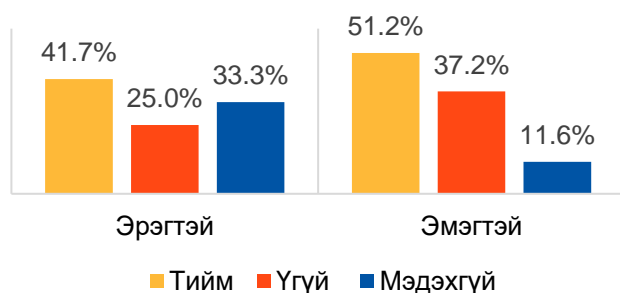
Судалгаанд хамрагдсан нийт иргэдийн 50.0 хувь нь хүн худалдаалах гэмт хэргээс хэрхэн урьдчилан сэргийлэх талаар ямар нэг мэдээлэл сонсож байсан байна. Улаанбаатар хотоос судалгаанд хамрагдсан иргэдийн 49.0 хувь нь энэ төрлийн гэмт хэргээс хэрхэн урьдчилан сэргийлэх талаар ямар нэг мэдээлэл сонсож байсан бол орон нутагт амьдардаг иргэдийн 75 хувь нь ямар нэг мэдээлэл сонсож байжээ. Харин судалгаанд хамрагдсан гадаад улсад амьдардаг иргэд энэ төрлийн гэмт хэргээс хэрхэн урьдчилан сэргийлэх талаар ямар нэг мэдээлэл сонсож, уншиж байгаагүй байна. Мөн судалгаанд хамрагдсан иргэдийн ихэнх нь Улаанбаатар хотод амьдардаг иргэд байсныг харгалзан үзэх хэрэгтэй.

График 11. Хүн худалдаалах гэмт хэргээс хэрхэн урьдчилан сэргийлэх талаар сонсож байсан эсэхийг амьдарч буй байршилтай харьцуулсан байдал

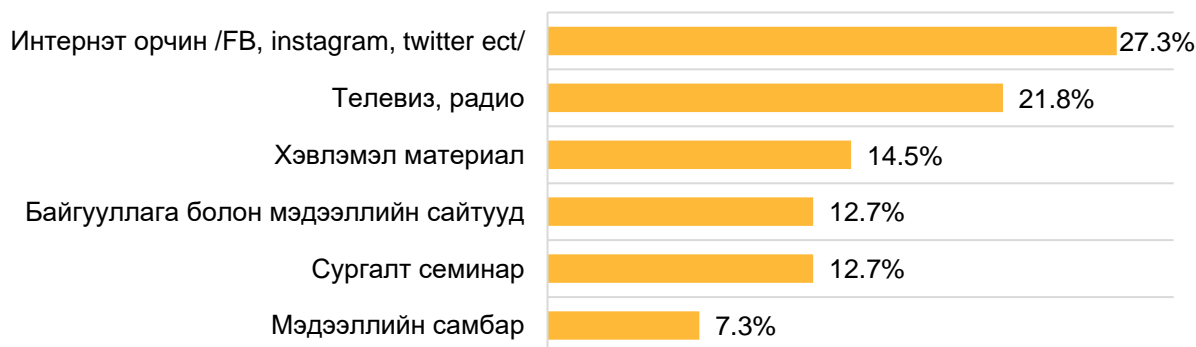
Судалгаанд хамрагдсан эрэгтэй хүмүүсийн 41.7 хувь нь, эмэгтэйчүүдийн 51.2 хувь нь хүн худалдаалах гэмт хэргээс хэрхэн урьдчилан сэргийлэх талаар ямар нэг мэдээлэл сонсож байсан байна. Мөн 3 эрэгтэй тутмын 1 нь мэдэхгүй гэж хариулжээ.

График 12. Хүн худалдаалах гэмт хэргээс хэрхэн урьдчилан сэргийлэх талаар ямар нэг мэдээлэл сонсож, уншиж байсан эсэхийг хүйсээр харьцуулсан байдал

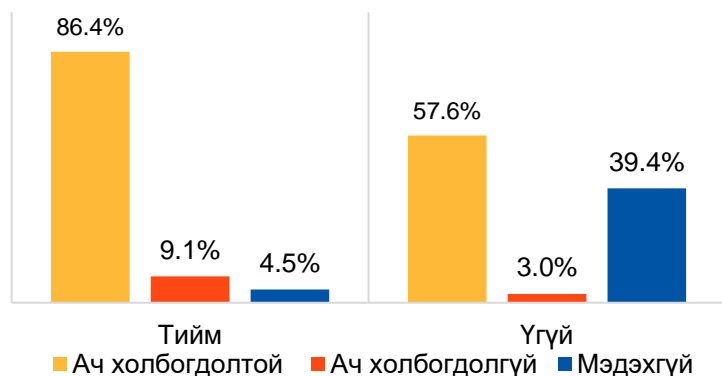
Судалгаанд хамрагдсан хүн худалдаалах гэмт хэргээс хэрхэн урьдчилан сэргийлэх талаар ямар нэг мэдээлэл сонсож, уншиж байсан иргэдийн 27.3 хувь нь интернэт орчин ашиглаж мэдээлэл авсан байна. Тэдний 21.8 хувь нь телевиз, радиогоос мэдээлэл авсан бол 14.5 хувь нь хэвлэмэл материал болох брошур, ном, сонин, сэтгүүлээс уншжээ.

График 13. Мэдээллийн эх сурвалж, давхардсан тоогоор

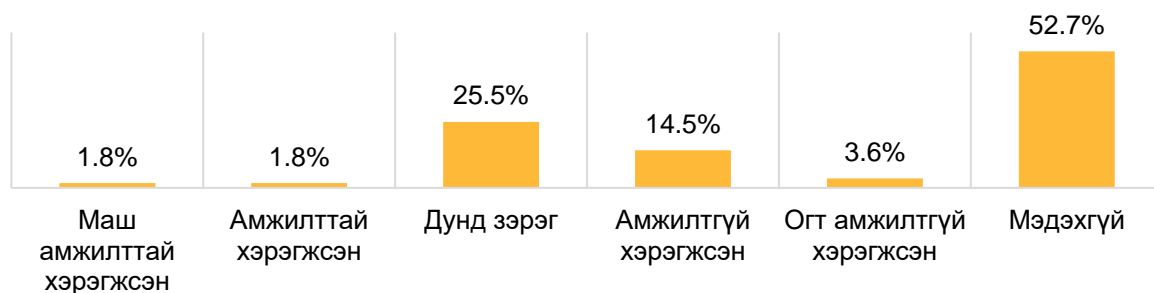
Судалгаанд хамрагдсан иргэдийн 66.0 хувь нь “Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр”-ийг ач холбогдолтой гэж үзэж байна. Тэднийг хөтөлбөрийн талаар сонсож байсан эсэхтэй харьцуулбал тус хөтөлбөрийн талаар сонсож байсан иргэд хөтөлбөрийг илүү ач холбогдолтой гэж үзэж байна. Тодруулбал хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн сонсож байсан иргэдийн 86.4 хувь нь тус хөтөлбөрийн ач холбогдолтой гэж үзэж байгаа бол сонсож байгаагүй иргэдийн 57.6 хувь нь тус хөтөлбөрийн ач холбогдолтой гэж үзэж байна.

График 14. Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үндэсний хөтөлбөрийн талаар сонсож байсан эсэхийг ач холбогдолтой харьцуулсан байдал

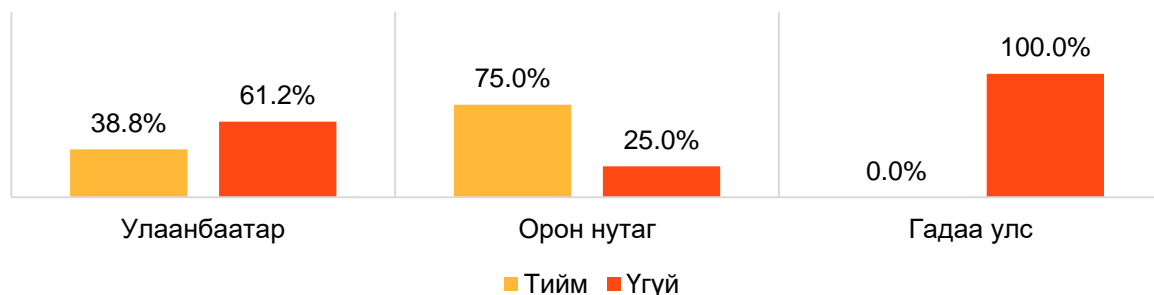
Судалгаанд хамрагдсан иргэдийн 50 гаруй хувь нь хөтөлбөр хэр амжилттай хэрэгжсэн талаар мэдэхгүй байна гэж хариулжээ. Тэдний 30 орчим хувь нь хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжсэн гэж үзэж байна.

График 15. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хэр амжилттай хэрэгжсэн гэж бодож байгаа тухай

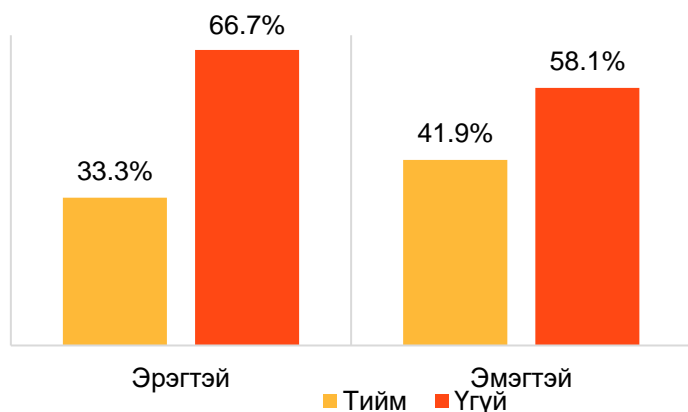
Улаанбаатар хотод амьдардаг судалгаанд хамрагдсан иргэдийн 38.8 хувь нь хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн талаар сонсож байсан байна. Харин орон нутагт амьдардаг иргэдийн 75 хувь нь хөтөлбөрийн талаар сонсож байсан гэж хариулжээ, гадаад улсад амьдардаг иргэд тус хөтөлбөрийн талаар огт сонсож байгаагүй байна.

График 6. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн талаар сонсож байсан эсэх, амьдардаг байршил

Судалгаанд хамрагдсан 3 эрэгтэй тутмын 1 нь хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн талаар сонсож байжээ. Харин эмэгтэйчүүдийн 41.9 хувь нь тус хөтөлбөрийн талаар сонсож байсан байна.

График 7. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн талаар сонсож байсан эсэх, хүйсээр

4.2.4. Гэмт этгээдүүд

Гэмт хэрэгтнүүдийн хувьд хөтөлбөр хэрэгжиж хүн худалдаалах гэмт хэрэгт онцгойлон анхаарах болсноор илрэх гэмт хэргийн тоо нэмэгдэж, бүлэглэн гэмт хэрэгт үйлдэж байсан этгээдүүдийг барьж тохирох ялаар шийтгэсэн байна.

Мөн эрүүгийн гэмт хэрэгтнүүдийг хорих ангид байх хугацаанд соён гэгээрүүлэх, хувь хүний хөгжилд чиглэсэн сургалтыг ордог төдийгүй хорих ангид байх хугацаандаа МСҮТ –д өөрийн хүссэн мэргэжлийн боловсролыг эзэмшиж, ажилд зуучлуулах боломжтой байдаг байна.

Шигтгээ 13. Гэмт этгээдэд үзүүлсэн нөлөө, мэргэжил эзэмшиж болох тухай

2018 онд ажлаа эрчимжүүлээд 9 бүлгийн 26 этгээдийг тогтоох ажлыг дүүрэг орон нутгаас албан хаагчид авч ирж ажиллуулаад олон хэрэг илрүүлж шүүхээр шийдүүлж хэрэгтнүүдэд 3-25 жилийн ял шийтгүүлсэн.

Сургалтын хувьд заавал суух ёстой болон заавал суух шаардлагагүй буюу сайн дурын гэсэн ангилалтай байдаг. Заавал суух ёстой сургалт нөлөөллийн ажилд бүх нийтээрээ суудаг...манайх дэргэдээ МСҮТ -тэй. Жил бүр тухайн төвд суралцах хүмүүсийг бүртгэдэг. Ял эдэлж байгаа этгээд өөрийн хүссэн мэргэжлээр сурах боломжтой байдаг бөгөөд тухайн мэргэжлээрээ суралцсан хүмүүст чадамжийг гэрчилгээ өгдөг, ялаас чөлөөлөгдөхөд нь ГБХЗХГ -аас ажилд жуучилж өгдөг.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

4.4. Бодлогын хэрэгжилтийн явцад бий болсон хууль, эрх зүйн шинэчлэл

Тус хөтөлбөр хэрэгжих хугацаанд хэд хэдэн хууль эрх зүйн өөрчлөлт шинэчлэл болсон байна. Тодруулбал:

- Эрүүгийн хуулийн 16 дугаар зүйлд хүүхдийн эсрэг үйлдэгдсэн гэмт хэрэгт оноох ял шийтгэлийг тусгайлан заасан
- Хөдөлмөрийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт орсон
- Үндэсний морин уралдааны морь унаач хүүхдийн хамгаалалтын хувцас, морины хэрэгсэлд тавих шаардлага: MNS 6264:2018
- Эрүүгийн хуулийн 12.6 гэсэн шинэ зүйл заалтыг нэмэлтээр оруулж 2020 оны 1 –р сараас мөрдөгдөж эхэлсэн.

4.5. Үйл ажиллагаа явуулж байгаа байгууллагын тогтолцоонд үзүүлсэн нөлөө

4.5.1. Төрийн удирдлагын үйл ажиллагаа, бүтцэд үзүүлсэн нөлөө

Байгууллагуудын бүтэц, үйл ажиллагааны хувьд дараах өөрчлөлтийг бий болгожээ. Цагдаагийн ерөнхий газрын Эрүүгийн цагдаагийн албаны Зохион байгуулалттай гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтсийн Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтийн үйл ажиллагааг өргөсгөж 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй болгосон. Ийнхүү хүний нөөцийн бүтэц өөрчлөгдсөнөөр илрүүлэх гэмт хэргийн тоо нэмэгдсэн гэж үзэж байна.

Мөн тухайн хэлтэст 2018 онд нийслэл, дүүргийн цагдаагийн газраас нэмэлт хүч төвлөрүүлэн хүн худалдаалах гэмт хэргийн 9 бүлгийн 26 хэргийг илрүүлж, тохирох ялаар шийтгүүлсэн байна. Энэ нь цаашид хохирох магадлалтай байсан иргэдийн хамгаалж, хохирсон байсан иргэдийг нөхөн сэргээж хэвийн амьдралдаа эргэн ороход томоохон нөлөө үзүүлсэн төдийгүй гадаад улсууд, олон улсын тусламжтай дараа дараагийн төслийг хэрэгжүүлж, санхүүжилтийг татах боломжийг бий болгожээ.

Шигтгээ 14. Байгууллагын бүтцэд үзүүлсэн нөлөө

2018 онд ажлаа эрчимжүүлээд 9 бүлгийн 26 этгээдийг тогтоох ажлыг дүүрэг орон нутгаас албан хаагчид авч ирж ажиллуулаад олон хэрэг илрүүлж шүүхээр шийдүүлсэн. Үүний үр дүнд манайх саарал жагсаалтаасаа гэрч нэг шатаар ахисан үр дүнг үзүүлсэн. Ингэснээр дараа дараагийн хөрөнгө оруулалтыг татах ажлууд боломжтой болсон. Одоо хэрэгжиж эхэлж байгаа хүүхэд хамгааллын түншлэлийн компакт төсөл энэ үйл ажиллагааны үр дүнд хэрэгжиж байгаа нэг томоохон ажил юм. Энэ төслийн хүрээнд “Хүүхдийн эсрэг болон хүүхдээс үйлдсэн гэмт хэрэг мөрдөх хэлтэс” гэж мөрдөн байцаах албад байгуулагдсан. Мөн дүүрэг орон нутгийн цагдаагийн алба нэгжүүдэд хоёр хоёр албан хаагч нэмэгдэж ажиллаж байна. Нийтдээ улсын хэмжээнд 110 албан хаагч нэмэгдсэн байгаа.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

Тус хөтөлбөр хэрэгжсэнээр төрийн байгууллагууд болон бусад холбогдох олон улсын, төрийн бус байгууллагуудын хамтын ажиллагааг илүү өргөжүүлсэн чаджээ. Тодруулбал хөтөлбөр хэрэгжиж эхэлсэнтэй зэрэгцэн Хүн худалдаалахтай тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх дэд зөвлөл байгуулагдсан бөгөөд тухайн дэд зөвлөл тогтмол хурал уулзалт зохион байгуулснаар өөр хоорондоо илүү сайн танилцаж, салбарын асуудлаа хэлэлцэх, нэгдмэл байр суурьтай болж чадсан байна. Ийнхүү нэгдмэл байр суурьтай болох нь хүн худалдаалах гэмт хэргийн эсрэг нэгдсэн үйл ажиллагааг төлөвлөн, зохион байгуулалттай ажиллах суурь болох юм. Түүнчлэн байгууллагууд хуулиар хүлээсэн чиг үүртээ илүүтэй ухамсарлаж, биесээсээ суралцаж, жишээ авч ажиллаж байна.

Шигтгээ 15. Байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд үзүүлсэн нөлөө

Төрийн болон төрийн бус байгууллагууд дэд зөвлөл болоод хамтран ажилласнаараа бүх зүйлийг нэг цонхоор харж чаддаг болсон.

Салбар дундын хамтын ажиллагаа өргөжиж байгаа. НЭМҮТ, ЦЕГ, Мэргэжлийн хяналт зэрэг байгууллагуудтай энэ чиглэлээр хамтран ажиллах ажиллагаа эрчимжиж байна.

Олон байгууллагатай хамтран ажиллах шаардлага бий болдог манай байгууллагын хувьд Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн ажлын алба, Гадаад харилцааны яам, Гадаадын иргэн, харьяатын газар, ЦЕГ зэрэгтэй нягт хамтран ажилладаг. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны чиг үүрэг, оролцоо сүүлийн жилүүдэд нэмэгдэж байгаа.

Хөтөлбөр байснаараа хуулиар хүлээсэн чиг үүргээ байгууллагууд ухамсарладаг юм байна лээ. Хөтөлбөрийн тайлан гаргадаг болохоор үйл ажиллагааныхаа төлөвлөгөөнд хөтөлбөрийн хүрээнд хүлээсэн чиг үүргээсээ оруулаад биелүүлээд явдаг юм. Мөн байгууллагууд хоорондоо холбогдож, биесээсээ санаа авч ажиллаж болдог юм байна гэдгийг ойлгож байна.

Хүн худалдаалахтай тэмцэх нь хэн нэг хүн эсвэл байгууллага ажиллах биш бүгдээрээ ажиллах хэрэгтэй гэдгээ ойлгох цогц мэдээлэлтэй болж байна.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

4.6. Үр нөлөөний үнэлгээний үр дүн

Өмнөх бүлгүүдэд үр нөлөөний үнэлгээг хэрхэн хийсэн, ямар үр нөлөө бий болсон талаар дэлгэрэнгүй дурдсан билээ. Дараах хүснэгтэд үндэсний хөтөлбөрийн бий болгосон үр нөлөөг хураангуйлан харууллаа.

Хүснэгт 12. Үр нөлөөний үнэлгээний үр дүн

№	Үр нөлөөний ангилал	Гол үр дүн
1	Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр эдийн засгийн хөгжил, захиргааны үйл ажиллагаанд үзүүлсэн нөлөөлөл	<ul style="list-style-type: none"> - Байгууллагын албан хаагчид /төрийн, иргэний нийгмийн байгууллага, хувийн байгууллага/ - Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид - Иргэд, олон нийт - Хүн худалдаалах гэмт хэрэг үйлдэж буй этгээдүүд <p>- Хэрэв хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр хэрэгжээгүй байсан бол энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчдын тоо жилд дунджаар 53 хувиар өсөх хандлагатай байсан гэж таамагласан. Ийнхүү өссөн бол 2020 онд хохирогчийн тоо 100, 2021 онд хохирогчийн тоо 153 болж тэдгээрт үзүүлэх нөхөн сэргээх үйлчилгээний зардал 2021 онд дунджаар 320 сая төгрөг болох байсан байна.</p> <p>- Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлж, мэргэжлийн сургалтад хамруулснаар тухайн хүн, түүний гэр бүлийн орлого нэмэгдэхэд нөлөөлжээ. Цаашлаад ажлын байр нэмэгдэх, өөр бусдыг ажлын байраар хангах боломжийг бий болгодог тухай чанарын судалгаанд хамрагдсан байгууллагын төлөөллүүд дурдсан юм.</p>
2	Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн нийгмийн хөгжилд үзүүлсэн нөлөөлөл	<ul style="list-style-type: none"> - Ажилтан албан хаагчид сургалт, мэдээллийн ажилд оролцсоноор хүн худалдаалах гэмт хэрэг нь зөвхөн бэлгийн мөлжлөг биш бусад гэмт хэргүүдийг багтаасан өргөн ойлголт гэдгийг мэдэж авдаг байна. Ийнхүү хохирогчийг илрүүлэх ажил илүү үр дүнтэй явагдах болсон хэмээн үзэж байна. - Түүнчлэн төрийн байгууллагын албан хаагчдад мэдлэг, мэдээлэл өгснөөр хохирогч төвтэй хандлага төлөвших суурь болсон байна - Хөтөлбөрийн хэрэгжих хугацаанд холбогдох байгууллагын удирдлагууд нэг баг болж ажилласан бөгөөд ийнхүү хамтран ажиллаж төлөвлөх үйл ажиллагаанд орсноороо хүн худалдаалахтай тэмцэх нь зөвхөн цагдаагийн эсвэл хууль хүчний аль нэг байгууллагын үүрэг бус төрийн болон төрийн бус, олон улсын гэм мэт олон байгууллагын оролцоо, хамтын ажиллагаа чухал гэдгийг илүүтэй ойлгодог болсон. - Энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй ямар нэг байдлаар холбогдох боломжтой үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллагуудын албан хаагчдад нөлөөллийн ажлыг хийснээр хохирогчийн нийгэм, сэтгэл зүйн байдлыг илүүтэй ойлгож, хохирлын барагдуулах, сэтгэл зүйн гэмтлийг нь нэмэхгүй байх гэх мэт зүйлс дээр анхаарч мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэх чадвар нэмэгджээ. - Сэтгүүлчид хүний хувийн мэдээлэлд хүндэтгэлтэй ханддаг болсон бөгөөд асуудал, шийдэл рүү анхаардаг болсон төдийгүй редакцын соёл бага багаар бий болж байна гэж чанарын судалгаанд оролцсон төлөөллүүд дурджээ. - Хохирогчдыг илрүүлэх үйл ажиллагаа эрчимжсэнээр хохирогч гэмт хэргийг хохирогч болсноо мэдэж дараа дараагийн хамгааллын арга хэмжээг авч эхэлжээ.

		<ul style="list-style-type: none"> - Бэлгийн замаар дамжих халдварт өвчнийг эмчлүүлснээр энэ төрлийн өвчин цаашаа дамжих эрсдэлээс хамгаалж байна. - Сэтгэл зүйн эмчилгээ үйлчилгээ үзүүлснээр хүүхэд гэр бүлдээ эргэн нэгдэх, гэмт хэрэг рүү дахин орохгүй байх, өөр бусдыг гэмт хэрэгт татан оруулахгүй байх үндсийг бий болгосон байна. - Нэг хохирогчид үр дүнтэй үйлчилгээ үзүүлэхийн тулд ар гэрт нь анхаарч мөн ижил үйлчилгээ үзүүлжээ. Энэ нь эргээд тухайн гэх бүлийн эрүүл харилцааг бий болгох, гэр бүлийн гишүүдийг бусад эрсдэлт нөхцөл байдлаас хамгаалах нөхцөлийг бүрдүүлж байна. - Олон нийтэд чиглэсэн ажлын хүрээнд иргэд энэ төрлийн гэмт хэргийн талаар мэдээлэх үүргээ мэддэг болсон нь хамгийн эерэг үр нөлөө байв. - Иргэд хүүхдийн хөдөлмөр мөлжлөгтэй холбоотой асуудлууд дээр анхаарч дуу хоолойгоо нэгтгэдэг болсон байна. - Эрүүгийн гэмт хэрэгтнүүдийг хорих ангид байх хугацаанд соён гэгээрүүлэх, хувь хүний хөгжилд чиглэсэн сургалтыг ордог төдийгүй хорих ангид байх хугацаандаа МСҮТ –д өөрийн хүссэн мэргэжлийн боловсролыг эзэмшиж, ажилд зуучлуулах боломжтой байдаг байна.
3	Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр дагаж мөрдөж байгаа хууль тогтоомж болон эрх зүйн тогтолцоонд үзүүлсэн нөлөө	<ul style="list-style-type: none"> - Тус хөтөлбөр хэрэгжих хугацаанд хэд хэдэн хууль эрх зүйн өөрчлөлт шинэчлэл болсон байна. Тодруулбал: - Эрүүгийн хуулийн 16 дугаар зүйлд хүүхдийн эсрэг үйлдэгдсэн гэмт хэрэгт оноох ял шийтгэлийг тусгайлан заасан - Хөдөлмөрийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт орсон - Үндэсний морин уралдааны морь унаач хүүхдийн хамгаалалтын хувцас, морины хэрэгсэлд тавих шаардлага: MNS 6264:2018 - Эрүүгийн хуулийн 12.6 гэсэн шинэ зүйл заалтыг нэмэлтээр оруулж 2020 оны 1 –р сараас мөрдөгдөж эхэлсэн.
4	Хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр одоогийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа байгууллагын (институцийн) тогтолцоонд үзүүлсэн нөлөө	<ul style="list-style-type: none"> - Байгууллагуудын бүтэц, үйл ажиллагааны хувьд: Цагдаагийн ерөнхий газрын Эрүүгийн цагдаагийн албаны Зохион байгуулалттай гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтсийн Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтийн үйл ажиллагааг өргөсгөж 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй болгосон. Ийнхүү хүний нөөцийн бүтэц өөрчлөгдсөнөөр илрүүлэх гэмт хэргийн тоо нэмэгдсэн гэж үзэж байна. Мөн тус хэлтэст 2018 онд нийслэл, дүүргийн цагдаагийн газраас нэмэлт хүч төвлөрүүлэн хүн худалдаалах гэмт хэргийн 9 бүлгийн 26 хэргийг илрүүлж, тохирох ялаар шийтгүүлсэн байна. Энэ нь цаашид хохирох магадлалтай байсан иргэдийн хамгаалж, хохирсон байсан иргэдийг нөхөн сэргээж хэвийн амьдралдаа эргэн ороход томоохон нөлөө үзүүлсэн төдийгүй гадаад улсууд, олон улсын тусламжтай дараа дараагийн төслийг хэрэгжүүлж, санхүүжилтийг татах боломжийг бий болгожээ. - Дэд зөвлөл тогтмол хурал уулзалт зохион байгуулснаар өөр хоорондоо илүү сайн танилцаж, салбарын асуудлаа хэлэлцэх, нэгдмэл байр суурьтай болж чадсан байна. Ийнхүү нэгдмэл байр суурьтай болох нь хүн худалдаалах гэмт хэргийн эсрэг нэгдсэн үйл ажиллагааг төлөвлөн, зохион байгуулалттай ажиллах суурь болох юм. Түүнчлэн байгууллагууд хуулиар хүлээсэн үүртэй илүүтэй ухамсарлаж, биесээсээ суралцаж, жишээ авч ажиллаж байна.

4.7. Салбарын тулгамдаж буй асуудал буюу цаашид анхаарах зүйлс

Эрүүгийн хуулийн зарим зүйл заалтууд ойлгомжгүй байдал үүсгэдэг байна. Энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэхэд хууль эрх зүйн хувьд боловсронгуй байх нь нэн тэргүүний шаардлага бөгөөд хууль эрх зүйн хувьд тодорхой бус байх нь хүн худалдаалах гэмт хэргийг үйлдэж буй талд маш том давуу байдлыг бий болгож гэмт хэргийн шийдвэрлэх байдлыг илүү төвөгтэй болох, ял завших боломжийг бий болгодог хэмээн байгууллагуудын төлөөллүүд үзэж байна.

Шигтгээ 16. Судалгаанд оролцогчдын сэтгэгдэл

Шүүх дээр 13.1 байна гэхээр бэлгийн мөлжлөг байна аа гээд алх тогшоод байгаа юм. Тэгэхээр бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалах гэсэн 2 төрлийн гэмт хэргийн ялгаа заагийг хууль эрх зүйн хүрээндээ гаргах хэрэгтэй.

Нэр томъёо ойлголтын зөрүүг гаргах. Жишээ нь албадаг хөдөлмөр, боолчлолыг олон улсын хэмжээнд хэрхэн хардаг юм. Эдгээр нь яавал хүн худалдаалах болох юм, түүнчлэн оноох ял нь адил байх юм уу, өөр байх юм уу гэдгийн маш тодорхой болгох хэрэгтэй.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

Энэ төрлийн гэмт хэргийг үйлдэх арга улам нарийсаж байгаа тул ажиллах чиг үүрэг бүхий албан хаагчдыг үргэлж сургаж, чадваржуулах, тэдний тогтвортой ажиллах байдлыг хангахад анхаарах хэрэгтэй байна. Мөн албан мөрдөгчдийн илрүүлсэн тооноос хэргийн тоо шууд хамаарах тул ажилтан, албан хаагчийн тоон дээр анхаарах хэрэгтэйг холбогдох байгууллагын төлөөллүүд илэрхийлж байна.

Шигтгээ 17. Судалгаанд оролцогчдын сэтгэгдэл

Хөтөлбөрийн хугацаанд нийт 5 удаа гадагшаа сургалтад хамрагдсан. Гэхдээ одоо тэр албан хаагчид байхгүй. Манайд хамгийн удаан ажиллаж байгаа албан хаагч 2019 онд орж ирсэн хүн л байна. Бусад албан хаагчдын ажлын байр өөрчлөгдсөн. Албан хаагчдыг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах хэрэгцээ шаардлага байгаа ч албан хаагчдын хүчлэх боломжгүй болохоор хэцүү байдаг. Ажлын ачаалал ихтэй, ар гэртээ цаг зарцуулж чаддаггүй болохоор гэр бүлийн асуудал их гардаг. Бид нарт амралтын өдөр гэж байдаггүй.

Хөтөлбөрийн хүрээнд мөн орон тоо нэмэгдсэн. Өмнө нь нэг, хоёр хүнтэй байсан. Одоо бол 5 албан хаагчтай болсон. Бодлогын бичиг баримтаа харах юм бол маш өргөн хүрээнд ажиллахаар байдаг ч хүний нөөцийн бололцоо маш хангалтгүй байна.

Гэмт этгээдүүд нарийн зохион байгуулалтад орчихсон, цахим орчны ашиглаж илүү нарын зохион байгуулагдаж байгаа болохоор тэдэнтэй ажилладаг мэргэжлийн албан хаагчийг бэлдэх хэрэгцээ байгаа гэсэн үг. Цахим гэмт хэрэгтэй тэмцэх тасаг гэж байдаг ч тэдний чиг үүрэг нь өөр байдаг болохоор ийшээ ороод байдаггүй. Цахимаар үйлдэгдэж байгаа хүн худалдаалах гэмт хэрэг дээр ажиллах хүмүүсийг чадавхжуулах хэрэгтэй

Чанарын судалгаанд оролцогчийн ярианаас

Энэ төрлийн гэмт хэргийн хэрэг шийдвэрлэх үйл ажиллагаа нь урт хугацаанд үргэлжилдэг. Тиймээс энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогч дундаасаа шантрах, гомдлоо буцаах болон олон удаа мэдүүлэг өгөх гэх мэт асуудлаас болж сэтгэл зүйн үйлчилгээ үр

дүнгүй болох, сэтгэл зүйн гэмтэл сэдэрэх гэх мэт асуудал үүсдэг байна. Иймд холбогдох байгууллагууд хохирогчийн сэтгэл зүй, нийгмийн байдлыг сайтар харгалзан анхаарч ажиллах хэрэгтэй.

Шигтгээ 18. Судалгаанд оролцогчдын сэтгэгдэл

Бодит байдал дээр сайн өмгөөлөгчтэй тал нь ялдаг тул хохирогчийг мэргэшсэн өмгөөлөгчөөр хамгаалуулах хэрэгтэй. Дийлэнх тохиолдолд хохирогчийн эн тэргүүний асуудал нь мөнгөний асуудал байдаг тул мөнгөөр тохиролцох, шүүхээр асуудлаа шийдвэрлүүлж байх үедээ шантрах тохиолдол гардаг үүнээс шалтгаалж энэ төрлийн гэмт хэргийн илрүүлэлт болоод шийдвэрлэлт буурах эрсдэлтэй байдаг.

Хохирогчтой илүү сайн тулж ажиллах хэрэгтэй. Энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчид дахин дахин яриа өгөх болон гомдлоо буцаах асуудал байдаг юм шиг байна лээ, үүнээс болоод гэмт этгээд ялаас мултрах ял завших асуудал гардаг байж магадгүй. Тиймээс хохирогчтой маш сайн ажиллах хэрэгтэй.

Чанарын судалгаанд оролцогчийн ярианаас

Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчдод хамгаалах байрны хэрэгцээ шаардлага хамгийн их байдаг байна. Учир нь энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчдын бусад төрлийн гэмт хэрэг, хүчирхийллийн хохирогч нартай нэг газар байрлуулж мэдүүлэх авах, хамгаалалтад байлгах нь олон эрсдэлийг бий болгодог байна. Жишээ нь хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч бусдыг уруу татах болон энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогч харьцангуй цөөн байх хандлагатай байдаг тул мэдээллийн нууц байдал алдагдах гэх мэт асуудал үүсэх өндөр эрсдэлтэй байдаг байна.

Шигтгээ 19. Судалгаанд оролцогчдын сэтгэгдэл

Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчоос мэдүүлэг байцаалт авахад зайлшгүй түр хамгаалах байранд хамгаалах шаардлагатай боловч бусад төрлийн гэмт хэргийн хохирогчтой хамт байлгах явдал нь хэрэг хянан шийдвэрлэх явц нь удаан хугацаанд үргэлжлэх нийгмийн үйлчилгээ авч чадахгүй, бусад хүүхдүүдэд нөлөөлөх гэх мэт эрсдэлүүд үүсдэг.

Хамгаалах байрын хүрэлцээ муу байдаг. Ихэвчлэн манайх “Хүйсийн тэгш эрхийн төв” ТББ-д өгдөг. 108-д өгдөг ч тэнд бүх хэргийн хохирогч хүүхдүүдийг нэг газар байрлуулдаг болохоор тухайн хүүхдүүдийн дунд том нь багыгаа асрах, шөнө унтаж чадахгүй байх, ядрах гэх мэт асуудал үүсдэг юм шиг байна лээ. Мөн эндээс очиж байгаа хүүхдүүд тэнд байгаа хүүхдүүдээс хүрээгээ тэлэх, эсвэл тэнд байгаа хүүхдүүд нь эндээс очиж байгаа хүүхдүүдийг ялгаварлан гадуурхах, дээрэлхэх биеэ үнэлэгч гэсэн байр сууринаас хандах гэх мэт хүний эрхийн зөрчлүүд үүсэх эрсдэл өндөр байдаг. Цагдаагийн ерөнхий газарт түр хамгаалах байр байгаа ч 108-тай адилхан байдаг. Тийм болохоор хүн худалдаалахын хохирогчийг хамгаалах, хэргээ шийдвэрлэхийн тулд өөр газрууд руу аваачихыг боддоггүй.

Чанарын судалгаанд оролцогчдын ярианаас

Гадаад улсуудтай хамтын ажиллагаагаа тэлэх хэрэгцээ байсаар байна. Монгол Улсын иргэд визгүй зорчих боломжтой улсуудад очиж хөдөлмөрийн мөлжлөгт өртөх эрсдэл өндөр байдаг байна.

Шигтгээ 20. Судалгаанд оролцогчдын сэтгэгдэл

Монгол Улс 10-аад улстай энэ төрлийн гэмт хэргээс сэргийлэх харилцан туслалцах гэрээ байгуулсан байдаг. Энэ гэрээг илүү өргөжүүлэх шаардлагатай. Жишээ нь Турк руу визгүй гардаг нь энгийн иргэдэд давуу тал мэт боловч гэмт хэрэгтнүүдэд мөн илүү давуу талыг бий болгодог. Турк Улсад амралтгүй, хүнд нөхцөлд олон цагаар бичиг баримтыг нь хурааж аваад цалингүй ажиллуулах гэх мэтээр хохирогч болоод ажиллахаа больё гээд больж чадахгүй эрхээ хязгаарлуулчхаад зугтаагаад ирсэн залуучууд байдаг ч Монголд ирээд хөдөлмөрийн мөлжлөгт өртчихлөө гээд цагдаад хандахаасаа илүү "нэгэнт болоод өнгөрсөн юм чинь" гээд хаях тохиолдол их байдаг.

Чанарын судалгаанд оролцогчийн ярианаас

Хамтран ажилладаг байгууллагуудын хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой асуудлыг хариуцаж ажилладаг ажилтнуудын ажлын ачаалал үйл ажиллагааг үндсэн чиг үүрэгтэй нь тохируулж ажиллах таатай орныг бүрдүүлэх хэрэгтэй байдаг байна. Учир нь байгууллагын үндсэн чиг үүрэг нь биш боловч энэ төрлийн гэмт хэрэг рүү орж ажиллах шаардлагатай байгууллагуудын ажилтан албан хаагчдад үндсэн ажил дээр нь нэмэгдээд ачаалал нэмдэг бөгөөд зарим үед байгууллагын удирдлага, шууд удирдлага буюу дээд албан тушаалтнууд ойлгохгүй байх хандлага гардаг тул үүнийг зохицуулах хэрэгцээ байна гэж зарим байгууллагын төлөөллүүд үзэж байна.

Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжих буюу ажлын байр гэж хүлээн зөвшөөрч санхүүжилт авахад шаардах шаардлагын бизнесийн байгууллагаас ялгаж өгөх хэрэгтэй байна.

ДҮГНЭЛТ

Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үнэлгээ 2019 онд хийгдсэн дунд шатны үнэлгээгээс 9.1 пунктээр өсжээ. Зорилт тус бүрээр харвал 1 дүгээр зорилтын үнэлгээ хамгийн өндөр буюу 18.5 пунктээр өссөн байна.

Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр хэрэгжсэнээр гэмт хэрэг илрүүлэх үйл ажиллагаа эрчимжиж, энэ төрлийн гэмт хэрэг хүрээгээ илүү тэлж хохирогчийн тоог нэмэгдэхгүй байхаас урьдчилан сэргийлж чаджээ.

Үндэсний хөтөлбөр хэрэгжсэнээр хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үйл ажиллагаа нэгдсэн нэг төлөвлөгөөтэй болж, түүнд холбогдох байгууллага бүрийн үйл ажиллагааг татан оруулсан сайшаалтай үр дүн байлаа. Мөн хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлийн үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх, цаашид санхүүжилтийг жил бүр улсын төсөвт тусгах хандлага бий болжээ.

Олон улсын байгууллагуудын санал зөвлөмжийг авч, хэрэгжилтэд анхаарч ажилласантай холбоотой дараа дараагийн төсөл үйл ажиллагааны санхүүжилт болон бусад дэмжлэгийг авахад нөлөө үзүүлсэн нь хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаанууд тогтвортой үргэлжлэхэд чухал нөлөө үзүүлж байна.

Иргэд энэ төрлийн гэмт хэргийн талаар тодорхой ойлголт мэдлэгтэй болж хүний эрхийн зөрчлийг мэдээлэх үүргээ ухамсарладаг болсон нь эерэг үр дүнгүүдийн нэг байсныг онцолж байна.

Түүнчлэн үндэсний хөтөлбөрийн үйл ажиллагааны хүрээнд ажиллах хүчний чадвар, хүний нөөцийг нэмэгдүүлснээр гэмт хэргийг илрүүлэлт өсөхөд чухал нөлөө үзүүлж чаджээ. Гэмт хэргийн илрүүлэлт өссөнтэй холбоотой хохирогчдыг хамгаалах, нийгэм сэтгэл зүй, эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлж хэвийн амьдралдаа эргэн ороход нь тусалж байна. Гэвч цаашид гэмт хэргийг илрүүлэх, хохирогчид тусалцаа үзүүлэх чиглэлээр ажиллаж буй ажилтан, албан хаагчдын ажлын ачаалал, онцлог нөхцөл байдлыг нарийвчлан судалж, тэдний ажлын онцлогт тохирсон уян хатан нөхцөл бүхий дэмжлэг үзүүлэх хэрэгцээ шаардлага байна.

Хохирогч хамгаалах байрын хүрэлцээний асуудал дээр байгууллага бүрийн төлөөллүүдийн харах өнцөг ялгаатай байсан. Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид шууд үйлчилгээ үзүүлдэг, тэдэнтэй ажилладаг байгууллагуудын хувьд хохирогч хамгаалах байр хүрэлцээ хангалтгүй төдийгүй тодорхой стандарттай байх шаардлагатай гэж үзжээ. Харин шууд үйлчилгээ үзүүлдэггүй болон өөр бусад төрлийн хүчирхийлэл, гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэх үндсэн чиг үүрэг бүхий байгууллагуудын төлөөллүүд Монгол Улсын хэмжээнд байгаа нийт хохирогч хамгаалах байр хангалттай байгаа тул хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч хамгаалах байрыг мөн хангалттай гэж үзэж байна.

Санхүүжилт болон дэд зөвлөлийн үйл ажиллагаа цаашид тогтвортой үргэлжлэх тул хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаанууд тогтвортой байдлыг хангаж чадсан гэж үзэж болохоор байна. Гэвч энэ төрлийн гэмт хэргийн эсрэг хэрэгжүүлэх үйл

ажиллагаа байгууллага, оролцогч талуудын хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг нарийн тусгасан богино болон дунд хугацааны төлөвлөлт баталж тухайн төлөвлөгөөний дагуу хийсэн ажлыг үр дүнг шаардаж, хэрэгжилтийг үнэлж ажиллах хэрэгтэй.

Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагаа маш сайн байгаа нь сайшаалтай үр дүн байлаа. Цаашид иргэний нийгмийн оролцоог илүүтэй дэмжиж, тэдний үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон бодлогын дэмжлэгийг үзүүлэх хэрэгтэй.

САНАЛ, ЗӨВЛӨМЖ

Бодлого төлөвлөлтийн хүрээнд

- Хүн худалдаалах гэмт хэргийн ял завших боломжийг бий болгохгүй байхад онцгойлон анхаарах,
- Тус ажлын хүрээнд Зөрчлийн тухай хуулийн хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой зүйл заалт бүрийг дахин харж, хуульд ямар нэг төөрөгдөл үүсэхгүй байхаар ойлгомжтой, ялгаатай байдлаар заах,

Төрийн зарим чиг үүрэг, үйл ажиллагаанд иргэний нийгмийн оролцоог нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд

- Төрийн бус байгууллага, иргэний нийгмийн ажилд оролцон ажиллаж байгаа иргэдийг мөн адил ажил эрхэлж байгаа ажилтан гэсэн өнцгөөс харж хууль бодлогын зохицуулалтыг хийх. Тухайлбал төрийн бус байгууллагад олгож байгаа санхүүжилт дээр ажилтны цалинг тооцож олгох гэх мэт зохицуулалтыг нарийвчлан тусгах,
- Төрийн болон орон нутгийн хөрөнгөөр ямар нэг бараа, ажил үйлчилгээг төрийн бус байгууллагаас авч болохоор Монгол Улсын бусад хууль тогтоомжтой зөрчилдөхгүй байдлаар олон улсын туршлагаас судалж уян хатан зохицуулалт хийж, ТББ, иргэний нийгмийн шалгуур үзүүлэлтийн бизнесийн байгууллагын шалгуур үзүүлэлтээс ялгаатай болгож өгөх,

Хохирогчийн сэтгэл зүйн хохирлыг нөхөн төлүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэх хүрээнд

- Сум, хороо, аймаг дүүргийн хамтарсан баг болон энэ төрлийн гэмт хэргийн эсрэг ажиллах чиг үүрэг бүхий ажилтан, албан хаагчдын мэдлэг мэдээллийн нэмэгдүүлэх ажлыг тасралтгүй зохион байгуулах,
- Хамтарсан баг болон энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр ажилладаг ажилтан, албан хаагчдыг өөрийн харьяа орон нутгийн иргэд, өрхийн эмзэг байдлыг тогтоох судалгааг тогтмол хийлгэж эмзэг бүлгийн өрх, иргэд анхаарч аливаа төрлийн гэмт хэрэг, хүчирхийллийн хохирогч болохоос хамгаалж ажиллахад дэмжлэг үзүүлэх,

Нөлөөллийн ажлууд хийх хүрээнд

- Хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх нөлөөллийн ажил хийх тодорхой стратегитай болох. Тухайн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх нөлөөллийн ажлыг хэн хийх, ямар агуулгын хүрээнд хийх гэм мэт зүйлсийг тодорхой тусгаж өгөх,
- Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчийг хамгаалах байр болон мэдүүлэг авах өрөөг бусад төрлийн гэмт хэрэг, хүчирхийллийн хохирогчтой нийлүүлэхгүй тусад нь тохижуулж бэлдэх,
- Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэх байрыг нэмэх.

ХАВСРАЛТ МАТЕРИАЛ - ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТЭД ҮНЭЛГЭЭ ХИЙХ ЗӨВЛӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ АЖЛЫН ГАНЦААРЧИЛСАН ЯРИЛЦЛАГА СУДАЛГААНЫ ЧИГЛҮҮЛЭХ АСУУЛТУУД

Оролцогч тал 1: Цагдаагийн ерөнхий газар

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

.....

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- Энэ төрлийн гэмт хэргийн талаарх мэдээллийн сан бий болгох, байгууллагууд хоорондоо мэдээлэл солилцож хамтран ажиллах Энэ төрлийн гэмт хэргийн талаар судалгаа шинжилгээ хийж судалгааны үр дүнд үндэслэн сургалт сурталчилгааны ажил болон бусад холбогдох ажлыг төлөвлөн зохион байгуулах
- Зорилтот бүлгийн иргэдийн эрүүл мэндийн шинжилгээнд хамруулж, эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлэх
- ХХГХ -тэй тэмцэх мэргэшсэн албан хаагчдыг бэлдэх, цаашид тогтвортой ажиллах талаар авсан арга хэмжээ
- ХХГХ -тэй тэмцэх хуулийн хэрэгжилтийг хангах, байгууллага хоорондын хамтын ажиллагааг хангах
- ХХГХ -ээс өөрийгөө хамгаалах урьдчилан сэргийлэх талаар мэдээ мэдээлэг өгөх, нөлөөллийн ажил хийх, эцэг эх асрах хамгаалагч нартай хамтран ажиллах талаар /хүүхдүүдийн нас сэтгэл зүйн онцлогт тохирсон байдлаар
- Энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх цагдаагийн албан хаагчдыг чадваржуулах, мэдлэг мэдээллээр хангах
- Монгол улсад энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогч болсон иргэдэд үйлчилгээ үзүүлэх

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 2: Олон улсын шилжилт хөдөлгөөний байгууллага

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- Энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй холбоотой олон улсын туршлага судлах
- ХХГХ -ийн шалтгаан нөхцөлийг тодорхойлсон судалгаа хийх, судалгааны үр дүнд суурилсан сургалт болон нөлөөллийн ажлын агуулга хэлбэрийг тодорхойлох
- ХХГХ -тэй тэмцэх мэргэжилтэн, албан хаагчдыг бэлдэг, чадваржуулах
- Хүний эд эрхтэн хууль бусаар худалдаалах гэмт хэргээс сэргийлэх
- Монгол улсын иргэд энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогч болох магадлалтай гадаадын орнуудтай хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, мэдээлэл солилцох, гадаадад байгаа иргэдийн хамгаалах чиглэлээр

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 3: Гадаадын иргэн, харьяатын газар

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- Хүүхэд хууль бусаар үрчлэх гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, хяналт тавих, үрчлүүлсэн хүүхдүүдийн эрх ашгийг хамгаалах
- Гадаадад хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч болсон Монгол иргэд болон Монголд энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогч болсон гадаадын иргэдэд үйлчилгээ үзүүлэх эх оронд нь буцаах энэ төрлийг үйлчилгээг тогтворжуулах
- Хүн худалдаалахтай тэмцэх хуулийг хэрэгжилтийг хангах, холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллаах
- Энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй ажиллах мэргэжилтэн, албан хаагчдын чадваржуулах, мэдээлэл түгээх

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 4: Гэр бүл хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газар

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

.....

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- ХХГХ -ийн хохирогч хүүхдийг хамгаалах чиглэлээр /жишээ нь Хөдөлмөрийн мөлжлөгт өртсөн, өртөж болзошгүй хүүхдүүдийн судалгааг гаргаж холбогдох арга хэмжээг авах гм
- Энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэх талаар гарын авлага боловсруулах холбогдох газруудад тараах
- Энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэх сэтгэ зүйч, нийгмийн ажилтнууд, хууль гэх мэт мэргэжилтнүүдийг чадваржуулах
- Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч хүүхдийг хамгаалах чиглэлээр

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 5: Тагнуулын ерөнхий газар

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- Монгол улсын иргэд хүн худалдаадах гэмт хэргийн хохирогч болох магадлалтай улсуудтай хамтран ажиллах мэдээлэл солилцох
- Цахим орчин, нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зорилготой нөлөөллийн ажлыг олон нийт болон үйлчилгээ үзүүлэгч мэргэжилтнүүдэд хүргэх
- Гадаад улсад ажиллаж амьдарч буй иргэдийн энэ төрлийн гэмт хэрэгт өртөхөөс урьдчилан сэргийлсэн нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулах

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 6: Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- Хөдөлмөрийн мөлжлөгийг таслан зогсоох, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хөдөлмөрийн хууль тогтоомжид дүн шинжилгээ хийх, хуулийн хэрэгжилтийг хангах
- Хүн худалдаалах гэмт хэрэгт /хөдөлмөрийн мөлжлөг, хүний эрхтний наймаа, бэлгийн мөлжлөг гм/ хүүхэд өртөхөөс урьдчилсан сэргийлэх
- Энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хил ааль болон бусад холбогдох мэргэжилтэн албан хаагчдыг сургалтад хамруулах, ур чадвар олгох

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 7: Хил хамгаалах ерөнхий газар

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

.....

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- Хилийн боомтыг хяналтын нэгдсэн системтэй болгох
- Хилийн боомтыг шаардлагатай техник хэрэгслээр хангах
- Холбогдох бусад байгууллагатай хамтран ажиллах боломж нөхцөл
- Хилийн боомтоор дамжуулан энэ төрлийг гэмт хэрэгтэй холбоотой, түүнээр урьдчилсан сэргийлэх нөлөөллийн ажлыг хийх /видео, шторк, хэвлэмэл материал гм/

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 8: Хүний эрхийн үндэсний комисс

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- Хүн худалдаалах талаар зөвлөгөө мэдээлэл өгөх нэгдсэн төвийг байгуулах, энэ чиглэлийн нөлөөллийн ажил хийх
- Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй холбоотой судалгаа хийх, судалгааны үр дүнд суурилсан бусад ажлыг төлөвлөх, зохион байгуулах

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 9: Монголын хуульчдын холбоо

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- Хохирогч хүүхдүүдэд өмгөөллийн үйлчилгээ үзүүлэх
- ХХГХ -ийн талаар сургалт зохион байгуулах, хуульч өмгөөлөгч нарыг энэ чиглэлээр чадваржуулах ажил

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 10: Хүйсийн тэгш эрхийн төв ТББ

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогчид үйлчилгээ үзүүлэх болон мэргэжлийн сургалтад хамруулж ажлын байранд жуучлах гэм мэт зорилтот бүлэгт чиглэсэн үйлчилгээ
- Холбогдох байгууллагуудын ажилтан албан хаагчдад энэ төрлийн гэмт хэргийн талаар мэдээ мэдээлэл түгээж, сургалт семинар зохион байгуулах

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 11: Өсвөр үе залуучуудын хөгжлийн дэмжих, халамж, нийгэмшүүлэх төв ТББ

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

.....

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- Энэ төрлийн гэмт хэрэг болон ШШГГ -аас суллагдсан хүүхэд залуучуудад үйлчилгээ үзүүлэх
- Холбогдох байгууллагын ажилтан, албан хаагчдад сургалт орох, зөвлөгөө үзүүлэх

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 12: ЭКПАТ Байгууллага

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

1. Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн дээрх арга хэмжээнүүд нь нийгэм, зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэх, тэдэнд үзүүлсэн үр нөлөө болон тэгш, хүртээмжтэй хүрч чадсан эсэх талаар ярилцана уу?
2. Доорх арга хэмжээнүүд нь хууль тогтоомж, дүрэм журам, төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын мэдлэг ур чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Хэрэв өөрчлөлт орсон бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу?
3. Доорх арга хэмжээнүүд хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашид ямар байгууллагууд хоорондоо хамтран ажиллавал илүү үр дүнд хүрнэ гэж үзэж байна вэ?
4. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн хамгийн үр дүнтэй болон үр дүн муутай арга хэмжээний талаар ярилцана уу? Тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тулгамдсан асуудал, хүндрэл бэрхшээл болон давуу тал гэх мэт хөтөлбөрөөс авсан сургамж, цаашид энэ төрлийн хөтөлбөрийг хэрхэн илүү үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар саналаа хэлнэ үү?

Ярилцлагын хүрээ

- Хүн худалдаалах гэмт хэрэг, бэлгийн мөлжлөгт өрсөн, өртөж болзошгүй хүүхдүүдэд чиглэсэн ажил

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Оролцогч тал 13: Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн ажлын алба

Судалгаанд оролцогчийн албан тушаал:

.....

Бүлэг 1. Нийгэм, зорилтот бүлэгт үзүүлсэн нөлөө

1. Тус хөтөлбөр хэрэгжсэнээр зорилтот бүлэгт ямар нөлөө үзүүлсэн бэ? /эерэг, сөрөг жишээ дурдана уу/
2. Тус бодлого хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаанууд нь зорилтот бүлгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцэж чадсан уу?
3. Хөтөлбөр нь зорилтот бүлэгт тэгш, шударга хүрж чаддаг уу? Хүрсэн эсвэл хүрээгүй бол юу нөлөөлж байна вэ?
4. Тус хөтөлбөр хэрэгжсэнээр нийгэм /олон нийт/ -д ямар нөгөө үзүүлсэн бэ? /Иргэдийн соёл, мэдлэг, амьдралын хэв маяг, амьжиргааны түвшин гэх мэт/

Бүлэг 2. Хууль тогтоомж, төрийн албаны бүтэц зохион байгуулалт, хамтын ажиллагаанд үзүүлсэн нөлөө

5. Хөтөлбөр хэрэгжихээс хууль тогтоомж, дүрэм журамд хэрхэн нөлөөлсөн бэ, өөрчлөлт орсон зүйл байгаа юу? Байгаа бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан, өөрчлөгдөөгүй бол өөрчлөөсэй гэж хүсэж байгаа зүйл байна уу?
6. Хөтөлбөр хэрэгжсэнээр төрийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, албан хаагчдын өдөр тутмын үйл ажиллагаанд өөрчлөлт оруулсан уу? Оруулсан бол тухайн өөрчлөлт нь оновчтой байж чадсан уу? Өөрчлөгдөөгүй бол цаашид өөрчлөгдөөсэй гэж хүсэж байгаа зүйл байна уу?
7. Хөтөлбөр хэрэгжсэнээр албан хаагчид тэр дундаа шууд үйлчилгээ үзүүлдэг мэргэжилтнүүдийн мэдлэг чадварт хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Сайн эсвэл муугаар нөлөөлсөн бол жишээ дурдана уу? Цаашдаа албан хаагчдад ямар төрлийн мэдлэг мэдээлэл хэрэгтэй вэ?
8. Хөтөлбөр хэрэгжсэнээр олон улсын, төрийн болон төрийн бус байгууллага хоорондын хамтын ажиллагаанд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Цаашдаа ямар байгууллагууд хоорондоо илүүтэй хамтран ажиллаасай гэж хүсэж байна вэ?

Бүлэг 4. Хөтөлбөрөөс авсан сургамж, санал зөвлөмж

9. Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжсэн үйл ажиллагаануудаас хамгийн үр дүнтэй байсан цаашдаа үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлээсэй гэж хүсэж байгаа ажил байна уу? Байгаа бол дэлгэрэнгүй ярина уу?
10. Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжсэн үйл ажиллагаануудаас хамгийн үр дүн муутай эсвэл сөрөг үр дагавартай цаашид хэрэгжүүлэх хэрэггүй гэж бодож байгаа ажил байна уу? Байгаа бол дэлгэрэнгүй ярина уу? Ямар асуудал тулгарч байсан бэ?
11. Энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй илүү үр дүнтэй тэмцэхийн тулд цаашид юу хийх хэрэгтэй гэж бодож байна?

МАНАЙ СУДАЛГААНД ОРОЛЦСОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

СУДЛААЧИЙН УДИРДАМЖ

Судлаач дараах зүйлд анхаарч ярилцлагыг явуулна. Үүнд:

- Судалгаанд оролцогчийн хариултыг найруулгын алдаагүй, гаргацтайгаар хариултын хуудсанд дарааллын дагуу бичиж тэмдэглэл хөтөлнө.
- Мэдээлэл цуглуулалтын аюулгүй ажиллагааны төлөвлөгөө, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг дагаж мөрдөх бөгөөд мэдээлэл цуглуулалт эхлэхээс өмнө зайлшгүй сургалтад хамрагдсан байна.
- Судалгааны асуултад багтаж буй сэдэв, агуулгын хүрээнд оролцогч өөрийн итгэл үнэмшил, ойлголт мэдлэгийн хүрээнд хариулт өгнө. Оролцогчийг зориуд чиглүүлэх, хөтлөх байдлаар асуулт асуухгүй.
- Асуултын дагуу яригдаж буй асуудлын цаад шалтгаан, нөхцөлийн талаар тодруулж асууж ярилцана.
- Хэрэв оролцогч асуултын агуулгыг хангалттай ойлгохгүй, судалгааны зорилго хүрэнээс гарах магадлалтай бол (өөр мэргэжил, салбарын шалтгаанаар) өгөгдсөн байж болох жишээг оролцогчийн хувийн үзэл бодолд нөлөөлөхгүй байдлаар ашиглан залруулж болно.

СУДАЛГАА, ЗӨВЛӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЭС АЙ СИ ЭЙ ХХК

Энэхүү судалгааны тайланг “Хууль зүй дотоод хэргийн яам” –ны “Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн ажлын алба” захиалгаар “Эс Ай Си Эй” ХХК бэлтгэв. Тайланд тусгагдсан мэдээлэл нь захиалагчийн өмч тул зөвшөөрөлгүйгээр хуулбарлах, хувиан олшруулахыг хориглоно.